

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

วารสาร มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และ นวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

KALASIN UNIVERSITY JOURNAL OF HUMANITIES
SOCIAL SCIENCES AND INNOVATION

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565

Vol.1. No. 2 July - December 2022

ISSN 2821-9635 (Online)

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
Institute of Research
and Development

KSU IRD
สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

https://so02.tci-thaijo.org/index.php/hsi_01/index

วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
Kalasin University Journal of
Humanities Social Sciences and Innovation

วัตถุประสงค์

วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ นวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ โดยเผยแพร่บทความวิจัย (research article) และบทความวิชาการ (academic article) บทความปริทัศน์ (review article) วิจารณ์หนังสือ (book review) ในสาขาวิชาต่างๆ ได้แก่ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ปรัชญาและศาสนา ภาษาศาสตร์และวรรณกรรม วัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ บริหารศาสตร์ กฎหมาย การเมืองการปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ พัฒนาสังคม ประวัติศาสตร์และโบราณคดีอาณานิคมศึกษา ภูมิศาสตร์ สื่อสารสนเทศ และการสื่อสาร และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

เจ้าของวารสาร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์จรัสพันธ์ ห้วยแสน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษุทธ จันทะรี

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม

ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยนันท์ ชมนาวัง

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

อาจารย์อภิเชษฐ เสมอใจ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณิตา ยลวิลาส

อาจารย์พรพิทักษ์ เหมบาสัตย์

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการวารสาร

ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ มูลศิลป์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร รัตนสุธีระกุล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ วัฒนกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำภาศรี พอค้า	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสาร

รองศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ ประเสริฐสังข์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
รองศาสตราจารย์ ดร.อาพีพี ลาเต๊ะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ พรหมสัถยพรต	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีนันท์ วงษ์ขี้ม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักชนก ชำนาญมาก	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิรา ดวงสงค์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษวรรณ โล่หัวขรินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาณทัต ศุภลาสัย	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรภรณ์ จันทนกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา สังข์ศรีแก้ว	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรีจิตพล ดวงจิต	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาจารย์ ดร.พงษ์ลิขิต เพชรผล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.ภัสกร เลาสวัสดิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
อาจารย์ ดร.สาวิตรี ราญมีชัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.สิริกานต์ สุวรรณผู	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.ธรรมรัตน์ บุญรอด	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อาจารย์ ดร.ธนุสัจจน์ สุขเสริม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อาจารย์ ดร.อ้อต โนนกระยอม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อาจารย์ ดร.สุพจน์ ดวงเนตร	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อาจารย์วชิราภรณ์ วรรณโชติ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ

นางสาวกฤติกา สุวรรณเรือง

นางสาวนภัทรธิดา พรหมดีราช

พิสูจน์อักษรภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศาดรา สหัสทัศน์

Mr.Jonathan Wary

อาจารย์นฤตา หงษ์ษา

ภาพหน้าปก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นฤกุล แก่นจันทร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

สารบัญ

วัตถุประสงค์

ข้อมูลวารสาร

บทบรรณาธิการ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2
ณัฐพล หงษ์คำ
มีนมาส พรานป่า
1-16
2. พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม
กมลทิพย์ ธรรมนิยต์ถาวร
แสงแข บุญศิริ
17-32
3. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออก
ดวงรัตน์ เหลืองอ่อน
คณิติน จรโคกกรวด
ณัชชา รวีนนทกิจ
33-47
4. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
สุวรรณา ภูอังกะ
วรรณธิตา ยลวิลาส
วรรณพล พิมพ์สวัสดิ์
48-59
5. ผลของโปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลหนองแคน อำเภอบุพมหารัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด
กฤษฎา หาสีงาม
ลาวัลย์ บาลศิริ
60-72

6. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ
หาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษา
ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ 73-86
อภิสิทธิ์ ฤทธาพรหม
ปาริชาติ ประเสริฐสังข์
7. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์กับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 87-106
พนิดา เชิงหอม
ปาริชาติ ประเสริฐสังข์
สมร ทวีบุญ
พรชัย ผาดไธสง
8. ความสามารถทางการจัดการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี 107-115
อภิวรรณ ศิรินันทนา
ภูริพัฒน์ แก้วดาธนวัดนา
จำเริญ คังคะศรี
สันตุสิทธิ์ ปริงษ์ตระกูล
9. การรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบาย
ร้านสวัสดิการแห่งรัฐ 116-126
ภาสกรณ วัฒนพฤกษ์
ดวงรัตน์ เหลืองอ่อน
รัตนชัย เพ็ชรสมบัติ
ปิยะทิพย์ ประจุพรม
กนก พานทอง

บทความวิจัย (Research article)

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2

Relationship between School Administrators' Management Skills and Teacher's Working Motivation of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1; School group 2

ณัฐพล หงษ์คำ^{1*} และ มินมาส พรานป่า²

Nutthaphon Hongkum^{1*} and Meanmas Pranpa²

วันที่รับบทความ (Received)

28 มีนาคม 2565

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

27 เมษายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

6 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 2) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานครู 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ประชากรคือ ข้าราชการครู จำนวน 1,047 คน จาก 14 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกนและวิธีสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าด้านที่

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹Graduate Students, Department of Educational Administration, College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University.

²อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²Lecturer, Department of Educational Administration, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University.

*Corresponding author email: krutonnaonnutthaphon@gmail.com

สูงที่สุด คือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน และด้านที่ต่ำสุด คือ ทักษะด้านเทคนิค 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านความผูกพัน และด้านที่ต่ำสุด คือ ด้านอำนาจ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ .964 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

คำสำคัญ: ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา, แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

Abstract

This independent study objectives were 1) to study the level of administrative skills of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1; School Group 2, 2) to find out the level of teacher's working motivation, and 3) to investigate the relationship between school administrators' management skills and teacher's working motivation. The population were 1,047 government teachers under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1; School Group 2. The sample was determined by comparing Krejcie and Morgan's table and a simple random sampling method, total of 200 samples were obtained. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire. The reliability was at 0.981. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient. The results of the research showed that 1) the overall of school administrators' management skills is at a high level; when considering each aspect, it was found that the highest aspect was educational and teaching skills and the lowest aspect was technical skills. 2) the overall of teacher's working motivation; when considering each aspect, it was found that the highest aspect was the affiliation and the lowest aspect was the power. 3) the relationship between the school administrators' management skills and teacher's working motivation of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1; School group 2, found that there has positive correlation at a high level with a statistical significance level of .01 ($r = .964^{**}$) which was consistent with the hypothesis.

Keywords: school administrators' management skills, teacher's working motivation, Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานในการนำพาประเทศไทยก้าวหน้าอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องส่งเสริมและยกระดับการศึกษาในทุกช่วงวัย ให้ทุกส่วนบูรณาการการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558, หน้า 3) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ถือเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศไทย จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาที่ต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดการบริหารและการจัดการการศึกษาให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 20) ในปัจจุบันภาครัฐให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยมีกำหนดนโยบายในการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 282) ทั้งนี้เนื่องจากสังคมมีความคาดหวังในการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารหน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่บริหารงานในสถานศึกษา เป็นผู้นำและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาทุกฝ่ายให้ไปสู่ความสำเร็จและก้าวหน้า แต่ในปัจจุบันการปฏิบัติงานของครู มีองค์ประกอบหลายด้านเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงานโดยตรง ทั้งส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตาม งานนโยบายต่างๆ ทำให้ครูมีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากงานสอนแล้วยังต้องปฏิบัติงานในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน เช่น การปฏิบัติงานในฝ่ายงานวิชาการ ฝ่ายงานงบประมาณ ฝ่ายงานบุคคล ฝ่ายงานทั่วไป งานนโยบาย และงานประเมิน เป็นต้น การบริหารสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ ดังนั้นทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารงานให้มีคุณภาพสิ่งสำคัญที่สุด

ซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานี้ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนจะมีและใช้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนที่จะแสวงหาให้ได้มา ซึ่งความรู้ความสามารถและทักษะ เพื่อทำให้สามารถบริหารงานอย่างผู้บริหารมืออาชีพดังที่แคทซ์ (Katz, 1974, p. 90-102) ได้กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีเพื่อให้การดำเนินการบริหารได้ ผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีอยู่อย่างน้อย 3 ประการ คือ ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical Skill) ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skill) ทักษะด้านโมโนภาพ (Conceptual Skill) และความคิดของเดรก และโรว์ (Drake & Roe, 1986, pp. 30) ซึ่งเพิ่มเติมจากแนวความคิดของแคทซ์ (Katz, 1974, p. 90-102) ซึ่งประกอบด้วย 5 ทักษะได้แก่ ทักษะด้านโมโนภาพ (Conceptual Skill) ทักษะด้านทางมนุษย์ (Human Skill) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน (Educational and Instructional Skill) ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skill) และทักษะด้านความรู้ความคิด (Cognitive

Skill) ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวกับทักษะทางการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติและการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานอย่างสูงสุด อันเป็นแบบอย่างที่ดีเอื้อให้บุคลากรในสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น ต้องอาศัยคนในการทำงานให้สำเร็จ ถ้าครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ผลงานของผู้บริหารที่ต้องการก็ไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์การและความสำเร็จของตัวบุคคลด้วย แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1985, p. 280-282) กล่าวว่า เพราะผู้บริหารจำเป็นต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ให้คนอื่นมีส่วนร่วมและต้องมีมนุษยสัมพันธ์สูง โดยเฉพาะหน่วยงานใหญ่ จึงเป็นความต้องการของแรงจูงใจที่เกิดจากการมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ เพื่อมุ่งเน้นที่ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงาน และได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความสำเร็จในงาน ความรับผิดชอบ ความรู้ความสามารถในการพัฒนาการทำงาน โดยมีแรงจูงใจ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความผูกพัน ด้านอำนาจ และด้านความสำเร็จ ซึ่งทั้งสามด้านหากในแต่ละด้านมีมากเกินไปการทำงานของครูอาจไม่มีประสิทธิภาพ ต้องมีทั้งสามด้านรวมกันอย่างเหมาะสม เพื่อผลักดันให้แสดงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานอย่างมีทิศทางเดียวกัน เพื่อให้องค์การบรรลุตามเป้าหมายและประสิทธิภาพ เนื่องจากแรงจูงใจที่ครูได้รับจะช่วยกระตุ้นเสริมแรงและสร้างกำลังใจแก่ครู เพื่อพัฒนาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ช่วยให้การงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น บุคคลใดที่ได้รับการจูงใจมากก็จะค้นคว้าหาวิธีที่จะเพิ่มทักษะและพยายามที่จะทำงานโดยใช้ทักษะนั้นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

โดยสภาพปัจจุบัน ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีสาเหตุมาจาก ภาระงานของครูที่มีมากจนทำให้ครูไม่มีเวลาพัฒนาตนเองด้านการสอน ครูต้องทำงานทุกอย่างโดยไม่มีสิทธิ์ปฏิเสธ แม้จะรู้ว่าหลายๆ ภาระงานไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ทำให้ครูขาดแรงจูงใจในการทำงาน และขาดความภูมิใจในตนเอง ดังที่ รัชณี อมาตยกุล (2556) กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับภาระงานไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) ครูต้องทำเอกสาร ร้องรอย เพื่อรอรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 2) ครูต้องทำเอกสารปรับการสอน เพื่อรับกับหลักสูตรใหม่อยู่เสมอ 3) ครูต้องเอาเวลาไปทำงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเพิ่มมาตรฐานในการเรียนการสอนให้ดีขึ้น 4) ครูต้องเอาเวลาไปเรียนเพิ่มเติม ซึ่งบางทีไม่เกิดประโยชน์ เพื่อให้ได้ประกาศนียบัตรขึ้นต่อใบประกอบวิชาชีพ การอบรมจะมีค่าหรือไม่ ทำให้ครูสอนเก่งขึ้นหรือไม่ ว่ากันทีหลัง 5) ครูต้องเอาเวลาไปทำงานอื่นๆ นอกจากงานสอน เช่น แจกเงินและตามทวงใบเสร็จจากนักเรียนในโครงการเรียนฟรี 15 ปีให้ครบทุกคน ต้องวางแผนซื้อหนังสือตามโครงการเรียนฟรีให้ถูกระเบียบ ต้องเก็บหนังสือในโครงการคืนให้ครบทุกเล่ม 6) งานที่ครูต้องทำประจำวันได้แก่ สอนประมาณ 15-20 คาบต่อสัปดาห์ คอยดูแลนักเรียนที่ป่วย ความปลอดภัยของนักเรียนความประพฤติของนักเรียน นอกจากนั้นยังต้องรับฟัง และแก้ปัญหาของนักเรียน สอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ได้สำรวจความเห็นของครูสอนดี จำนวน 210 คน กลุ่มตัวอย่างกระจายใน 4 ภูมิภาคของประเทศ ปี พ.ศ. 2556 เพื่อ

สอบถามถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ครู ซึ่งจากผลการสำรวจพบ 6 ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคประกอบด้วย 1) ภาระหนักนอกเหนือจากการสอน 22.93% 2) จำนวนครูไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงกับวุฒิ 18.57% 3) ขาดทักษะด้านไอซีที 16.89 4) ครูรุ่นใหม่ขาดจิตวิญญาณ ขณะที่ครูรุ่นเก่าไม่ปรับตัว 16.49% 5) ครูสอนหนักส่งผลจากเด็กเรียนมากขึ้น 14.339 และ 6) ขาดอิสระในการจัดการเรียนการสอน 10.88% จะเห็นได้ว่า ปัจจัยฉุดรั้งการทำงานของครูไทยมีทั้งปัจจัยที่มาจากครูผู้สอน และปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบ (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2556) จากภาระงานของครูข้างต้น หากครูขาดแรงจูงใจแรงผลักดัน ทั้งจากตัวครู เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคคลอื่นๆ ก็จะทำให้ครูเกิดความเบื่อหน่ายทำงานโดยขาดความตั้งใจ ขาดเป้าหมายและแรงผลักดันในการพัฒนาตนเองและหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สาเหตุหนึ่งจากปัญหาครูขาดแรงจูงใจในการทำงานของครูในเขตกรุงเทพมหานคร คือ ครูขอย้ายย้ายกลับภูมิลำเนาและครูขอย้ายย้ายไปสู่สถานศึกษาใหม่แทนสถานศึกษาเดิม เพื่อพัฒนาวิชาชีพตนเองมีมากขึ้นทุกปี ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนครูในสถานศึกษาขนาดกลางไปถึงขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากคำสั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร เรื่อง ย้ายและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ครั้งที่ 1 ที่ 4/2564 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2564 และครั้งที่ 2 ที่ 400/2564 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2564 พบว่ารายชื่อผู้ได้รับการอนุมัติย้ายครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2564 มีข้าราชการครูได้รับการอนุมัติให้โยกย้ายได้มีจำนวนครู 89 คน และ รายชื่อผู้ได้รับการอนุมัติย้ายครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2564 มีข้าราชการครูได้รับการอนุมัติให้โยกย้ายได้มีจำนวนครู 23 คน รวมตลอดปีงบประมาณปี 2564 มีผู้ได้รับการอนุมัติย้ายรวม 112 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร, 2564) ซึ่งเห็นได้ว่ามีจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ไม่เป็นที่พึงพอใจ ส่วนหนึ่งเกิดจากภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ความไม่ก้าวหน้าในหน้าที่การงานและการบริหารสถานศึกษาที่ขาดการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

ดังนั้น จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 เพื่อจะได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

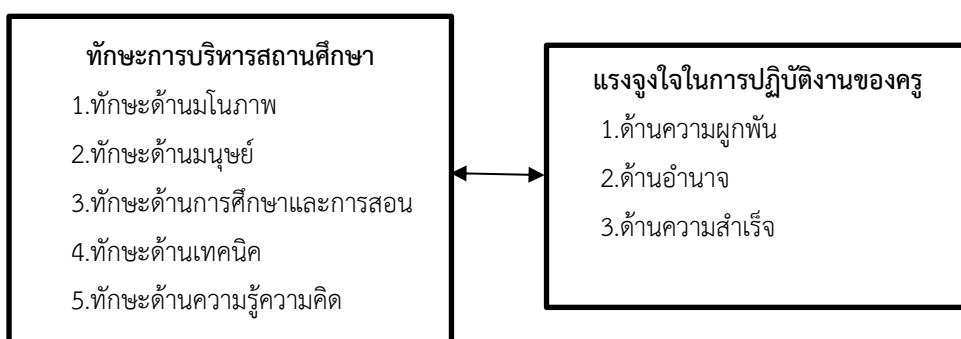
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การค้นคว้าอิสระเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของเดรกและโรว์ (Drake & Roe, 1986) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูจากแนวคิดของของแมคเคลแลนด์ (McClelland's achievement motivation theory, 1985) ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การค้นคว้าอิสระเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 ประกอบด้วย 14 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนสตรีวิทยา, โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย, โรงเรียนโยธินบูรณะ, โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร, โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์, โรงเรียนโยธินบูรณะ2 (สุวรรณสุทธาราม), โรงเรียนราชันหาจารย์สามเสนวิทยาลัย 2, โรงเรียนราชวินิต มัธยม, โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ, โรงเรียนวัดบวรนิเวศ, โรงเรียนวัดราชาธิวาส, โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ, โรงเรียนศิลาจารพิพัฒน์และโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยมีข้าราชการครู ทั้งสิ้น จำนวน 1,047 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยกำหนดตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และสอบถามทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1.1 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1.1.1 ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด ตำราและเอกสาร วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

1.1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือจากเอกสารต่างๆ รวมทั้งศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม

1.2 การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1.2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา โดยตรวจสอบความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะและนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงตรง จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

1.2.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับข้าราชการครู โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นหาความเชื่อมั่น ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990, p. 202-204) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบจำนวน และ ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแต่ละฉบับ
2. การวิเคราะห์ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สพม. กท.1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางพร้อมกับคำบรรยายประกอบเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล ตามเกณฑ์ของเบส (Best, 1993, p. 246)

4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สพม.กท.1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2545, หน้า 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 ถึง 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 ถึง 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 ถึง 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรงโดยใช้เทคนิค IOC และหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบักโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา และ
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 200 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง 130 คน (65.00%) และเพศชายจำนวน 70 คน (35.00%) เมื่อพิจารณาตามอายุพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 77 คน (38.50%) มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 54 คน (27.00%) อายุ 51-60 ปีจำนวน 43 คน (21.50%) และอายุ 41-50 ปี จำนวน 26 คน (13.00%) ในส่วนระดับการศึกษา

พบว่ามีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 121 คน (60.50%) และระดับปริญญาโท จำนวน 79 คน (39.50%) ในด้านตำแหน่งพบว่ามีการบรรจุตำแหน่งครูจำนวน 96 คน (48.00%) ตำแหน่งครูชำนาญการจำนวน 39 คน (19.50%) ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษจำนวน 37 คน (18.50%) ตำแหน่งครูผู้ช่วยจำนวน 27 คน (13.50%) และตำแหน่งครูเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน (0.50%) และด้านประสบการณ์ในการทำงานพบว่า มีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี จำนวน 66 คน (33.00%) การทำงานไม่เกิน 5 ปีจำนวน 65 คน (32.50%) ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 25 ปี จำนวน 37 คน (18.50%) ประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 19 คน (9.5%) ประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี จำนวน 5 คน (2.50%) และประสบการณ์ในการทำงาน 21-25 ปี จำนวน 8 คน (4.00%)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2

(n=200)

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ทักษะด้านมโนภาพ	3.56	1.001	มาก	2
2. ทักษะด้านมนุษย์	3.52	0.998	มาก	3
3. ทักษะด้านการศึกษาและการสอน	3.63	0.931	มาก	1
4. ทักษะด้านเทคนิค	3.43	0.966	ปานกลาง	5
5. ทักษะด้านความรู้ความคิด	3.51	1.016	มาก	4
รวม	3.53	0.982	มาก	

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ทักษะด้านมโนภาพ ทักษะด้านมนุษย์ ทักษะด้านความรู้ความคิด และทักษะด้านเทคนิค ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจใน การปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2

(n=200)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.ด้านความผูกพัน	4.25	0.741	มาก	2
2.ด้านอำนาจ	4.19	0.563	มาก	3
3.ด้านความสำเร็จ	4.27	0.699	มาก	1
รวม	4.24	0.698	มาก	

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จ ด้านความผูกพัน และ ด้านอำนาจ ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา					
	X ₁ ด้านมโนภาพ	X ₂ ด้านมนุษย	X ₃ ด้านการศึกษาและการสอน	X ₄ ด้านเทคนิค	X ₅ ด้านความรู้ ความคิด	ผลรวม x
Y ₁ ด้านความผูกพัน	.559**	.524**	.564**	.592**	.555**	.589**
Y ₂ ด้านอำนาจ	.450**	.396**	.433**	.471**	.458**	.466**
Y ₃ ด้านความสำเร็จ	.566**	.580**	.535**	.574**	.536**	.597**
ผลรวม Y	.910**	.902**	.910**	.923**	.917**	.964**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สวม. กท.1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ .964 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงสุด คือ ทักษะด้านเทคนิค (X_4) กับ ด้านความผูกพัน (Y_1) ($r=0.592$) และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำสุด คือ ทักษะด้านมนุษย์ (X_2) กับ ด้านอำนาจ (Y_2) ($r=0.396$)

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง 130 คน และเพศชายจำนวน 70 คน เมื่อพิจารณาด้านอายุพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 77 คน มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 54 คน อายุ 51-60 ปีจำนวน 43 คน และอายุ 41-50 ปี จำนวน 26 คน ในส่วนระดับพบว่ามีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 121 คน และระดับปริญญาโท จำนวน 79 คน ในด้านตำแหน่งพบว่ามีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 96 คน ตำแหน่งครูชำนาญการจำนวน 39 คน ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษจำนวน 37 คน ตำแหน่งครูผู้ช่วยจำนวน 27 คน และตำแหน่งครูเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน และด้านประสบการณ์ในการทำงานพบว่ามีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี จำนวน 66 คน การทำงานไม่เกิน 5 ปีจำนวน 65 คน ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 25 ปี จำนวน 37 คน ประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 19 คน ประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี จำนวน 5 คน และประสบการณ์ในการทำงาน 21-25 ปี จำนวน 8 คน

2. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยภาพรวมภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความรู้และความคิดและทักษะด้านเทคนิค ตามลำดับ

3. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความผูกพัน ด้านความสำเร็จ และด้านอำนาจ ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวม เท่ากับ .964 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความรู้ความคิด และทักษะด้านเทคนิค ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการนำทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามาใช้ในการบริหารภายในองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของเดรด และ โรว์ (Drake and Roe, 1986, pp. 29) ที่ให้ความหมายทักษะการบริหาร หมายถึง ทักษะความสามารถในการใช้ความรู้ความคิด ปัญญา ในการบริหารงานภายในองค์กร เป็นทักษะของผู้บริหารที่สามารถพัฒนาได้ และเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างทักษะด้านอื่นๆ สอดคล้องกับบุญยวรีย์ เสวตวงศ์สกุล (2557) ที่วิจัยแล้วพบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 นั้นโดยภาพรวมมีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับปณิตา ใจดี (2562) ที่ทำการวิจัยเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว (วันครู 2500) พบว่าโดยภาพรวมมีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุริยา ทองยัง (2558) ที่ทำวิจัยเรื่องทักษะผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าโดยภาพรวมมีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถของบุคคลด้านศักยภาพ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในการนำเอาทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลองค์กร

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จ ด้านความผูกพัน และด้านอำนาจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ มนุษย์ทำงานโดยมีแรงจูงใจ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความผูกพัน ด้านอำนาจ และด้านความสำเร็จ ซึ่งทั้งสามด้านหากในแต่ละด้านมีมากเกินไป การทำงานของครูอาจไม่มีประสิทธิภาพ ต้องมีทั้งสามด้าน รวมกันอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย สุพัตรา วงษ์เมืองแก่น (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู อำเภอแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูภาพรวม ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ญัฐดนัย ไทยถาวรและพิมพ์พรณ เพชรสมบัติ

(2563) ที่ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวราลักษณ์ จันดี (2559) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระบรมวิทยาลัย 2 หล่งพ้อเงินอนุสรณ์ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เกิดจากความต้องการของครู ความปรารถนาหรือแรงผลักดันที่ ต้องการได้รับการตอบสนอง และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวม เท่ากับ .964 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความรู้ความคิด และทักษะด้านเทคนิค กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะการบริหารงานที่ดีจะส่งผลให้ครูเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุรียา ทองยัง (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องทักษะผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะที่มีความสำคัญของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค โดยมีแนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้ 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารควรสร้างวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้กับบุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตาม กำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีโอกาสแสดงความคิดเห็น การยอมรับในความสามารถของบุคคลรวมถึงการยกย่องให้เกียรติกันในฐานะของผู้ที่อยู่ในสายงานเพื่อนร่วมอาชีพ ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารควรมีการใช้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการระดมทรัพยากรที่ให้การบริหารโรงเรียนได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน และมีประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด ทั้งยังสามารถใช้วิธีการต่างๆ เพื่อช่วยเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ ซึ่งทักษะเหล่านี้จึงส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านความผูกพันและความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเกิดจากความปรารถนาหรือแรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการของครูซึ่งต้องการได้รับการตอบสนอง โดยแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมในด้านการปฏิบัติงาน ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลมากที่สุดสอดคล้องกับทฤษฎี Y ของ แมกเกรเกอร์ (McGregor, 1960) ที่อธิบายความเชื่อว่าบุคคลมีความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ รับผิดชอบพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่เมื่ออยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวย หรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน คือสิ่งที่มีผล

ต่อความรู้สึกที่เกิดจากความต้องการทางด้านจิตใจ และสิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ เช่น เงินและสิ่งของ สิ่งจูงใจที่มีผลต่อความรู้สึก เช่น ความก้าวหน้าในการทำงาน ความมั่นคง ความสัมพันธ์ด้านสังคมภายในองค์กร สิ่งเหล่านี้จึงมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยตรงของผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลให้ความรู้สึกหรือจิตใจสำนึกที่มีความรักความผูกพันอย่างเหนียวแน่นต่อองค์กร พร้อมทั้งจะทำทุกวิถีทางที่จะรักษาความสัมพันธ์นี้ไว้อย่างสุดความสามารถและเต็มที่รวมไปถึงคำนิยม วัฒนธรรมองค์กร ทำงานอย่างทุ่มเท เสียสละเพื่อรักษาผลประโยชน์ขององค์กร และไม่คิดลาออกหรือโอนย้าย สอดคล้องกับ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวว่า ปัจจัยจูงใจที่เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ทัศนคติในทางบวก เพราะทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์กับเรื่องของงานโดยตรง นั่น คือต้องการที่จะประสบความสำเร็จตามความสำนึกของตน คือเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ ส่วนปัจจัยเกื้อหนุนเป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน และมีหน้าที่ป้องกันหรือคำจูงไม่ให้เกิดความท้อถอยไม่ยอมทำงานนั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะด้านเทคนิคมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ดังนั้นหากต้องการพัฒนาทักษะด้านเทคนิคผู้บริหารสถานศึกษา ควรวางแผนพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาเครื่องมือและทรัพยากรที่ใช้ ในการบริหารได้อย่างเพียงพอ กับความต้องการของครูและบุคลากรในสถานศึกษา และมีการนำกลยุทธ์ใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานและเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ของสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านอำนาจมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ดังนั้นหากต้องการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านอำนาจ ควรวางแผนพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริม เปิดโอกาสและยอมรับให้ครูเสนอแนวคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา รวมถึงมีการชมเชยหรือให้รางวัล ยกย่อง เชิดชูเกียรติ เมื่อครูและบุคลากรสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านทักษะมนุษย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านอำนาจ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางซึ่งมีค่าต่ำที่สุด ดังนั้นหากผู้บริหารต้องการพัฒนา จึงควรส่งเสริมปฏิบัติต่อกันด้วยมิตรสัมพันธ์ ระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี และเอื้อต่อการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. ควรศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในด้านอื่น เช่น ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับทักษะการบริหารที่ส่งต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2545). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- บุญยวรีย์ เศวตวงศ์สกุล. (2557). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 3*. วารสารบัณฑิตศึกษา, ปีที่ 11(53).
- ปณิดา ใจดี. (2562). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว (วันครู 2500)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร. การศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข. ระดับปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัชนี อมาตยกุล. (2556). *ปัญหาของครู คุณภาพครู*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564. จาก <http://www.amatykulschool.com/บทความรัชนี>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *สถานภาพการผลิตครูและพัฒนาครูในประเทศไทย*. สิ่งพิมพ์ สทศ.อันดับที่ 16/2558.3.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2556). *6 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคของครูไทย*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564. จาก http://www.prachachat.net/new_detail.php?newsid=1358828993.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร. (2564). *ย้ายและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ปีงบประมาณ 2564*. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2564. จาก <https://www.kruupdate.com>.
- สุรียา ทองยัง. (2558). *ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อมสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Best, J., & Kahn, J. V. (1993). *Research in Education*. (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers. (pp. 202-204).
- David C. McClelland. (1985). *Methods of Measuring Human Motivation*. in John W. Atkinson. ed. *Motives in Fantasy, Action and Society*. Princeton. N.J.: D. Van Nostrand.
- Drake, Thelbert L. and William H. Roe. 1986. *The Principals*. 3rd ed. New York: Macmillan.
- Frederick Herzberg, Bernard Mausner and Barbara B. Snyderman, *The motivation to work*. 2nd ed. (New York : John Wiley & Sons Inc. ,1959), 44-50.
- Javadin Sayed Reza Sayed, Fereshteh Amin, Mayam Tehrani and Ali Remezani. *Studying the Relationship Between Managerial Skills and Efficiency of Bank Branches*. Word Applied Sciences Journal 11,2(2010).
- Katz, Robert L. (1974, September-October). *Skill of an Effective Administrator*. Harvard Business Review.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- McClelland, D.C (1985). *Human motivation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McClelland, David C. (1962). *Business Drive and National Achievement*. New York : D. Van Nostrand.
- Pearson, David P. and Johnson, Dale D. (1978). *Teaching Reading Comprehension*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- McGregor, A. J. (2010). *Adolescents expectancy beliefs and task values for physically interactive video games*. Master's thesis, Louisiana State University.

พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาท่องเที่ยว วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

Behavior and Motivation of Thai Tourists in Generation Y traveling to visit Chulamane Temple in Samut Songkhram

กมลทิพย์ ธรรมนิยต์ถาวร^{1*} และ แสงแข บุญศิริ¹

Kamontip Thammanittavorn^{1*} and Sangkae Punyasiri¹

วันที่รับบทความ (Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
6 มิถุนายน 2565 31 สิงหาคม 2565 2 กันยายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม 2) ศึกษาปัจจัยบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม 3) ศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม 4) ศึกษาปัจจัยบุคคลที่มีผลต่อแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายเดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย จำนวน 132 ตัวอย่าง คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ตามสูตรของ Cohen (1977) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ไคสแควร์ การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 27-31 ปี สถานภาพโสด มาจากภาคกลาง ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน เดินทางมาเพื่อบูชาวัตถุมงคล เดินทางครั้งแรก เลือกเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคลที่เลือกเดินทางด้วยคือครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 1,000-5,000 บาท และรู้จักวัดจุฬามณีผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ระดับความคิดเห็นนักท่องเที่ยวต่อแรงจูงใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยบุคคลโดยภาพรวมไม่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและไม่มีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจนเอเรชั่นวายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรม, แรงจูงใจ, นักท่องเที่ยวชาวไทย, เจนเอเรชั่นวาย

¹สาขาจัดการท่องเที่ยวและบริการแบบบูรณาการ คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

¹Graduate School of Tourism Management National Institute of Development, National Institute of Development Administration

*Corresponding author email: Kamontip.tha@stu.nida.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to study the behaviors of Thai tourists in Generation Y traveling to visit Chulamanee Temple in Samut Songkhram, study the tourist characteristics that may impact the behavior of Thai tourists in Generation Y traveling to visit Chulamanee Temple in Samut Songkhram, study the motivation of Thai tourists in Generation Y traveling to visit Chulamanee Temple in Samut Songkhram, and study the tourist characteristics that may impact the motivation of Thai tourists in Generation Y traveling to visit Chulamanee Temple in Samut Songkhram. The sample group consisted of 132 Thai tourists from the generation Y group. The sample size was calculated using the G*Power program according to the formula of Cohen (1977) by using a questionnaire to collect data. The statistics used in data analysis are descriptive for calculating, such as frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential for statistical analysis, such as the Chi-Square Test, t Test, and F Test in hypothesis testing. The results showed that most of the sample group who visited Chulamanee Temple in Samut Songkhram. were female, aged between 27 and 31 years old, single status, domiciled in central Thailand, graduated with a bachelor's degree, and their occupation was either private employee. The behavior of Generation Y is to purchase an amulet. It was found that it was their first trip and they traveled by car. The person they chose to travel with was their family. The expense was 1,000–5,000 Baht, and they knew about Chulamanee Temple in Samut Songkhram through the internet. The overall level of tourism opinions about motivation is high. The results of testing the hypothesis showed that personal factors had no effect on tourism as a whole and that personal factors did not motivate Thai tourists in Generation Y in a way that was significant at the 0.05 level.

Keywords: behavior, motivation, Thai tourist, Generation Y

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นรายได้สำคัญเป็นอันดับหนึ่งของธุรกิจบริการ เป็นธุรกิจที่ส่งผลกระทบหลากหลายธุรกิจเป็นห่วงโซ่ เช่น โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง และสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท (พุทธชาติ ลั่นกล่ำ, 2564) ทั้งนี้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่นักเดินทางอยากเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นอันดับที่ 4 ของโลก ผลสำรวจจาก Visa Global Travel Intentions Study ฉบับล่าสุดในปี 2565 ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยมากที่สุด ในปี 2555-2560 ยังคงเป็นประเทศจีน ประเทศที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยมากที่สุดหนีไม่พ้นประเทศจีน โดยในปี 2562 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวประเทศจีนสร้างรายได้ 531,576.65 ล้านบาท รองลงมาประเทศทางทวีปยุโรป 448,743.81 ล้านบาท และประเทศทางทวีปเอเชีย 342,370.64 ล้านบาท (สำนักข่าวกรุงเทพธุรกิจ , 2565)

การท่องเที่ยวทั่วโลกหยุดการเดินทางปลายปี 2563 เนื่องจากโควิด 19 เกิดการแพร่กระจายในประเทศจีนและประเทศอื่นๆ ถัดมา ทำให้รัฐบาลในหลายประเทศทั่วโลกออกมาตรการปิดเมือง เพื่อควบคุมการเดินทางระหว่างประเทศ

ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกหดตัวเป็นประวัติการณ์ โดยในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกลดลง ส่งผลกระทบรุนแรงในสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยเฉพาะเศรษฐกิจภายในประเทศ หลายธุรกิจปิดตัวลง ผลิตพนักงานออก และหากเศรษฐกิจฟื้นตัวได้ช้า จนส่งผลให้หลายธุรกิจต้องปิดตัวลงไปในที่สุด กลุ่มคนที่เสมือนว่างงานก็จะเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นผู้ว่างงาน (มณฑลสิ กปิลกาญจน์ และคณะ, 2563) กลุ่มคนว่างงานส่วนใหญ่มาจาก ภาคการท่องเที่ยวซึ่งมีประมาณ 3.9 ล้านคน จะได้รับผลกระทบจากการลดลงของนักท่องเที่ยวต่างชาติและการท่องเที่ยวในประเทศ ประมาณ 2.5 ล้านคน ซึ่งวัยทำงานส่วนใหญ่ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 คือกลุ่มคนเจนเอเรชั่นวาย ในช่วงอายุนี้นี้มีจำนวนมากที่สุดถึง 19 ล้านคน ซึ่งคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่เกิดมาในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยมการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2560)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเจนเอเรชั่นวาย มีความต้องการและมีความซับซ้อนมากขึ้น มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมและแรงจูงใจในนักท่องเที่ยวเพื่อเข้าใจความแตกต่างของนักท่องเที่ยวและสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดเวลา ท่ามกลางสถานการณ์โควิดที่มีจำนวนของผู้ติดเชื้อจำนวนมาก ส่งผลให้การลงทุนธุรกิจ หรือการทำให้ธุรกิจกลับมาเป็นเหมือนเดิมเป็นเรื่องที่ตัดสินใจยาก เนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 ที่สะสมมาหลายปีส่งผลให้ผู้คนมีความเครียดมีความต้องการเดินทางเพื่อพักผ่อน เดินทางเพื่อไปไหว้พระเพื่อผ่อนคลายความเครียด จากการสำรวจ Marketing in the Uncertain World พบว่าปัจจัยที่ทำให้คนไทยเกิดความกังวล ได้แก่ การแพร่ระบาดของโควิด 19 คิดเป็น 76.8% ทั้งนี้ คนไทยอยู่กับความเชื่อ ความศรัทธามานาน แต่ถึงอย่างไรก็ตามความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจ การเมือง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้สัดส่วนของคนที่พักกับความเชื่อ สิ่งที่สามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจได้มีมากขึ้นถึง 52 ล้านคน (สำนักข่าวคมชัดลึก, 2565) จากการสำรวจสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า พบว่าพฤติกรรมของผู้บริโภค เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในการเดินทางไปทำบุญ ขอพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพิ่มขึ้นเพียง 11.07% โดยค่าใช้จ่ายค่าใช้จ่ายในการทำบุญแต่ละครั้ง พบว่าประชาชนกว่า 70% ทำบุญครั้งละไม่เกิน 200 บาท ซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้ไม่มีงานทำ (สำนักข่าวไทยโพสต์, 2563)

จากปัญหาเศรษฐกิจรวมถึงคนตกงานทำให้กระแสนิยมการท่องเที่ยวความเชื่อความศรัทธามีความนิยมมากขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และทำให้เศรษฐกิจการท่องเที่ยวในสถานการณ์โควิด 19 เติบโตมาก เช่น ไอซ์ ทำให้เศรษฐกิจเติบโตขึ้นกว่า 20% ขณะที่ภาคการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ยังคงซบเซา แต่ก่อนจะมีปรากฏการณ์ความศรัทธาในตัวไอซ์เคยเป็นที่รู้จักในฐานะต้นกำเนิดเครื่องรางของขลัง “จตุคามรามเทพ” (สำนักข่าวพีพีทีวีออนไลน์, 2563) ซึ่งกระแสนิยมปัจจุบันนี้ต้อง “ท้าวเวสสุวรรณ” ที่หลายคนมีศรัทธาไปกราบไหว้ขอพร ขอโชคลาภ ผู้คนนิยมไปมากนั่นคือ ที่วัดจุฬามณี (สำนักข่าวคมชัดลึก, 2565)

วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก กระแสนิยมจากผู้มีชื่อเสียงและนักธุรกิจชื่อดังหลายท่าน วัดจุฬามณีมีการเติบโตที่เร็วมากมีการพัฒนาและเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ จุดที่น่าสนใจของวัดจุฬามณีคือ ท้าวเวสสุวรรณ ซึ่งท้าวเวสสุวรรณได้จัดตั้งที่วัดจุฬามณีเป็นที่แรกๆ มีการจัดตั้งที่แตกต่างจากที่อื่น เนื่องจากเจ้าอาวาสปัจจุบันได้เห็นท้าวเวสสุวรรณและมีการให้วาจาในฝันว่าจะปั้นท้าวเวสสุวรรณไว้กลางวัดด้วยช้างมีมือจึงหัวัดเพชรบุรี ทั้งนี้ มีความเชื่อกันว่า ผู้ที่บูชาท้าวเวสสุวรรณ จะบังเกิดโชคลาภมากมาย (สำนักข่าวคมชัดลึก, 2565) จากกระแสนิยมเชื่อทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปจำนวนมากขึ้น พบว่า คนเจนเอเรชั่นวายหันมาพึ่งสิ่งเหล่านี้มากขึ้น ทั้งความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการเดินทางและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา สนับสนุน กำหนดทิศทางการดึงดูดนักท่องเที่ยว นำไปสู่ความยั่งยืนของการท่องเที่ยว ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถปรับตัวและรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

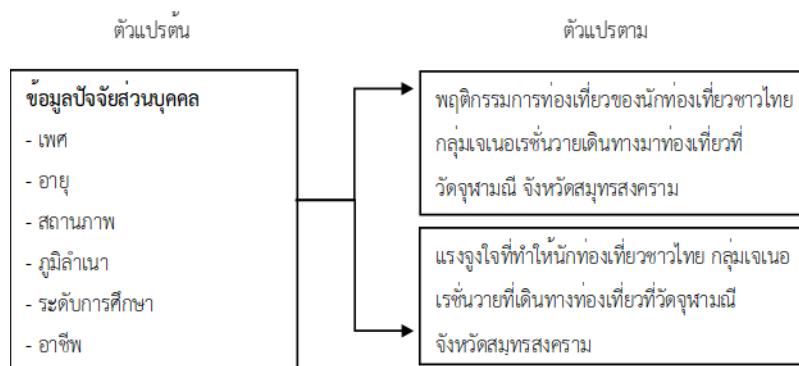
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม
4. เพื่อศึกษาปัจจัยบุคคลที่มีผลต่อแรงจูงใจที่ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายเดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

สมมติฐานในการศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ สถานภาพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา อาชีพมีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ สถานภาพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา อาชีพมีผลกับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น พัฒนมาจากงานของ (อัญชลี สมใจ, 2564) ในเรื่องพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตัวแปรตาม พัฒนมาจากงานของ (อรรถพงศ์ ศรีตะลาชัย, 2562) ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านความเชื่อเรื่อง “พญานาค” ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานี - จังหวัดหนองคาย - จังหวัดบึงกาฬ - จังหวัดนครพนม) ประเทศไทย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการเดินทาง ความถี่ในการเดินทาง ลักษณะของการเดินทาง บุคคลที่ร่วมเดินทาง ค่าใช้จ่ายโดยรวมในการเดินทางและแหล่งที่มาของวัตถุประสงค์ และแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงครามของนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย พัฒนมาจากงานของ (สลิฏ เหลืองเจริญ, 2553) ในเรื่องแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวตลาดริมน้ำตอยห้วยของนักท่องเที่ยวชาวไทย และ พัฒนมาจากงานของ (วรรณวีร์ บุญคุ้ม, 2560) ในเรื่องแรงจูงใจในการมาเยือนวัดสำคัญในจังหวัดเพชรบุรีและการรับรู้ที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบด้วย ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบริการ ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านสินค้าที่ระลึกและวัตถุมงคล

วิธีการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี

เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน เลือกใช้วิธีแบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็นด้วยเทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวกหรือแบบบังเอิญ การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Cohen จากการกำหนดค่า Power ($1 - \beta$ err prob) ที่ 0.95 โดยกรอกข้อมูลค่า α prob ที่ 0.05 number of groups คือ 6 และใช้ effect size convention อยู่ที่ 0.40 ลงไปในโปรแกรม G*POWER และคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ค่าเท่ากับ 132 ตัวอย่าง และผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเดือนมีนาคม ถึง เมษายน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล โดยลักษณะคำถามจะเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยลักษณะคำถามจะเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบรายการ และตอนที่ 3 แบบสอบถามตัวแปรเกี่ยวกับแรงจูงใจ ดำเนินการแจกแบบสอบถามที่ผ่าน IOC โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย และตรงตามความต้องการของผู้วิจัยในรูปแบบขอแบบสอบถามคืน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากการทำวิจัยหาข้อมูลจำนวนประชากรที่เป็นวัยทำงาน โดยการสุ่ม

แจกแบบสอบถาม 200 ชุด โดยใช้เวลาในการแจกแบบสอบถาม 10-15 วัน และเก็บแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทันที และคัดเลือกที่สมบูรณ์ที่สุดเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลผล จำนวน 132 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการบันทึกข้อมูลลงบนคอมพิวเตอร์เพื่อทำการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) จำนวน 132 ชุด โดยการวิเคราะห์แบ่งออกได้ ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

4.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นข้อมูลที่มีลักษณะคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลจากการหาความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.1.2 วิเคราะห์แรงจูงใจในการของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจนเนอเรชั่นวายที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงครามโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นอภิปรายผล

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย

4.2.1 ใช้สถิติ T-test และ ใช้สถิติ One-Way ANOVA ในการทดสอบข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

4.2.2 ใช้สถิติ Chi-square ในการทดสอบข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจนเนอเรชั่นวายที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการวิจัย

สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

การวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 75.8 อายุอยู่ในช่วง 27-31 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาอายุ 22-26 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 มีสถานภาพโสด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ภูมิลำเนาอาศัยอยู่ที่ภาคกลาง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 57.6 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อบูชาวัตถุมงคลมากที่สุด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 37.87 เป็นการเดินทางครั้งแรก จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 ใช้รถส่วนบุคคลเดินทาง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 91.7 เดินทางมาพร้อมครอบครัว จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 1,001-5,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 และหาแหล่งที่มาของข้อมูลจากสื่อออนไลน์และอินเทอร์เน็ต จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

ไค-สแควร์		วัตถุประสงค์	ความถี่ในการ	ลักษณะของการ	บุคคลที่ร่วม	ค่าใช้จ่าย	แหล่งที่มา
		การเดินทาง	เดินทาง	เดินทาง	เดินทาง	โดยรวม	ของข้อมูล
เพศ	χ^2	8.449	0.660	1.856	31.761	8.698	6.098
	Sig.	.076	.883	.603	.000*	.034*	.192
อายุ	χ^2	6.338	6.974	9.682	7.345	8.850	6.817
	Sig.	.609	.323	.139	.290	.182	.557
สถานภาพ	χ^2	29.588	39.171	3.101	28.372	13.742	29.454
	Sig.	.020*	.000*	.995	.005*	.318	.021*
ภูมิฐานะ	χ^2	24.244	8.835	33.772	7.779	36.220	16.150
	Sig.	.232	.886	.004*	.932	.002*	.707
ระดับการศึกษา	χ^2	10.309	3.980	2.334	6.052	2.136	14.268
	Sig.	.244	.387	.887	.417	.907	.075
อาชีพ	χ^2	25.861	38.348	11.818	9.703	19.373	9.808
	Sig.	.056	.000*	.460	.642	.080	.876

เพศแตกต่างกันไม่มีผลต่อวัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 8.449 ค่า Sig. = 0.076 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เพศแตกต่างกันไม่มีผลต่อความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 0.660 ค่า Sig. = 0.883 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เพศแตกต่างกันไม่มีผลต่อลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 1.856 ค่า Sig. = 0.603 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เพศแตกต่างกันมีผลต่อบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 31.761 ค่า Sig. = 0.000 มีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เพศแตกต่างกันมีผลต่อค่าใช้จ่ายโดยรวมในการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 8.698 ค่า Sig. = 0.034 มีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เพศแตกต่างกันไม่มีผลต่อแหล่งที่มาของข้อมูลวัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 6.098 ค่า Sig. = 0.192 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุแตกต่างกันไม่มีผลต่อวัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 6.338 ค่า Sig. = 0.609 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุแตกต่างกันไม่มีผลต่อความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 6.974 ค่า Sig. = 0.323 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุแตกต่างกันไม่มีผลต่อลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 9.682 ค่า Sig. = 0.139 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุแตกต่างกันไม่มีผลต่อลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 7.345 ค่า Sig. = 0.290 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่มีผลต่อความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 3.980 ค่า Sig. = 0.387 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่มีผลต่อลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 2.334 ค่า Sig. = 0.887 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่มีผลต่อลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 6.052 ค่า Sig. = 0.417 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่มีผลต่อค่าใช้จ่ายโดยรวมในการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 2.136 ค่า Sig. = 0.907 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่มีผลต่อแหล่งที่มาของข้อมูลวัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 14.268 ค่า Sig. = 0.075 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพแตกต่างกันไม่มีผลต่อวัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 25.861 ค่า Sig. = 0.056 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพแตกต่างกันไม่มีผลต่อความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ค่า χ^2 เท่ากับ 38.348 ค่า Sig. = 0.000 มีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพแตกต่างกันไม่มีผลต่อลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 11.818 ค่า Sig. = 0.460 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพแตกต่างกันไม่มีผลต่อลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 9.703 ค่า Sig. = 0.642 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพแตกต่างกันไม่มีผลต่อค่าใช้จ่ายโดยรวมในการเดินทางท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 19.373 ค่า Sig. = 0.080 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพแตกต่างกันไม่มีผลต่อแหล่งที่มาของข้อมูลวัดจุฬามณี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 9.808 ค่า Sig. = 0.876 มีค่ามากกว่า 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชันวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวโดยรวม	χ^2	S.D.	แปลผล
ด้านแหล่งท่องเที่ยว	4.19	.786	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.74	.900	มาก
ด้านบริการ	3.73	.909	มาก
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.74	.929	มาก
ด้านสินค้าที่ระลึกและวัตถุมงคล	3.92	.891	มาก
เฉลี่ย	3.86	.883	มาก

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจนเอเรชันวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.86, S.D.= .883) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 4.19, S.D.= .786) เป็นปัจจัยสำคัญที่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว โดยด้านแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจด้านแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.74, S.D.= .900) ด้านบริการ

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D.= .909) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= .929) และด้านสินค้าที่ระลึกและวัตถุมงคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= .891) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาปัจจัยบุคคลที่มีผลต่อแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเจนเอเรชั่นวายเดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยระหว่างระดับความคิดเห็นแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงครามกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศกับ โดยใช้สถิติ t-test

แรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม	ชาย		หญิง		T	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านแหล่งท่องเที่ยว	4.01	.729	4.24	.562	-1.848	.067
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.64	.785	3.77	.707	-0.855	.394
ด้านบริการ	3.69	.736	3.73	.681	-0.314	.754
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.77	.670	3.72	.724	0.310	.757
ด้านสินค้าที่ระลึกและวัตถุมงคล	3.82	.851	3.95	.663	-0.893	.373
โดยรวม	3.79	.75	3.88	.670	-0.72	.470

ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศกับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงครามด้วยสถิติทดสอบ t-test พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงครามโดยรวมไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณีของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ One-way Anova

แรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว	อายุ		สถานภาพ		ภูมิสำเนา		ระดับการศึกษา		อาชีพ	
	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
ด้านแหล่งท่องเที่ยว	0.538	.585	3.553	.009	0.056	.056	0.523	.594	1.017	.401
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	1.966	.144	0.726	.576	0.998	.998	2.292	.105	0.401	.138
ด้านบริการ	3.835	.024	1.436	.226	0.236	.236	0.999	.371	1.776	.097
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.243	.042	0.531	.713	0.946	.946	0.036	.965	0.138	.032
ด้านสินค้าที่ระลึกและวัตถุมงคล	1.898	.154	3.249	.014	0.240	.240	1.333	.267	2.010	.101

ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมและรายด้าน ด้วยสถิติทดสอบ One-Way ANOVA มีรายละเอียดดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุกับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมและรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มีอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านแตกต่างกันด้านการบริการ (F-test=3.835, Sig.= .024) และด้านประชาสัมพันธ์ (F-test=3.243, Sig.= .042) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างสถานภาพกับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มีสถานภาพที่แตกต่างกัน มีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านแตกต่างกัน ด้านแหล่งท่องเที่ยว (F-test=3.553, Sig=.009) และด้านสินค้าที่ระลึกและวัตถุมงคล (F-test=3.249, Sig=.014) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างภูมิฐานะกับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมและรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ที่มีภูมิฐานะแตกต่างกัน มีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระดับการศึกษากับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมและรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพกับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมและรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านแตกต่างกัน ด้านการประชาสัมพันธ์ (F-test=2.724, Sig=.032) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

จากผลของการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยโดยใช้หลักการแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาเป็นตัวเปรียบเทียบเพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและสามารถอภิปรายผลของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ นักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 22 - 36 ปี มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานเอกชนและเดินทางมาจากภาคกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุสดี คุ่มรักษา และไพฑูริย์ มนต์พานทอง, 2563) และการสำรวจ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) พบว่าจำนวนเพศหญิงมีมากกว่าเพศชายคิดเป็นร้อยละ 2.45

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เป็นปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า เพื่อบูชาวัตถุมงคลมากที่สุด นักท่องเที่ยวมีความปรารถนา จินตนาการที่นึกถึงจิตใจซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Hierarchy of Needs ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการแบบไม่สิ้นสุด เมื่อได้ความต้องการแล้วจะมีความต้องการมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่มีทางสิ้นสุด สอดคล้องกับ มนชนก จุลสิกข์ (2562) กล่าวว่า กิจกรรมที่สร้างขวัญและกำลังใจ จากความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวัดนั้น ๆ เป็นการเปิดโลกทัศน์ทำให้นักท่องเที่ยวได้ผ่อนคลายความเครียดเกิดความสุขสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนทั้งทางร่างกายและจิตใจ นักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นครั้งแรก เลือกเดินทางมากับครอบครัว ใช้รถยนต์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว สอดคล้องกับพฤติกรรมของคนเจนเอเรชั่นวาย ที่ชอบความสะดวกสบาย ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิตและชอบความรวดเร็ว ซึ่งคนเจนเอเรชั่นวายให้ความสำคัญกับครอบครัวเป็นอย่างมาก การเดินทางท่องเที่ยวในแต่ละครั้งมักจะเดินทางกับครอบครัวและใช้สื่อสังคมออนไลน์และหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา เลิศพิพัฒน์นันท์ (2561) ที่กล่าวว่ากลุ่มคนไทย Generation Y นิยมวาง

แผนการเดินทางด้วยตนเอง โดยสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวร่วมกับคนในครอบครัวซึ่งเป็นผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว และมีค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวครั้งละ 1,000 – 5,000 บาท ต่อครั้ง ซึ่งคนเจนเอชชัณวยยอมจ่ายเงินเพื่อซื้อความสบายใจ และยอมจ่ายในสิ่งที่ตนต้องการ

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอชชัณวยที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเจนเอชชัณวยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงครามที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวไม่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย เลือกเดินทางมาคล้ายๆกัน ส่วนใหญ่เลือกเดินทางมาเพื่ออบอุ่นใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงรัตน์ โกยกิจเจริญ (2562) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีพฤติกรรมชอบเดินทางมาเพื่อสักการะบูชาเพื่อเป็นการหาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางเป็นครั้งแรก เกิดจากวัดจุฬามณีเพิ่งมีชื่อเสียงและกระแสความนิยมของท้าวเวสสุวรรณกำลังเพิ่มมากขึ้น และมีการทำการตลาดบนสื่อสังคมออนไลน์และการบอกแบบปากต่อปากหรือรวมทั้งการทำการตลาดโดยใช้ผู้มีชื่อเสียง เพศชายส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน เพศหญิงเดินทางมากับครอบครัว ซึ่งมีความแตกต่างในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว และทั้งสองเพศมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพงศ์ ศรีทะลาชัย (2563) ที่พบว่าการเดินทางมาท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่าย 1,000-5,000 บาทต่อครั้ง และปัจจัยบุคคลทุกด้านโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่โดยรวมแตกต่างกันในบางด้าน ส่วนของอายุไม่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในทุกด้าน อายุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในเจนเอชชัณวย มีใกล้เคียงปัจจัยเรื่องอายุจึงไม่มีผลต่อพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา พวงสนธิ (2562) ที่พบว่าอายุไม่ได้ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกภ ภัทรธนกุล (2564) นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มเจนเอชชัณวยเลือกเดินทางไหว้พระขอพรรวมถึงมีความเชื่อมากขึ้น หันมาสนใจศาสตร์ด้านนี้มากขึ้นการท่องเที่ยวจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ นักท่องเที่ยวสถานภาพโสด จากการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวไม่ได้ปรารถนาที่จะไปขอเรื่องโชค ลาภอย่างเดียวเท่านั้นแต่ยังเดินทางไปเพื่อขอพรด้านความรักอีกด้วย ดังนั้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีมาสโลว์ เป็นทฤษฎีจิตวิทยา ระบุว่า มนุษย์มีความต้องการทั้งหมด 5 ขั้นด้วยกัน เรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปหาสูงสุด มนุษย์จะมีความต้องการในขั้นต่ำสุดก่อน เมื่อได้รับการตอบสนองจนพอใจแล้วจะเกิดความต้องการขั้นสูงต่อไป ค่าใช้จ่ายในการเดินทางขึ้นอยู่กับภูมิฐานะ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมามากที่สุดเดินทางมาจากภาคกลางและมีค่าใช้จ่าย 1,000-5,000 บาท การเดินทางท่องเที่ยวปัจจัยด้านการท่องเที่ยวระยะทางเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจมาท่องเที่ยว ทั้งนี้ปัจจัยด้านบุคคลทุกปัจจัยไม่มีผลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวข้อมูลแหล่งท่องเที่ยววัดจุฬามณี ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่รู้จักวัดจุฬามณีผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คนพศ ภูวบริรักษ์ (2563) นักท่องเที่ยวกลุ่ม Local Experience สนใจติดตามข่าวสาร และนิยมจองแพคเกจท่องเที่ยวผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตมากกว่าผ่านทางบริษัทนำเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทิกา หิรัญเทศ (2562) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีจากสื่ออินเทอร์เน็ต ค้นหาข้อมูลท่องเที่ยวและเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอชชัณวยที่เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า แรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเจนเอชชัณวยที่เดินทางมาวัดจุฬามณี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา เกรียงไกรโชค และ กุลพิชญ์ โนโคยอุดม (2562) พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยต่างๆอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ปัจจัย และค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว จุดหมายปลายทางที่สำคัญต้อง

พร้อมไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ด้านแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว นั้นต้องมีสิ่งดึงดูดใจ และปัจจัยรายด้านพบว่าวัดจุฬามณีมีชื่อเสียงด้านความศักดิ์สิทธิ์และด้านความสิริมงคล และปัจจุบัน วัดจุฬามณีเป็นกระแสในโลกสังคมออนไลน์อย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับแนวคิดของ ธรณูชนก เพชรานนท์ (2560) พบว่า ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวมีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดการ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงราย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีแผนป้ายหรือสัญลักษณ์สื่อความหมายชัดเจนอย่างเหมาะสม ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ พิลลา และเกศรา สุขเพชร (2563) พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกของการเดินทางมีค่า น้ำหนักมาก ไม่ว่าจะเป็นการเรียกรถโดยสาร ป้ายบอกทาง ที่จอดรถ ป้ายบอกความหมายภาษาจีน สภาพเส้นทาง และการ เชื่อมต่อของจุดหมายปลายทางท่องเที่ยว ปัจจัยเหล่านี้บ่งบอกภาพลักษณ์ที่สำคัญให้กับความเชื่อถือของแหล่งท่องเที่ยว ด้านบริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีบริการจัดทำพิธีต่างๆ เช่น เครื่องบูชาข้าว เวสสุวรรณ แก้วบน เป็นต้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิกุล เหลืองเจริญ (2553) พบว่า ด้านการบริการโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ช่องทางการ ประชาสัมพันธ์วัดจุฬามณีมีความหลากหลาย เช่น โซเชียลมีเดีย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร จุลศิลป์ และวรวิทย์ สุเมธ (2561) ที่ศึกษาในเรื่องกลยุทธ์การจัดการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่าช่องทางในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาหารมีการประชาสัมพันธ์บนสื่อสังคมและ สื่อออนไลน์ ด้านสินค้าที่ระลึกและวัตถุมงคล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความรู้สึ กที่มีต่อสินค้าที่ระลึกและวัตถุมงคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงรัตน์ โกยเจริญ (2562) พบว่า ปัจจัยด้านสังคมและ วัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดในการเดินทางมาท่องเที่ยวแรงจูงใจในการเลือกไปคือการศรัทธาในสถานที่นั้นคือตั้งใจ ไปบูชาวัตถุมงคลและไหว้พระขอพร

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาปัจจัยบุคคลที่มีผลต่อแรงจูงใจที่ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย เดินทางมาวัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเจนเอเรชั่นวายเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงครามที่มีเพศแตกต่างกัน ทำให้ไม่มีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี จังหวัด สมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายมีแรงจูงใจในการเดินทางเหมือนกัน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวีร์ บุญคุ้ม (2560) พบว่า พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในด้านแหล่ง ท่องเที่ยวสูงสุด อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 อายุมีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี โดยเฉพาะ ด้านการ บริการและด้านประชาสัมพันธ์และด้านสถานภาพมีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี เนื่องจากกระแส ความนิยมมาจากการที่ได้รับการประชาสัมพันธ์ และการตลาดที่ดี โดยเฉพาะด้านแหล่งท่องเที่ยวและด้านสินค้าที่ระลึกและ วัตถุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลพิชญ์ โกลิยอุตม (2562) พบว่า ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อแรงจูงใจในการ เดินทางมาท่องเที่ยว อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งปัจจัยบุคคลเหล่านี้แตกต่างกันจะมีแรงจูงใจใน การเดินทางท่องเที่ยวตามแตกต่างกัน และอาชีพมีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี โดยเฉพาะด้านการ ประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิกุล เหลืองเจริญ (2553) ที่พบว่า อาชีพแตกต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการ เดินทางมาท่องเที่ยวที่ตลาดริมน้ำดอนหวายแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. จากผลของการศึกษา พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงครามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงปัจจัยด้านบริการในด้านรถสาธารณะที่สามารถเดินทางเข้ามาที่วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงครามมีน้อย และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมาตรการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัส

2. ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและบริการ สามารถนำผลการศึกษามาปรับใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ให้โรงแรม เช่น จัดทำโปรโมชั่นที่เกี่ยวข้องกับวัดจุฬามณี โปรโมทโรงแรมคู่กับวัดจุฬามณี เป็นต้น เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดและเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวทุกเจนเอเรชั่นที่มีความต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดจุฬามณี และนำมาข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและควรมีการศึกษาในการทำเส้นทางหรือแนวทางการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การจัดโปรแกรมท่องเที่ยวระยะทางยาวหรือระยะทางสั้น ซึ่งสามารถเชื่อมกับจังหวัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กษกร จุลศิลป์ และวรวิรัช สุเมธ (2561). กลยุทธ์การจัดการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กุลพิชญ์ โภโคยอุดม. (2563). องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความสนใจท่องเที่ยว เชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ, 21 (2), 283-294.
- คณพศ ภูวบริรักษ์. (2563). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายกับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่นของเมืองรอง. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2565, จาก <https://shorturlasia/XIAUu>.
- จารุวรรณ พิลลา และเกศรา สุขเพชร. (2563). การเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีศักยภาพสูง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงรัตน์ โกยกิจเจริญ. (2562). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต. วารสารปัญญา, 26 (1), 76-85.
- ธรรณชนก เพชรานนท์. (2559). แรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่การค้า ชายแดนจังหวัดเชียงราย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 30 (94), 42-59.
- นันทพร ศรีวิไล, ปิยนกนิษฐ์ โชติวนิช และจาทรงค์ ศรีวงษ์วรรณะ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ, 6 (2), 92-106.
- นิพัทธ์พนธ์ สนิทเหลือ, วัชรพร สาตร์เพ็ชร และญาดา นภาพารักษ์. (2562). การคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*POWER. วารสารสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 5 (1), 496-507.

ดุสิต คุ้มรักษา และไพฑูรย์ มนต์พานทอง. (2563). *การจัดการพิพิธภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย*.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและบริการแบบบูรณาการ, คณะการจัดการการท่องเที่ยว, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พุทธรักษา ลั่นกล้า. (2564). *ธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมหลัง COVID-19*. สืบค้นข้อมูล เมื่อ 28 มกราคม 2565, จาก

<https://www.krungsri.com/th/>.

มนชนก จุลสิกขี. (2562). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา วัดในพื้นที่ฝั่งธนบุรี. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 21 (2), 203-210.

มณฑลสี กปิลกาญจน์ และ คณะ. (2563). *ผลกระทบโควิด 19 ต่อตลาดแรงงานไทย*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 17 สิงหาคม 2565, จาก

<https://shorturl.asia/RNbaJ>.

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561). *เข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคสาย 'มู(เดลุ)' กับแนวโน้มการตลาดที่เพิ่มโอกาสให้ธุรกิจได้*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 17 สิงหาคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/NP2hV>.

วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์. (2561). รูปแบบพฤติกรรมและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของคนไทย Gen Y. *วารสารดุสิตธานี*, (12), 134-149.

วรรณวีร์ บุญคุ้ม. (2560). *แรงจูงใจในการมาเยือนวัดสำคัญในจังหวัดเพชรบุรีและการรับรู้ที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

วรรณมน จันทิษฐ์. (2552). *พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยศึกษา กรณีตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วันทิกา หิรัญเทศ. (2562). พฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 5 (2), 76-90.

สลิกู เหลืองเจริญ. (2553). *แรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประกอบการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักข่าวกรุงเทพธุรกิจ. (2565). ผลสำรวจเกี่ยวกับแผนการท่องเที่ยวระดับโลก” (Visa Global Travel Intentions Study). สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com>.

สำนักข่าวคมชัดลึก. (2565). *หลังโควิด-19 พฤติกรรมการ "ท่องเที่ยว" จะเปลี่ยนไปอย่างไร*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.komchadluek.net/kom-lifestyle>.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2560). *สำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564*. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.etda.or.th/th/newsevents>.

สำนักข่าวโพสต์ทูเดย์. (2563). *พฤติกรรมของผู้บริโภคในทุกอำเภอเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์*. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.posttoday.com>.

สำนักข่าวพีพีทีวีออนไลน์. (2563). *จดตามรามเทพ” ถึง “ไอ้ไข่วัดเจดีย์” ผู้รักษาเศรษฐกิจเมืองนคร*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2565, จาก <https://shorturl.asia>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *จำนวนประชากรในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <http://osthailand.nic.go.th>.

สุกัญญา พวงสนธิ และประสพชัย พสุนนท์. (2563). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2 (12), 204-215.

อรรถพงษ์ ศรีตะลาสัย. (2563). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านความเชื่อเรื่อง “พญานาค” ของนักท่องเที่ยว ชาวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานี- จังหวัดหนองคาย – จังหวัดบึงกาฬ - จังหวัดนครพนม) ประเทศไทย”.

วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 14 (1), 53-74.

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. (2563). การสำรวจการพฤติกรรมของผู้บริโภคในทุกอำเภอเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาและสิ่ง

ศักดิ์สิทธิ์. สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2565, จาก<https://www.thaipost.net/main/detail>.

อรัญญา เกรียงไกรโชค และกุลพิชญ์ โภไคยอุดม. (2562). แรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวตามลำพังของผู้หญิงชาวไทย. *วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ*, 20 (3), 122-136.

อัญชลี สมใจ. (2564). พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตำบลบางไผ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 15 (2), 14-27.

เอกก์ ภทรธนกุล. (2564). *การตลาดสายมู (เดลุ) การใช้ความเชื่อความศรัทธามาทำการตลาด*. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2565 จาก, <https://curadio.chula.ac.th/Program-Detail>.

บทความวิจัย (Research article)

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน
ของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออก

Factors Affecting the Behavior of Using Food Ordering Services via
Smartphone Applications for Consumers in the Eastern

ดวงรัตน์ เหลืองอ่อน^{1*} คณิติน จรโคกกรวด² และ ณัฏชา รวินนทกิจ³

Duangrat Luangon^{1*}, Khanitin Jornkokgoud² and Nutchra Ravinonthakit³

วันที่รับบทความ (Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

30 กรกฎาคม 2565

30 สิงหาคม 2565

2 กันยายน 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการ และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนที่อาศัยอยู่ในเขตภาคตะวันออก จำนวน 450 คน ที่มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยมีความเที่ยงของแบบสอบถามออนไลน์ (α) เท่ากับ .95 แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการ และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนในเขตภาคตะวันออก ในด้านต่างๆ โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และจากผลทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการ และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ไม่มีตัวแปรใดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการในด้านความถี่การใช้บริการ ดังนั้นผู้ประกอบการสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดและคุณภาพการบริการด้านประโยชน์และความง่ายต่อการใช้งานผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้บริการ, ออนไลน์, แอปพลิเคชัน, การตัดสินใจซื้อ, สมาร์ตโฟน

^{1,2}หน่วยวิจัยวิทยาการปัญญาและนวัตกรรม วิทยาลัยการวิจัยและวิทยาการทางปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

^{1,2}College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

³เจ้าของธุรกิจ

³Owner

*Corresponding author email: duangoh@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to determine the factors affecting service quality, the marketing mix factors, and the technology acceptance factors affecting service usage behavior via the smartphone applications of consumers in the Eastern area. This research is survey research. The instrument was an online questionnaire. The sample consisted of 450 people living in the eastern area by multi-stage random sampling. The reliability coefficient (α) of the research instrument was equal to 0.95. Descriptive statistics were generated using SPSS and Multiple Linear Regression. The result of this research found that the factors regarding service quality, the marketing mix factors, and the technology acceptance factors affecting service usage behavior of orders via the smartphone applications of consumers in the Eastern area were all at a high level, both overall and in individual aspects. Based on the hypothesis, it was found that the service quality factors, the marketing mix factors, and the technology acceptance factors had no variables affecting service usage behavior regarding the frequency of service usage. Therefore, entrepreneurs should focus on developing and improving a marketing strategy via smartphone applications. The possible solutions include improving the online system for customers to feel that the system is easy to use and attractive and creating some benefits for customers to attract them to food ordering services via smartphone applications.

Keywords: usage behavior, online, applications, decision-making, smartphone

บทนำ

ธุรกิจการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่กำลังเติบโตท่ามกลางการแพร่ระบาดของ COVID-19 ทั้งนี้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ทั้งมาตรการล็อกดาวน์ ตลอดจนการทำงานที่บ้าน ประกอบกับแพลตฟอร์มสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนที่ช่วยอำนวยความสะดวกและมีร้านอาหารให้เลือกหลากหลายมากขึ้น นับเป็นตัวเร่งสำคัญที่ทำให้ทั้งปริมาณการสั่งอาหารออนไลน์ จำนวนร้านอาหาร และไรเดอร์ที่เข้าร่วมแพลตฟอร์ม เติบโตแบบก้าวกระโดดทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ซึ่งปี พ.ศ. 2563-2567 ตลาดเติบโตเฉลี่ย 10% และคาดว่าจะในปี พ.ศ. 2567 ตลาดจะมีมูลค่าถึง 99,000 ล้านบาท (มาร์เก็ตเธียร์, 2565)

โดยในระยะ 2-3 ปีข้างหน้าหลังจากสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 จะคลี่คลายลง แต่ธุรกิจการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนในประเทศไทยยังมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการขยายตัวของฐานผู้ใช้บริการใหม่จากความต้องการความสะดวกสบายในการใช้บริการที่ยังมีต่อเนื่อง การเพิ่มขึ้นของการใช้บริการของฐานลูกค้าเดิมจากพฤติกรรมที่เคยชินมากขึ้น และการขยายตลาดการให้บริการไปในธุรกิจในห่วงโซ่อุปทานร้านอาหาร อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีอุปสรรคสำคัญที่จะช่วยให้ธุรกิจการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนสามารถเติบโตอย่างยั่งยืน คือ แพลตฟอร์มต้องให้ความสำคัญกับการรักษาฐานผู้ใช้บริการ

พาร์ทเนอร์ร้านอาหาร ไรเดอร์ การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ และการมีช่องทางการจำหน่ายหลากหลายเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคอย่างครอบคลุมมากขึ้นและการจัดทำโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดผู้ใช้บริการเพื่อขยายขีดความสามารถในการให้บริการ และปัจจัยที่สำคัญที่ต้องพัฒนาควบคู่ไป คือ ด้านเทคโนโลยี เพราะมีการขยายตัวของจำนวนผู้ใช้งานส่งผลให้แพลตฟอร์มต่างๆ ต้องเร่งขยายเครือข่ายและระบบหลังบ้าน (Back-office) อย่างเช่น ระบบไอทีและบุคลากร เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Zhou (2013) ที่กล่าวว่า การยอมรับเทคโนโลยีนี้นั้นมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกในการทำงานหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยความคาดหวังด้านประสิทธิภาพการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อที่งานวิจัยเรื่องนี้จะประโยชน์ทั้งต่อตัวของผู้วิจัยเองและกับผู้ที่จะได้ใช้ข้อมูลนี้ในการศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐานในการศึกษา

1. ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภค ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน
3. ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภค ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน

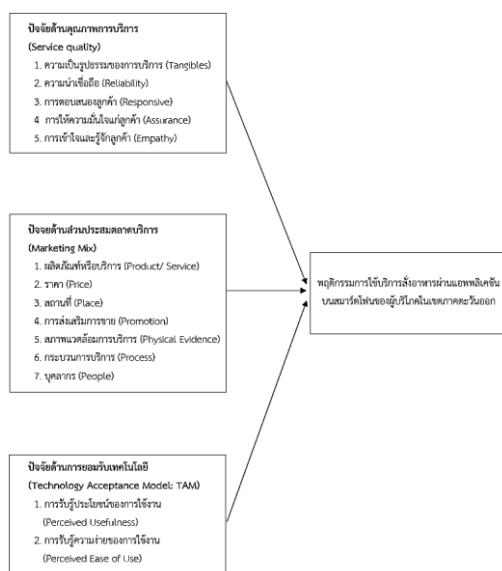
กรอบแนวคิดการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้แนวคิดคุณภาพการบริการ (Service quality) ของ Ziethaml, Parasuraman, and Berry (2013) เป็นสิ่งที่ลูกค้าทุกคนคาดหวังที่จะได้รับจากการบริการในการให้บริการลูกค้าจะวัดจากเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการซึ่งเป็นการวัดคุณภาพจาก 5 ด้าน คือ 1) ความเป็นรูปธรรมของ

การบริการ (Tangibles) 2) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) 3) การตอบสนองลูกค้า (Responsive) 4) การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า (Assurance) และ 5) การเข้าใจและรู้จักลูกค้า (Empathy)

ส่วนประสมตลาดบริการ (Marketing Mix) 7Ps & 4Cs เป็นการศึกษาที่มีพัฒนาการมาจากหลักการตลาด 4 ประการ (4 Principles of Marketing) ของ McCarthy (1978) เพื่อใช้เป็นกรอบในการวางแผนด้านการตลาด (Marketing Plan) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Product/Service) ราคา (Price) สถานที่ (Place) การส่งเสริมการขาย (Promotion) ซึ่งเป็นมุมมองทางด้านผู้ขาย (Supply Side) โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของผู้ซื้อหรือลูกค้า (Demand/Customer Side) เมื่อธุรกิจมีการแข่งขันสูงขึ้น ผู้ที่ศึกษาทางด้านการตลาด และ นักการตลาด จึงมุ่งเน้นการศึกษาความต้องการของตลาด เพื่อนำข้อมูลนั้นมาทำการวิเคราะห์และพัฒนา ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า การศึกษาของส่วนประสมทางการตลาด 4Ps และในระยะต่อมาผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด ได้ขยายไปยังตลาดบริการ (Service Marketing) เพื่อสร้างความแตกต่างในการให้บริการเหนือชั้นกว่าคู่แข่ง ซึ่งต้องคำนึงถึงปัจจัยอีก 3 ประการ (Boom & Bitner, 1981) คือ สภาพแวดล้อมการบริการ (Physical Evidence) กระบวนการบริการ (Process) และ บุคลากร (People)

ตลอดจนทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้งาน Technology Acceptance Model (TAM) (Davis, 1989) เป็นการนำความมีประโยชน์เป็นตัวกำหนดการรับรู้ในระดับบุคคล กล่าวคือ ผู้บริโภคแต่ละคนก็จะรับรู้ได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของผู้บริโภคได้อย่างไรบ้าง และจะรับรู้ได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของผู้บริโภคได้อย่างไรบ้าง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่พักอาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่เคยใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่พักอาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่เคยใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดยที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจนผู้วิจัยจึงใช้วิธีการคำนวณโดยใช้สูตร Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ที่ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 385 คนตัวอย่าง ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนในแต่ละจังหวัดให้ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 13.90–14.76) แต่ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลจำนวน 450 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนที่พักอาศัย หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดยไม่จำเป็นต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของแต่ละพื้นที่

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้นั้นมาวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อให้ได้คำตอบที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณภาพการบริการ ส่วนประสมตลาดบริการ และการยอมรับเทคโนโลยี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามปลายปิดแบบ Check List มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ ตอนที่ 2 แบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 4 แบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 5 แบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับด้านพฤติกรรมการใช้งานที่มีผลต่อการใช้บริการ โดยเป็นคำถามแบบหลายตัวเลือก (Multiple choices question) โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียว

ตลอดจนผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยตรวจสอบความชัดเจนในการใช้ภาษาและครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการวัด และเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Item Content Validity Index: I-CVI) (Ayre & Scally, 2014: 79-86) พบว่ามีค่า I-CVI ระหว่าง .83–1.00 และ 2) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง .24–.88 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951 หน้า 274) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

4.1 ระยะที่ 1 ก่อนส่งแบบสอบถามออนไลน์

ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานเครือข่ายบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งให้ทราบล่วงหน้าในการขอความช่วยเหลือและความร่วมมือในการช่วยกันส่งลิงค์ และ QR Code แบบสอบถามออนไลน์ เชิญชวนให้กับบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการให้ความร่วมมือการวิจัยในการทำแบบสอบถามออนไลน์ ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

4.2 ระยะที่ 2 การส่งแบบสอบถามออนไลน์

1) ผู้วิจัยทำการส่งลิงค์ และ QR Code แบบสอบถามออนไลน์ของผู้วิจัยที่สมัครกับบัญชี gmail.com ให้กับผู้ที่มีความพร้อมและแสดงความยินยอมในการที่จะให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถามออนไลน์ หากไม่ได้รับการตอบกลับภายใน 6 วัน ด้วยสาเหตุใด เช่น มีการแจ้งเตือนว่าได้อ่านข้อความของผู้วิจัยแล้วแต่ยังไม่มีการตอบสนองด้วยสิ่งใดกลับมา ผู้วิจัยจะใช้ Username สำรองส่งต่อไป โดยมีข้อความเชิญชวนตอบแบบสอบถามออนไลน์ ประกอบด้วย

(1) ข้อความเชิญชวนให้ประชาชนที่พักอาศัยในเขตภาคตะวันออกที่เคยใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนให้ตอบแบบสอบถามออนไลน์

(2) ชี้แจงรายละเอียดแบบสอบถามให้ทราบเบื้องต้นว่า แบบสอบถามนี้ทำเพื่อสิ่งใดและจะไม่มีผลกระทบใด ๆ แก่ผู้ตอบแบบสอบถาม

(3) ลิงค์ URL ของเว็บไซต์แบบสอบถามออนไลน์ของผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อส่งกลับ https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeEivM8LPeZH5a40mpxcFTJxed_UoURT3BisMfusHXvg91-Hg/viewform

4.3 ระยะที่ 3 การตอบแบบสอบถามออนไลน์

หลังครบกำหนดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถามออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง ว่าแบบสอบถามออนไลน์ที่ได้รับมีความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ จากนั้นคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์โดยในการตอบกลับมานั้นพบการตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 450 คน คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ตามรายละเอียดดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและด้านพฤติกรรมการใช้งานที่มีผลต่อการใช้บริการของกลุ่มโดยคำนวณหาความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการ และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละด้าน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้ค่าทางสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 2 และ 3 โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ ปัจจัยทางด้านส่วนประสมตลาดบริการ และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของแอปพลิเคชันที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis-MRA)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลจากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่เป็น Generation Y (เกิดช่วงอายุปี พ.ศ. 2521-2538) (ร้อยละ 55.11) มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 66.44) ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 37.78) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 67.11) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001–30,000 บาท ขึ้นไป (ร้อยละ 54.22)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณภาพการบริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลการวิจัยในแต่ละด้านที่ศึกษาแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณภาพการบริการ โดยรวมและรายด้าน

ด้านคุณภาพการบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพการบริการ
1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	3.86	.50	มาก
2. ความน่าเชื่อถือ	3.77	.51	มาก
3. การตอบสนองลูกค้า	3.97	.48	มาก
4. การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า	3.92	.45	มาก
5. การเข้าใจและรู้จักลูกค้า	3.83	.55	มาก
เฉลี่ย	3.87	.33	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพการบริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านต่างๆ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$

= 3.87) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตอบสนองลูกค้า ($\bar{X}$ = 3.97) ด้านการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า ($\bar{X}$ = 3.92) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{X}$ = 3.86) ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า ($\bar{X}$ = 3.83) และด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}$ = 3.77) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านส่วนประสมตลาดบริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลการวิจัยในแต่ละด้านที่ศึกษาแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับส่วนประสมตลาดบริการ โดยรวมและรายด้าน

ด้านส่วนประสมตลาดบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับส่วนประสมตลาดบริการ
1. ผลิตภัณฑ์หรือบริการ	3.82	.50	มาก
2. ราคา	3.83	.56	มาก
3. สถานที่	3.92	.50	มาก
4. การส่งเสริมการขาย	3.87	.45	มาก
5. สภาพแวดล้อมการบริการ	3.75	.57	มาก
6. กระบวนการบริการ	3.74	.56	มาก
7. บุคลากร	3.86	.51	มาก
เฉลี่ย	3.83	.31	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ส่วนประสมตลาดบริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านต่างๆ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.83) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสถานที่ ($\bar{X}$ = 3.92) ด้าน การส่งเสริมการขาย ($\bar{X}$ = 3.87) ด้านบุคลากร ($\bar{X}$ = 3.86) ด้านราคา ($\bar{X}$ = 3.83) ด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ ($\bar{X}$ = 3.82) ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ ($\bar{X}$ = 3.75) และด้านกระบวนการบริการ ($\bar{X}$ = 3.74) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยในแต่ละด้านที่ศึกษาแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการยอมรับเทคโนโลยีโดยรวมและรายด้าน

ด้านการยอมรับเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการยอมรับเทคโนโลยี
1. การรับรู้ประโยชน์ของการใช้งาน	3.85	.45	มาก
2. การรับรู้ความง่ายของการใช้งาน	3.84	.41	มาก
เฉลี่ย	3.85	.38	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านต่างๆ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการใช้งาน ($\bar{X}$ = 3.85) และด้านการรับรู้ความง่ายของการใช้งาน ($\bar{X}$ = 3.84) ตามลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้งานที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลการวิจัยในแต่ละด้านที่ศึกษาดังนี้

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้บริการแอปพลิเคชัน GRAB FOOD บนสมาร์ตโฟนในการสั่งอาหารมากที่สุด (ร้อยละ 48.44) ประเภทอาหารไทยเป็นประเภทที่ผู้บริโภคที่ใช้บริการสั่งอาหารมากที่สุด (ร้อยละ 24.67) และช่วงเวลา 13.00–15.00 น. (มีว่างช่วงบ่าย) ที่เป็นช่วงเวลาที่ผู้บริโภคใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันมากที่สุด (ร้อยละ 23.78)

ตารางที่ 4 ค่าต่ำสุด สูงสุด และค่าเฉลี่ยของข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้งานของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	จำนวน (คน)	Min	Max	$\bar{x}$
1. ความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา	450	1	45	11.64
2. จำนวนเมนูเฉลี่ยในการสั่งอาหารในแต่ละครั้ง	450	1	15	4.45
3. จำนวนสมาชิกเฉลี่ยในการสั่งอาหารมารับประทานแต่ละครั้ง	450	1	15	3.04
4. จำนวนเงินในการใช้บริการสั่งอาหารแต่ละครั้ง	450	50	2000	288.66

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่สั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา ต่ำสุดจำนวน 1 ครั้ง และสูงสุดจำนวน 45 ครั้ง โดยเฉลี่ยสั่งอาหารจำนวน 12 ครั้ง ผู้บริโภคส่วนใหญ่สั่งอาหารในแต่ละครั้งจำนวนเมนูต่ำสุด จำนวน 1 เมนู และสูงสุดจำนวน 15 เมนู โดยเฉลี่ยสั่งอาหาร จำนวน 4 เมนู ผู้บริโภคส่วนใหญ่สั่งอาหารมารับประทานแต่ละครั้งสำหรับจำนวนสมาชิกต่ำสุด จำนวน 1 คน และสูงสุดจำนวน 15 คน โดยเฉลี่ยสำหรับจำนวนสมาชิกจำนวน 3 คน และผู้บริโภคส่วนใหญ่ใช้เงินในการสั่งอาหารมารับประทานแต่ละครั้งต่ำสุด จำนวน 50 บาท และสูงสุดจำนวน 2,000 บาท โดยเฉลี่ยใช้เงินเฉลี่ยในการสั่งอาหารมารับประทานแต่ละครั้ง จำนวน 288.66 บาท

6. ผลการวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สามารถวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการไม่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

H_1 : ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการมีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออก

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	261.38	5.00	52.28	.54	.75
Residual	42912.58	444.00	96.65		
Total	43173.96	449.00			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ความถดถอยพหุคูณพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออก ด้วยเทคนิค Enter มีค่าSig. เท่ากับ .75 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า พฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออก ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสามารถสร้างสมการเส้นตรงได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย และนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่างพฤติกรรมด้านความถี่กับปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ จำแนกตามรายด้าน

Variable:	B	SE	β	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	16.12	5.53		2.91	.00
ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (x_1)	-.73	1.00	-.04	-.73	.46
ความน่าเชื่อถือ (x_2)	.52	.99	.03	.52	.60
การตอบสนองลูกค้า (x_3)	-.95	1.10	-.05	-.87	.39
การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า (x_4)	-.76	1.26	-.03	-.61	.54
การเข้าใจและรู้จักลูกค้า (x_5)	.83	.95	.05	.87	.38
	r = .08	Adj R ² = -.01	R ² = .01		
	F = .54	SE = 9.83	Sig = .75		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ตัวแปรความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนองลูกค้า การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า และการเข้าใจและรู้จักลูกค้า ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (B) ของตัวทำนายมาเขียนเป็นสมการความสัมพันธ์ของพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออก ดังนี้

$$\hat{Y} = 16.12 - (.73)X_1 + (.52)X_2 - (.95)X_3 - (.76)X_4 + (.83)X_5$$

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภค ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการไม่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

H_1 : ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการมีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	279.64	7.00	39.95	.41	.90
Residual	42894.32	442.00	97.05		
Total	43173.96	449.00			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ความถดถอยพหุคูณพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยเทคนิค Enter มีค่า Sig. เท่ากับ .90 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า พฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสามารถสร้างสมการเส้นตรงได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย และนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่างพฤติกรรมด้านความถี่กับปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการ จำแนกตามรายด้าน

Variable:	B	SE	β	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	11.29	5.87		1.92	.06
ผลิตภัณฑ์หรือบริการ (x_6)	-.84	1.03	-.04	-.81	.42
ราคา (x_7)	.30	.99	.02	.31	.76
สถานที่ (x_8)	.51	1.06	.03	.48	.63
การส่งเสริมการขาย (x_9)	-1.32	1.36	-.06	-.97	.33
สภาพแวดล้อมการบริการ (x_{10})	.69	.96	.04	.72	.47
กระบวนการบริการ (x_{11})	.10	.94	.01	.10	.92
บุคลากร (x_{12})	.66	.96	.03	.69	.49

Variable:	B	SE	β	t	Sig
r = .08	Adj R ² = -.01		R ² = .01		
F = .41	SE = 9.85		Sig = .90		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่า ตัวแปรผลิตภัณฑ์หรือบริการ ราคา สถานที่ การส่งเสริมการขาย สภาพแวดล้อม การบริการ กระบวนการบริการ และบุคลากร ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (B) ของตัวทำนายมาเขียนเป็นสมการความสัมพันธ์ของพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 11.29 - (.84)X_6 + (.30)X_7 + (.51)X_8 - (1.32)X_9 + (.69)X_{10} - (.10)X_{11} + (.66)X_{12}$$

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภค ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H₀ : ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีไม่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้

H₁ : ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	60.023	2	30.01	.31	.73
Residual	43113.93	447	96.45		
Total	43173.96	449			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า ความถดถอยพหุคูณพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยเทคนิค Enter มีค่าSig. เท่ากับ .73 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H₀) ปฏิเสธสมมติฐานรอง (H₁) หมายความว่า พฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสามารถสร้างสมการเส้นตรงได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนี้

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย และนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่างพฤติกรรมด้านความถี่กับปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี จำแนกตามรายด้าน

Variable	B	SE	β	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	8.82	4.79		1.84	.07
การรับรู้ประโยชน์ของการใช้งาน (x_{13})	.87	1.23	.04	.71	.48
การรับรู้ความง่ายของการใช้งาน (x_{14})	-.14	1.36	-.01	-.11	.92
r = .04		Adj R ² = .00	R ² = .00		
F = .31		SE = 9.82	Sig = .73		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่า ตัวแปรผลิตภัณฑ์หรือบริการ การรับรู้ประโยชน์ของการใช้งาน และการรับรู้ความง่ายของการใช้งาน ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (B) ของตัวทำนายมาเขียนเป็นสมการความสัมพันธ์ของพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 8.82 + (.87)X_{13} - (.14)X_{14}$$

สรุปและอภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ในด้านต่างๆ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และตัวแปรความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนองลูกค้า การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า และการเข้าใจและรู้จักลูกค้า ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจัยด้านคุณภาพการบริการอาจจะไม่ใช่ปัจจัยหลักที่จะมีอิทธิพลในการทำให้พฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ เนื่องจากยังมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอีกมากมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ Wu (2013) ที่กล่าวไว้ว่า ในมุมมองผู้บริโภคออนไลน์ การซื้อสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ตนั้นไม่ใช่แค่เป็นเรื่องการซื้อสินค้าเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้นหาข้อมูล การจ่ายเงิน รวมถึงเรื่องการจัดส่งสินค้าด้วย ดังนั้นเรื่องความเชื่อมั่นในร้านค้าออนไลน์นั้นมีความสำคัญต่อความกังวลใจในกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

2. ปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ในด้านต่างๆ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) และตัวแปรผลิตภัณฑ์หรือบริการ ราคา สถานที่ การส่งเสริมการขาย สภาพแวดล้อมการบริการ กระบวนการ

บริการ และบุคลากร ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจัยด้านส่วนประสมตลาดบริการอาจจะไม่ใช่ปัจจัยหลักที่จะมีอิทธิพลในการทำให้พฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ เนื่องจากยังมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอีกมากมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jun, Yoon, Lee, and Lee (2021) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่แต่ละแพลตฟอร์มที่ให้บริการจัดส่งอาหารออนไลน์ควรจะต้องนำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ เข้าใจความต้องการของผู้บริโภค และจำเป็นต้องตอบสนองความคาดหวังของผู้บริโภคในช่วงการระบาดของ COVID-19 ซึ่งเป็นการเน้นย้ำให้ผู้บริโภคเข้าใจถึงประโยชน์ของบริการสั่งอาหารออนไลน์ (เช่น ความปลอดภัยของอาหาร สุขอนามัย และการจัดส่งแบบไม่ต้องสัมผัส) การลดความรำคาญที่เกิดจากไวรัส COVID-19 ในชีวิตประจำวันของผู้บริโภค อันเนื่องจากการห้ามชุมนุมทางสังคมและบริการรับประทานในร้าน ดังนั้นแพลตฟอร์มที่ให้บริการจัดส่งบริการอาหารจึงต้องหาวิธีเข้าถึงลูกค้าในเชิงบวก โน้มน้าวให้ผู้บริโภคใช้บริการจัดส่งอาหารออนไลน์ต่อไปแม้สถานการณ์การระบาดของ COVID-19 จะคลี่คลายแล้วตาม ส่งผลให้ผลการดำเนินธุรกิจดีขึ้นและความพึงพอใจของผู้บริโภคก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน

3. ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ในด้านต่างๆ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) และตัวแปรผลิตภัณฑ์หรือบริการ การรับรู้ประโยชน์ของการใช้งาน และการรับรู้ความง่ายของการใช้งาน ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีอาจจะไม่ใช่ปัจจัยหลักที่จะมีอิทธิพลในการทำให้พฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ เนื่องจากยังมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอีกมากมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhu and Phongsatha (2021) ที่พบว่า ความกังวลด้านความปลอดภัยของอาหาร เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อบริการจัดส่งอาหารออนไลน์ของผู้บริโภคมากที่สุด ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าความกังวลด้านความปลอดภัยของอาหารที่มีต่อบริการส่งอาหารออนไลน์มีความสำคัญที่สุดในการกำหนดการจัดส่งอาหารออนไลน์ของผู้บริโภค ดังนั้นเจ้าของบริการจัดส่งอาหารออนไลน์ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความปลอดภัยของอาหารมากกว่าปัจจัยทางการตลาดอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในหลากหลายช่วงอายุ เพื่อนำผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีความแตกต่างของช่วงอายุมาเปรียบเทียบกับทำให้ผู้ประกอบการเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคได้หลากหลายรุ่นและสามารถพัฒนาบริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันที่สามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- มาร์เก็ตเธียร์. (2565). ตลาดฟู้ดเดลิเวอรี่ ยิ่งกดสั่ง ยิ่งแข่งกันสนุกกว่าเดิม. สืบค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2565, จาก <https://marketeeronline.co/archives/218958>.
- Ayre, C., & Scally, J. (2014). Critical Values for Lawshe's Content Validity Ratio: Revisiting the Original Methods of Calculation. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 47(1), 79-86.
- Boom, B. H., & Bitner, M. J. (1981). *Marketing Strategies and Organization Structures for Service Firms*. In: *Marketing of Services*. Chicago: American Marketing Association.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-339.
- Jun, K., Yoon, B., Lee, S., & Lee, D. S. (2021). Factors Influencing Customer Decisions to Use Online Food Delivery Service during the COVID- 19 Pandemic. *Foods (Basel, Switzerland)*, 11(1), 64.
- McCarthy, E. Jerome. (1978). *Basic marketing: A managerial approach* (6th ed.). Illinois: Richard D. Irwin, Inc.
- Wu, W. J. (2013). How can online store layout design and atmosphere influence consumer shopping intention on a website?. " *International Journal of Retail & Distribution Management*, 42(1), 4-24.
- Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., & Berry, L. L. (2013). *Services marketing: Integrating customer focus across the firm*. New York: McGraw-Hill.
- Zhou, T. (2013). An empirical examination of continuance intention of mobile payment services. *Decision Support Systems*, 54 (2), 1085-1091.
- Zhu, L., Li, C., & Phongsatha, S. (2021). Factors influencing purchase intention toward online food delivery service: a case study of experienced consumers in Hunan Province. *China. AU EJournal of Interdisciplinary Research (ISSN: 2408-1906)*, 6(2), 103-112.

บทความวิจัย (Research article)

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

A Study of Mathematics Learning Achievement on Sequence and
Series Using Problem-based Learning Management and Multimedia
for Grade 11 Students

สุวรรณา ภูอังกะ¹ วรณธิดา ยลวิลาศ² และ วรณพล พิมพ์สาลี^{3*}

Suwanna Poo-angkha¹, Wannatida Yonwilad² and Wannapol Pimpasalee^{3*}

วันที่รับบทความ (Received)

11 กรกฎาคม 2565

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

14 สิงหาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

3 ตุลาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 2) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 31 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม โดยใช้แบบแผนการวิจัย The One-Group posttest-only design เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที (One

¹นักศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹Graduate Students, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

²Associate Professor, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสุขภาพ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

³Associate Professor, Faculty of Science and Health Technology, Kalasin University

*Corresponding author email: wannapol.pi@ksu.ac.th

Sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2) การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.83$)

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์, การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน, สื่อประสม

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop the mathematics learning achievement of grade 11 students through organizing problem-based learning activities and using multimedia on sequences and series after learning with a 70% criterion, and 2) evaluate the satisfaction of grade 11 students toward problem-based learning and multimedia. The sample consisted of 31 grade 11 students in Thakhantho Wittayakarn school, Thakhantho district, Kalasin province. The group was selected through cluster random sampling during the second semester of the 2021 academic year. The One-Group posttest-only design was used for this study. The research instruments used in the study included 1) ten lesson plans on mathematics based on problem-based learning activities management and multimedia on sequences and series; 2) a 4-choice objective learning achievement test on sequences and series, totaling 30 items; and 3) an opinion assessment form. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, percentage, and hypothesis testing by One Sample t-test.

The findings show that 1) after using problem-based learning and multimedia, grade 11 students' mathematical learning achievement on sequences and series was statistically higher than the required 70%; and 2) evaluating students' satisfaction through organizing problem-based learning activities and using multimedia. Overall, it's at its highest level.

Keywords: Mathematical learning achievement, Problem-Based Learning Management, Multimedia

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1)

การจัดการศึกษาของครุคณิตศาสตร์ในประเทศไทย พบว่าครูมากกว่าร้อยละ 90 ใช้ตำราเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอน และนักเรียนทำแบบฝึกหัดในหนังสือแบบเรียน หรือคู่มือคณิตศาสตร์ของสำนักพิมพ์เอกชน เน้นการแก้ปัญหาที่เร็ว ใช้เวลาน้อยและเทคนิคพิเศษเน้นเรียนเพื่อเตรียมสอบ จึงไม่ปรากฏให้เห็นว่ามีทักษะ/กระบวนการ เกิดในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2546, หน้า 32-33) ทำให้ผู้เรียนไม่ชอบคณิตศาสตร์ มีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียน สื่อการเรียนการสอนมีน้อย ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการท่องจำ และไม่มีกระบวนการ (อภิปัตย์ คลีสุนทร, 2546, หน้า 6-8) จากสาเหตุดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา 2562 (56.50%) และปีการศึกษา 2563 (53.29%) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดคือร้อยละ 70 และจากประสบการณ์สอน สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต เรื่อง ลำดับและอนุกรม พบว่าปัญหาในการจัดการเรียนการสอนคือเนื้อหาในรายวิชาต้องเน้นการปฏิบัติเป็นส่วนมาก ขาดการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ขาดสื่อที่สร้างสรรค์กระตุ้นการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (self-study)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (LMS) หลายประเภท ในอดีต LMS มีความคล้ายคลึงกัน แต่ปัจจุบันมีความหลากหลายและใช้งานง่ายขึ้น นักเรียนต้องพึ่งพาการเรียนโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ จากประสบการณ์ของครู หรือจากการอ่านหนังสือและตำราเรียนเนื่องจากสามารถค้นหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้สอนต้องมีบทบาทใหม่ นั่นคือ การเป็นโค้ช ซึ่งใช้วิธีการที่สามารถช่วยนักเรียนเรียนรู้แบบองค์รวมมากขึ้น สามารถบูรณาการความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม และใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาอันสามารถอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงและมีความสุข (วิจารณ์ พานิช, 2556)

จากผลการศึกษาพบว่าการใช้สื่อการศึกษาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่างๆ มากมาย ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ช่วยแก้ปัญหาสำคัญหรือภูมิทัศน์ของนักเรียน ช่วยให้ครูสอนสะดวกขึ้น และส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน อย่างไรก็ตาม การใช้เครื่องมือการเรียนรู้เพียงเครื่องมือเดียวอาจไม่บรรลุเป้าหมายประเภทสื่อสามารถสอนเนื้อหาทั้งหมด เรื่องราวที่เป็นไปไม่ได้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2545) การใช้สื่อประสมในการเรียนการสอนมีมาเป็นเวลานานแล้วโดยการนำเอาสื่อหลายอย่างมาใช้ร่วมกันอย่างเป็นระบบในลักษณะเสริมคุณค่าซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา ธนาวัฒน์ (2557) ที่พบว่าการใช้สื่อประสม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นโดยสื่อประสมช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ในหลายรูปแบบ ตอบสนองต่อผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน สื่อประสมจะช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะสื่อชนิดเดียวไม่สามารถสอนเนื้อหาได้ทุกเรื่อง การใช้สื่อประสมตั้งแต่สองอย่างขึ้นไปมาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในเวลาเดียวกันและมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน และนอกจากสื่อการสอนที่หลากหลายมีความจำเป็นและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้วนั้น ขั้นตอนกระบวนการสร้างความรู้ก็มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์แบบสร้างสถานการณ์จำลองที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงและระบุปัญหา (Syndicate and Identify the Problem) เป็นขั้นที่ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์

ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และสื่อประสมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา ขั้นที่ 2 กำหนดกรอบแนวทางการศึกษาปัญหา (Define the Frame of Educational Problems) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (Action Research) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาความรู้ใหม่เพิ่มเติม สืบค้น ตรวจสอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (Summarize and Evaluation of the Answers) เป็นขั้นที่ผู้เรียนบอกข้อสรุปหรือองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการคิดแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 นำเสนอและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ (Presentation and Exchange of Learning) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจจากกลุ่มตนเองต่อสมาชิกกลุ่มอื่น และให้ผู้เรียนได้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และสร้างเสริมความรู้ไปในตัวทำให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน (อภิสิทธิ์ เวชเตง, 2563, หน้า 142)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม เป็นการดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ออกแบบโดยผู้วิจัยจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญประเด็นปัญหาซึ่งอยู่บนพื้นฐานเนื้อหา เรื่อง ลำดับและอนุกรม ซึ่งมาจากสถานการณ์จำลองที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนและสื่อประสมเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูงขึ้นและเป็นการสร้างแนวทางให้ครูนำไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objectives)

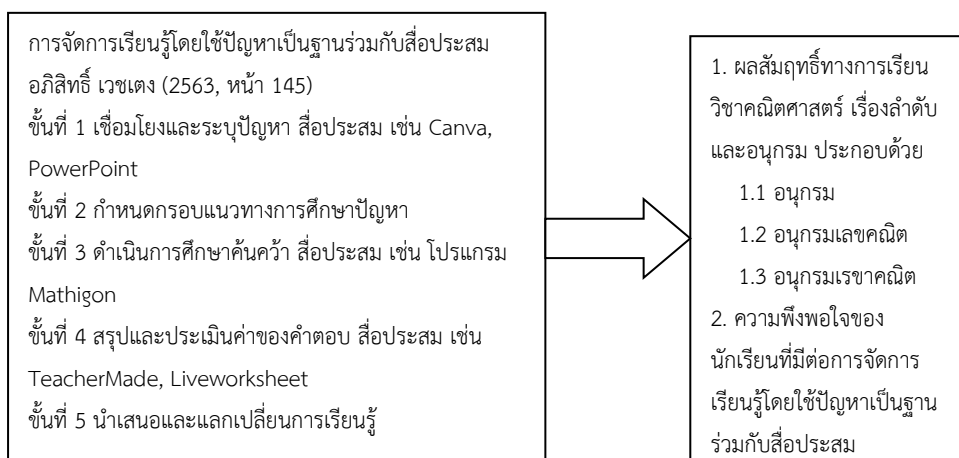
การศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม

สมมติฐานในการศึกษา

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป

กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับ และอนุกรมโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบแผนการวิจัย The One-Group posttest-only design โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งหมด 4 ห้องเรียน จำนวน 147 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มด้วยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียนจากห้องเรียนทั้งหมด ซึ่งนักเรียนแต่ละห้องมีผลการเรียนไม่ต่างกันเนื่องจากทางโรงเรียนได้จัดห้องเรียนละความสามารถของนักเรียนได้กลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน จำนวน 31 คน (วาสนา ภูมิ, 2555, หน้า 81)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม เรื่องลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 แผน จำนวน 32 คาบ คาบละ 60 นาที ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก แผนการจัดการเรียนรู้มีเนื้อหาและสื่อประสม แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ขอบเขตเนื้อหาและสื่อประสม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	สื่อประสม	จำนวนคาบ
1 ลำดับ	Canva, Quizizz, PowerPoint, Wordwall, โปรแกรม mathigon, เกมโดมิโน, PollEverywhere	4
2 ลำดับเลขคณิต	Canva, Quizizz, PowerPoint, Wordwall, TeacherMade, โปรแกรม mathigon, เกมโดมิโน, เกมบิงโก, PollEverywhere	6
3 ลำดับเรขาคณิต	Canva, Quizizz, PowerPoint, PollEverywhere, TeacherMade, โปรแกรม mathigon, เกมบิงโก, เกมจับคู่	6
4 อนุกรมเลขคณิต	Canva, Quizizz, PowerPoint, Liveworksheet, โปรแกรม mathigon, เกมบิงโก, เกมล่าสมบัติ, PollEverywhere	8
5 อนุกรมเรขาคณิต	Canva, Quizizz, PowerPoint, Wordwall, TeacherMade, โปรแกรม mathigon, เกมจับคู่, เกมเขาวงกต, PollEverywhere	8

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องลำดับและอนุกรม ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยจำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) เท่ากับ 0.67 - 1.00 มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.37 - 0.74 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 - 0.87 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

3. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชี้วัดด้านความพึงพอใจของนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 เป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงทุกข้อ

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนว่า การเรียนรู้ต่อไปนี้จะทำให้นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร และมีกรวัดและการประเมินผลอย่างไร นักเรียนต้องเรียนรู้อะไรบ้าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม เรื่องลำดับและอนุกรม จำนวน 8 แผน แผนละ 50 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้สอนเอง

3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ทั้ง 5 แผนแล้ว ผู้วิจัยทดสอบกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (Post Test) เรื่องลำดับและอนุกรม เป็นแบบทดสอบปรนัย แบบเลือกตอบ (Multiple Choices) 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 30 คะแนน ใช้เวลาสอบ 50 นาทีและแจกแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากที่ได้ทำการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม

4. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องลำดับและอนุกรม และตรวจสอบการให้คะแนนประเมินความพึงพอใจของนักเรียน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบหลังการทดลองมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ ร้อยละ 70 โดยการทดสอบค่าที (One Sample t-test) ด้วยหลักการทางสถิติและหาผลสัมฤทธิ์จากการเรียนการสอนแล้วทำการสรุปผลการทดลองวิจัย

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากที่ได้ทำการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม โดยแจกแบบประเมินให้กับนักเรียน นำข้อมูลที่ได้จากมาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยหลักการทางสถิติแล้วทำการสรุปผลการทดลองวิจัย เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

สรุปผล

สรุปผล ปรากฏดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2) การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.83$)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องลำดับและอนุกรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ (One Sample t-test) ได้ผลการวิเคราะห์ แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{x}$	SD	ร้อยละ	t
หลังเรียน	31	30	19	29	25.13	2.59	83.77	8.87*

*ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{.05, 30} = 1.69$)

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.59 คิดเป็นร้อยละ 83.77 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่า t ที่ได้จากการคำนวณและค่า t วิฤติ พบว่า $t_{\text{คำนวณ}} = 8.87 > t_{\text{วิกฤติ}} = 1.69$ นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม โดยแจกแบบประเมินให้กับนักเรียน ได้ผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากที่ได้ทำการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. การจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม นำมาใช้ได้จริงกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.84	0.37	มากที่สุด
2. การจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ทำให้ท่านได้มีโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง	4.90	0.30	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ทำให้ท่านกล้าแสดงความคิดเห็น	4.71	0.46	มากที่สุด
4. การจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม เพิ่มทักษะการคิด วิเคราะห์และวิจารณ์	4.74	0.44	มากที่สุด
5. การจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม เหมาะสมกับผู้เรียน	4.87	0.34	มากที่สุด
6. การจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม เป็นการเรียนที่สนุกไม่เครียด	4.87	0.34	มากที่สุด
7. การจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ข้อมูลใหม่ ๆ	4.87	0.34	มากที่สุด

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
8. การจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม เป็นการเรียนที่สนุกไม่เครียด	4.84	0.37	มากที่สุด
9. การจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ช่วยให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ได้จริงในการทำงาน	4.77	0.43	มากที่สุด
10. เห็นด้วยกับการจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ สื่อประสม	4.84	0.37	มากที่สุด
รวม	4.83	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจหลังจากที่ได้ทำการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.83$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ($SD=0.38$) โดยการจัดการเรียนเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมทำให้ท่านได้มีโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ($\bar{x}=4.90$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ($SD=0.30$)

อภิปรายผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประเด็นนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม มีแนวคิดพื้นฐานมาจากระบวนการสร้างความรู้ใหม่โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ด้วยตนเอง จากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ต้องลงมือกระทำด้วยตนเองจนการค้นพบความรู้หรือข้อมูลใหม่ และสามารถนำข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ (ณัฐกานต์ เส และมนตรี วงษ์สะพาน, 2563; วริศรา อันเกษ และวิเชียร อารังโสติสกุล, 2562) โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางเท่านั้น (บุญนำ อินทนท์, 2551) โดยผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนและปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมตามที่กำหนดไว้ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงและระบุปัญหา (Syndicate and Identify the Problem) เป็นขั้นที่ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์และสื่อประสมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา ขั้นที่ 2 กำหนดกรอบแนวทางการศึกษาปัญหา (Define the Frame of Educational Problems) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (Action Research) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาความรู้ใหม่เพิ่มเติมสำรวจ ตรวจสอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4

สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (Summarize and Evaluation of the Answers) เป็นขั้นที่ผู้เรียนบอกข้อสรุปหรือองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการคิดแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 นำเสนอและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ (Presentation and Exchange of Learning) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ ความเข้าใจจากกลุ่มตนเองต่อสมาชิกกลุ่มอื่นโดยสื่อประสมที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน คือ สื่อ PowerPoint, Canva, Quizizz, TeacherMade, Liveworksheet, Wordwall, โปรแกรม mathigon, เกมโดมิโน เป็นต้น เป็นการใช้สื่อประสมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อให้นักเรียนอยากรู้ อยากเรียน และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบทำให้นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหาหรือคำตอบร่วมกันจนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง และเกิดความเข้าใจจดจำแม่นยำ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ บุญสนอง วิเศษสาร (2562, หน้า 141) และ สุพิตรี อินนะ (2559, หน้า 70) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคต่าง ๆ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ จากการสังเกตของผู้วิจัยที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เมื่อพิจารณานักเรียนที่ได้คะแนนต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขั้นที่ 1 เชื่อมโยงและระบุปัญหา และการขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ในขั้นตอนนี้ นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงและระบุปัญหาและจะไม่สามารถเสนอวิธีการตรวจสอบปัญหาได้ต้องให้เพื่อนในกลุ่มช่วยตรวจสอบและวิเคราะห์ เมื่อทดสอบรายบุคคลจึงทำให้คะแนนได้น้อย สำหรับนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด นักเรียนทำได้ดี ในขั้นที่ 1 เชื่อมโยงและระบุปัญหา และขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า เมื่อนักเรียนสามารถเชื่อมโยงและระบุปัญหา นักเรียนจะสามารถเสนอวิธีการตรวจสอบปัญหาจนกระทั่งขั้นที่ 4 สรุปและประเมินค่าของคำตอบได้ด้วยเช่นเดียวกัน

2. ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.83 ($\bar{x}=4.38$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 ($SD=0.38$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การนำการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังเป็นไปอย่างมีขั้นตอน ฝึกการแก้ปัญหาจากการค้นหา แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง รวมถึงสภาพแวดล้อมเหมาะแก่การเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมมีพฤติกรรมทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนไปในทางที่พึงประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ บลูม ด้านจิตพิสัย (Bloom, 1976, p. 27 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2537, หน้า 18) ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อความสนใจ และคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจจะไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและสอดคล้องสิ่งที่ตั้งมอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนที่ต้องการนำสื่อประสมไปใช้ในการสอน ต้องคำนึงถึงสภาพและความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอน เพราะการใช้สื่อประสมจำเป็นต้องใช้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตบางชนิด ซึ่งต้องการความเร็วและความสม่ำเสมอในการรับข้อมูลและสามารถใช้งานได้

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ และศึกษารายละเอียดของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ให้เข้าใจเพื่อสามารถ นำไปใช้กับนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม นั้นเป็นวิธีการที่เน้นให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ประกอบกับในการวิจัยครั้งนี้ มีการ สอนโดยใช้สื่อประสมร่วมด้วยยิ่งส่งผลทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยโดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ในรายวิชาที่เกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ เนื้อหา อื่นๆ และ ควรมีการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม ในตัวแปรอื่น เช่น ทักษะกระบวนการ ทางคณิตศาสตร์ อาทิ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร เป็นต้น รวมถึง การศึกษาความ คงทนในการเรียนรู้ ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และควรมีการพัฒนาเปรียบเทียบผลการเรียนด้วยการจัดการ เรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมกับผลการเรียนด้วยวิธีการสอนอย่างอื่นในหลักสูตรเนื้อหาเดียวกัน เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ :
 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสารการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15* (พิมพ์
 ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชุติมา ธนาวัฒน์กร. (2557). การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E โดยใช้สื่อประสม
 เรื่อง ซอฟต์แวร์ประมวลผลคำ (Microsoft word 2013) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารเทคโนโลยี
 และสื่อสารการศึกษา*, 3(7), 9-23.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญนำ อินทนนท์. (2551). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทาง
 วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้
 ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
 สาขาวิชาการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญสนอง วิเศษสาธ. (2562). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความสามารถในการแก้ปัญหา
 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสาร
 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 30(1), 135-145.

- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2546). การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาด้วย
ยุทธวิธีปัญหาปลายเปิด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐกานต์ เส และมนตรี วงษ์สะพาน. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ
เชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็น
ฐาน. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 7(8), 104-119.
- วรศรา อ้นเกษ และวิเชียร อ่างโรตติสกุล. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อ
เสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทาง
คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 21(2),
285-296.
- วาสนา ภูมิ. (2555). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem—Based Learning) เรื่อง
อัตราส่วนและร้อยละที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการ
ให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา).
สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สุพิตรี อินนะ. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการ เรียนชีววิทยา การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์.
สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อภิสิทธิ์ เวชเตง. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม เพื่อ
ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารเทคโนโลยี
และสื่อสารการศึกษา, 3(7), 138-152.
- อธิปัตย์ คลี่สุนทร. (2546). ว่าด้วยคณิตศาสตร์ข้อคิดพิจารณา. วารสารวิชาการ, (4), 7 – 8

บทความวิจัย (Research article)

ผลของโปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบล
หนองแคน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
Effects of a complication prevention program among type 2 diabetes
mellitus patients, Nong Khaen Subdistrict, Pathumrat District
Roi Et Province.

กฤษฎา หาสิ่งาม^{1*} และ ลาวลย์ บาลศิริ²

Kritsada Haseengam^{1*} and Lawan Bansiri²

วันที่รับบทความ (Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

8 มิถุนายน 2565

11 สิงหาคม 2565

6 กันยายน 2565

บทคัดย่อ

โรคเบาหวานเป็นสาเหตุโดยตรงของการเสียชีวิตประชากรโลก 1.5 ล้านคน ในปี 2562 ทั้งนี้ผู้ป่วยเบาหวานนานๆ ไป โรคเบาหวานจะทำอันตรายต่อหัวใจ หลอดเลือด ดวงตา ไต และ ระบบประสาท การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง และมีวัตถุประสงค์ศึกษาผลของโปรแกรมป้องกันภาวะแทรกซ้อนเบาหวานโดยประยุกต์ใช้รูปแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมป้องกันภาวะแทรกซ้อนโรคเบาหวาน กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน ได้รับโปรแกรมที่ประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด กิจกรรมประกอบด้วย การบรรยายประกอบสื่อ การให้คู่มือ การอภิปรายกลุ่ม และการสร้างแนวทางการปฏิบัติตัว ระยะเวลาดำเนินการ 12 สัปดาห์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนภายในกลุ่มใช้สถิติ Paired Sample t-test กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการทดลอง ภายหลังการทดลองพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนแทรกซ้อนของผู้ป่วย การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

¹คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

¹Faculty of Science and Technology, College of Asian Scholars

²พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคูฝายใหญ่ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

²Registered Nurse, Bandoofaiyai Health Promoting Hospital, Pathumrat District, Roi Et Province

*Corresponding author email: Kritsada.ku75@gmail.com

และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยทางสถิติ $p\text{-value} < 0.001$ ข้อเสนอแนะ สามารถนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันภาวะเสี่ยงของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ได้

คำสำคัญ : โรคเบาหวาน, การป้องกันภาวะแทรกซ้อนโรคเบาหวาน, รูปแบบความเชื่อด้านสุขภาพ

Abstract

Diabetes is the direct cause of death for 1.5 million people worldwide in 2019. If patients with diabetes, diabetes for a long time, It can harm the heart, blood vessels, eyes, kidneys and nervous system. This research is a quasi-experimental research and aim to study effects of a complication prevention program among type 2 diabetes mellitus patients, Nong Khaen Subdistrict, Pathumrat District Roi Et Province by an application of Health Belief Model for develop behavior to prevent diabetes complications. The subjects were 30 type 2 diabetes patients who live in Nong Khaen Subdistrict, Pathumrat District, Roi Et Province. Duration time for intervention 12 weeks. This research comprise of different activities such as lecture with media, watch video, group discussion and participated to build guidelines for diabetic controlling. Data collecting by questionnaires and data analysis, general data used descriptive statistics, and compare the difference of mean scores within the group using Paired Sample t-test statistics to determine the 95% confidence level.

After experiment found that patients had mean score of perceived risk of complication, perceived severe of complication, perceived benefit of complicated prevention, barrier s of complicated prevention and practiced for complicated prevention significantly more than before the experiment ($p\text{-value} < 0.001$). Recommendations this program can be applied to prevent the risk of patients with type 2 diabetes.

Keywords : diabetes, complicated prevention, Health Belief Model

บทนำ

ผู้ป่วยโรคเบาหวานมากกว่าร้อยละ 95 เป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผลมาจากน้ำหนักตัวที่มากเกินไป ไม่ออกกำลังกาย การทำงานของอินซูลินบกพร่อง หรือการติดต่อทางพันธุกรรม โรคเบาหวานพบในผู้ใหญ่จนกระทั่งเมื่อเร็วๆ นี้ สามารถพบผู้ป่วยเบาหวานในเด็กด้วย อีกทั้งโรคเบาหวานนั้นสามารถทำลายหัวใจ หลอดเลือด ดวงตา ไต และเส้นประสาทได้ ผู้ที่เป็นโรคเบาหวานมีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคหัวใจวาย และโรคหลอดเลือดสมองเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่า ทำให้เกิดความเสียหายของเส้นประสาทส่วนปลาย สามารถเพิ่มโอกาสของการเกิดแผลที่เท้า การติดเชื้อ ซึ่งนำไปสู่การตัดแขนตัดขาในที่สุด และโรคเบาหวานยังเป็นสาเหตุสำคัญของ

ภาวะไตวายอีกด้วย (World Health Organization, 2021; National Institute of Diabetes and Digestive and Kidney Diseases, 2016) อย่างไรก็ตามการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยเบาหวานได้แก่ การไม่สูบบุหรี่ งดรับประทานอาหารเค็มและหวานจนเกินไป งดรับประทานอาหารมัน การออกกำลังกาย การลดน้ำหนัก การจัดการความเครียด การรับประทานยาตามแพทย์สั่ง และการรักษาระดับน้ำตาล (Centers for Disease Control and Prevention, 2022)

ผู้ป่วยเบาหวานในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง ปี พ.ศ. 2563 มีอัตราป่วยต่อแสนประชากรเพิ่มขึ้นดังนี้ 22.01 21.96 21.87 25.30 และ 25.05 ตามลำดับ และ ในเขตสุขภาพที่ 7 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง ปี พ.ศ. 2563 มีอัตราป่วยต่อแสนประชากรเพิ่มขึ้นดังนี้ 39.01 40.75 40.74 43.73 และ 44.29 ตามลำดับ จังหวัดร้อยเอ็ดมีผู้ป่วยโรคเบาหวานในปี พ.ศ. 2561 ถึง ปี พ.ศ. 2565 จำนวน 102,522 คน 98,244 คน 98,247 คน 108,823 คน และ 100,962 คน ตามลำดับ (ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ, 2565)

จากการสำรวจปัญหาด้านสุขภาพของตำบลหนองแคน ในเขตพื้นที่การรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคูฝายใหญ่ พบว่าปัญหาสุขภาพอันดับ 1 คือ เบาหวาน (338 คน) รองลงมาคือ โรคความดันโลหิตสูง (307 คน) และอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย (261 คน) ตามลำดับ (ฐานข้อมูล HostXP โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคูฝายใหญ่, 2564) และยังพบว่าผู้ป่วยโรคเบาหวานมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพของตนเองไม่เหมาะสม เช่น ขาดการออกกำลังกาย ไม่สามารถควบคุมอาหารได้ และผู้ป่วยโรคเบาหวานไม่สามารถรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคแทรกซ้อน ความรุนแรงของโรคแทรกซ้อน ประโยชน์ของการป้องกันโรคแทรกซ้อน และอุปสรรคในการป้องกันโรคแทรกซ้อนของตนเอง จากแนวคิดรูปแบบความเชื่อด้านสุขภาพมีแนวคิดที่ความเชื่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคลต้องการหลีกเลี่ยงต่อการเป็นโรคหรือต้องการมีสุขภาพดี โดยบุคคลนั้นต้องมีการรับรู้ว่าตนเองมีโอกาสรiskต่อการเป็นโรคนั้นๆ และโรคนั้นๆ มีอาการรุนแรงอาจทำให้ตายหรือพิการ ความต้องการลดภาวะคุกคามนั้นๆ นำไปสู่พฤติกรรมป้องกันโรค ผู้วิจัยจึงได้ใช้โปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานในการศึกษา

หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่าก่อนการทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน
2. การรับรู้ความรุนแรงของโรคแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน
3. การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน

4. การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน

5. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวาน

กรอบแนวคิดการศึกษា

ตัวแปรอิสระ

โปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของ
ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลหนอง
แคน อำเภอยุวมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
ประกอบไปด้วย

- (1) กิจกรรมการให้ความรู้เรื่องการเกิด
ภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน
อันตรายของภาวะแทรกซ้อนของ
โรคเบาหวาน คู่มือวีดีโอ YouTube
- (2) กิจกรรมบรรยายประโยชน์ของการ
ดูแลตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน
- (3) กิจกรรมอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับอุปสรรค
ในการดูแลตนเอง
- (4) กิจกรรมอภิปรายกลุ่มการป้องกัน
ภาวะเสี่ยงของโรคเบาหวานและสร้าง
แนวทางในการปฏิบัติตัวในการป้องกัน
ภาวะเสี่ยงของโรคเบาหวาน
- (5) อภิปรายการปฏิบัติตัวในการป้องกัน
ภาวะเสี่ยงของโรคเบาหวาน

ตัวแปรตาม

พฤติกรรม

- (1) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค
แทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน
- (2) การรับรู้ความรุนแรงของโรคแทรกซ้อน
ในผู้ป่วยโรคเบาหวาน
- (3) การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรค
แทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน
- (4) การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรค
แทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน
- (5) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพในผู้ป่วย
โรคเบาหวาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบหนึ่งกลุ่มทดลอง
วัดสองครั้ง ก่อนและหลังการทดลอง (The one-group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 เขตพื้นที่บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคูฝ้ายใหญ่ ตำบลหนองแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 338 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 เขตพื้นที่บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคูฝ้ายใหญ่ ตำบลหนองแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีเกณฑ์คัดเข้าและเกณฑ์คัดออกดังนี้

เกณฑ์คัดเข้า 1) ยินยอมเข้าร่วมการทดลองโดยสมัครใจ 2) สามารถอ่านออกเขียนได้ และ**เกณฑ์การคัดออก** ประกอบด้วย (1) มีภาวะแทรกซ้อน เช่น แผลเรื้อรัง ผู้ที่ฟอกไต (2) ผู้ป่วยติดเตียง การคำนวณขนาดตัวอย่างใช้การประมาณค่าเฉลี่ยระหว่างประชากรสองกลุ่มตามสูตรดังนี้ (อรุณ จิรวัฒน์กุล, 2547)

การศึกษานี้ ต้องการศึกษามูลของการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยที่เข้าร่วมกิจกรรมผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยเบาหวานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลปากห้วย อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดสระแก้ว โดยจากงานวิจัยของ สายใจ โพนาม (2558) พบว่ามีการประยุกต์แนวคิดรูปแบบความเชื่อด้านสุขภาพกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองและกลุ่มตัวอย่างมีวัยใกล้เคียงกันผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน

$$\text{สูตร } n = \frac{2(Z_\alpha + Z_\beta)^2 \sigma^2}{(\mu_1 - \mu_2)^2}$$

$$n = \frac{2(1.64 + 1.28)^2 8.42}{(33.89 - 36.08)^2} = 29.50$$

กำหนดช่วงเชื่อมั่น 95% ดังนั้น $\alpha = 0.05$

$$Z_\alpha = 1.64$$

Z_β = กำหนดอำนาจในการทดสอบ=90% ความ

แม่นยำ $\beta = 0.2$, $Z_2 = 1.28$

μ_1 = คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ความรู้ความรุนแรงของก่อนทดลอง = 33.89 คะแนน โดยพิจารณาของสายใจ โพนาม (2558)

μ_2 = คะแนนเฉลี่ย ของการรับรู้ความรู้ความรุนแรงหลังการทดลอง = 36.08

σ^2 = ความแปรปรวนร่วม = 8.42

กิจกรรมการวิจัย

1. โปรแกรมกิจกรรม ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 12 สัปดาห์ ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1.1 สร้างการรู้โอกาสเสี่ยงและสร้างการรับรู้ความรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน โดยให้ความรู้เรื่องการเกิดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน อันตรายหรือความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน โดยการบรรยาย ประกอบ วีดีโอ และ YouTube เช่น การเกิดแผลติดเชื้อในเบาหวาน การฟอกไต และการตัดอวัยวะ ฯลฯ

1.2 สร้างการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะเสี่ยงของโรคเบาหวาน โดยการบรรยายและประชุมกลุ่ม

1.3 กิจกรรมก้าวข้ามอุปสรรคการดูแลสุขภาพตนเอง โดยการประชุมกลุ่ม

1.4 อภิปรายการป้องกันภาวะเสี่ยงของโรคเบาหวานและสร้างแนวทางในการปฏิบัติตัวในการป้องกันภาวะเสี่ยงของโรคเบาหวาน

1.5 อธิบายและฝึกปฏิบัติตัวในการป้องกันภาวะเสี่ยงของโรคเบาหวาน ซึ่งใช้ระยะเวลาดำเนินการ 12 สัปดาห์ และดำเนินกิจกรรมจำนวน 11 ครั้ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป (ได้แก่ เพศ อายุ ดัชนีมวลกาย ความดันโลหิต) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อด้านสุขภาพ (ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน) ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวาน (ได้แก่ การออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร การงดสูบบุหรี่และดื่มสุรา การรับประทานยาตามแพทย์สั่ง และการจัดการความเครียด) ซึ่งมีความเชื่อมั่นด้วยวิธี Cronbach's alpha ดังนี้ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อด้านสุขภาพ ประกอบด้วย การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวานมีค่าเท่ากับ 0.808 การรับรู้ความรุนแรงของโรคแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวานมีค่าเท่ากับ 0.867 การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวานมีค่าเท่ากับ 0.743 การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวานมีค่าเท่ากับ 0.729 และแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานมีค่าเท่ากับ 0.801

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน และร้อยละ และใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ Paired Sample t-test กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 83.33 ส่วนมากมีอายุสูงกว่า 60 ปี ร้อยละ 53.33 ดัชนีมวลกายส่วนมากมีดัชนีมวลกายมากกว่า 23 กิโลกรัมต่อตารางเมตร ร้อยละ 56.67 และความดันโลหิตส่วนใหญ่มีความดันโลหิตน้อยกว่า 139/80 มิลลิเมตรปรอท ร้อยละ 86.67 (ดังตารางที่ 1)

ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพ

การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.29 หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.44 (ดังตารางที่ 2)

การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.87 หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.74 (ดังตารางที่ 2)

การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.81 หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.26 (ดังตารางที่ 2)

การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.85 หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.50 (ดังตารางที่ 2)

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวาน

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวาน ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.05 หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.52 (ดังตารางที่ 2)

สรุปและอภิปรายผล

จากผลของโปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลหนองแคน อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานข้อ 1) ภายหลังจากทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$, 95% CI = 9.38 ถึง 12.54) เกิดจากกลุ่มตัวอย่างได้รับกิจกรรมของโปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ประกอบด้วย การบรรยายประกอบสื่อ และคู่มือ YouTube เป็นไปตามแนวความคิดความเชื่อด้านสุขภาพ แนวคิดของ Rosenstock (1974) ที่อธิบายไว้ว่าการกระทำใดๆ ของบุคคลมาจากความเชื่อของบุคคลนั้น ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค (Perceived Susceptibility to disease) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าการกระทำที่ผ่านมามีความเสี่ยงต่อการเป็นโรค บุคคลจะมีการรับรู้แตกต่างกัน ถ้าบุคคลที่มีการรับรู้ต่ำก็จะไม่รับรู้ความเสี่ยงนั้น ถ้าบุคคลที่มีการรับรู้มากขึ้น จะยอมรับเมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโรคนั้นๆ ที่ปรากฏ ถ้าบุคคลที่มีการรับรู้สูงจะรับรู้ว่าเป็นอันตรายต่อตนเองได้สัมผัสต่อโรคนั้นหรืออาการที่ไม่พึงประสงค์ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรกร วิชัยโย และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมการประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพเพื่อป้องกันโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงและผู้ป่วยโรคเบาหวาน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกิจกรรมประกอบด้วยการใช้สื่อภาพประกอบและสื่อวิดีโอ หลังการทดลองพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.001$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Singh et al (2021) ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของ intervention โดยใช้แบบแผนความรู้ด้านสุขภาพในการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในลัคนาจังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย โดยโปรแกรมประกอบด้วยการชมวิดีโอ สื่อเพาเวอร์พอยท์ มีกิจกรรมอภิปรายออนไลน์เกี่ยวกับ

วิดีโอที่ชม มีการให้ความรู้เกี่ยวกับอาการแทรกซ้อนของโรคเบาหวานและวิธีป้องกันอาการแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงมากกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$)

สมมติฐานข้อ 2) ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$, 95% CI = 11.02 ถึง 13.65) เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเกิดจากกลุ่มตัวอย่างได้รับกิจกรรมของโปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ประกอบด้วย การบรรยายประกอบสื่อและคู่มือ YouTube สอดคล้องกับแนวคิดของ Rosenstock (1974) ที่อธิบายไว้ว่าการกระทำใดๆ ของบุคคลมาจากความเชื่อของบุคคลนั้น ได้แก่ การที่บุคคลรับรู้ถึงความรุนแรงของโรค (Perceived Severity of disease) หมายถึงการที่บุคคลรับรู้ว่าโรคนั้นเป็นอันตรายหรือทำให้เป็นปัญหายุ่งยาก เช่น ทำให้เจ็บปวดไม่สบาย ทำให้สูญเสียเวลาในการทำงาน นำความยุ่งยากมาสู่ครอบครัว ปัญหาทางการเงินและความสัมพันธ์กับครอบครัว สอดคล้องกับ ญฐณิชา หาญลือ และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี โดยกิจกรรมประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานความรุนแรง และให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะแทรกซ้อนของเบาหวาน หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้ความรุนแรงของโรคเบาหวานเฉลี่ยมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.01$) สอดคล้องกับการศึกษาของ วรกร วิชัยโย และคณะ (2564) ซึ่งมีกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ประกอบด้วย การชมวิดีโอ และใช้สื่อภาพประกอบ หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคเฉลี่ยมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<.001$)

สมมติฐานข้อ 3) ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$, 95% CI = 9.55 ถึง 12.32 Mean Difference = 10.93) เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเกิดจากกลุ่มตัวอย่างได้รับกิจกรรมของโปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ประกอบด้วย การบรรยายประกอบสื่อและสาธิตการออกกำลังกาย เป็นไปตามแนวคิดของ Rosenstock (1974) ที่อธิบายไว้ว่าการกระทำใดๆ ของบุคคลมาจากความเชื่อของบุคคลที่มีแนวโน้มที่จะกระทำ (Likelihood of action) โดยที่บุคคลมีการรับรู้เกี่ยวกับผลประโยชน์ของการป้องกันโรค (Perceived of benefits of preventive action) หมายถึงการที่บุคคลรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรค หลังจากได้พิจารณาแล้วว่าตนเองมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรค และโรคนั้นมีความรุนแรงสอดคล้องกับการศึกษาของ Singh et al(2021) ซึ่งมีการให้ความรู้ในการดูแลตนเอง ได้แก่ การดูแลเท้า การดูแลช่องปาก การเลิกสูบบุหรี่ และการออกกำลังกาย หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ประโยชน์มากกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) สอดคล้องกับการศึกษาของ ญฐณิชา หาญลือ และคณะ (2561) โดยกิจกรรมประกอบด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการดูแลตนเองในการควบคุมระดับน้ำตาล หลังการทดลอง

พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตนของผู้ป่วยโรคเบาหวานเฉลี่ยมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$)

สมมติฐานข้อ 4) ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$, 95% CI = 8.34 ถึง 10.60) เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเกิดจากกลุ่มตัวอย่างได้รับกิจกรรมของโปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ประกอบด้วย อภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับอุปสรรคในการดูแลตนเอง เช่น ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาการไปรับบริการรักษาโรคเบาหวาน เป็นต้น เป็นตามแนวคิดของ Rosenstock (1974) กล่าวไว้ว่า อุปสรรคที่รับรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อุปสรรคที่รับรู้คือมุมมองของบุคคลเกี่ยวกับอุปสรรคที่ขวางทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อุปสรรคสามารถจับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ อุปสรรคที่จับต้องได้อาจเป็นเพราะขาดทรัพยากรทางการเงิน สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน หันทุย, วรพล แวงนอก และ วรากร เกรียงไกรศักดิ์ดา (2559) ได้ทำการศึกษารวบรวมผลของโปรแกรมประยุกต์ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านไผ่ โดยกิจกรรมประกอบด้วย การบรรยายประกอบสื่อการแจกแผ่นพับ การชมวิดีโอทัศน์ หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติตัวเฉลี่ย มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อ 5) ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$, 95% CI = 9.49 ถึง 12.72 Mean Difference = 11.10) เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเกิดจากกลุ่มตัวอย่างได้รับกิจกรรมของโปรแกรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ประกอบด้วย อภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับอุปสรรคในการดูแลตนเอง ได้แก่ กิจกรรมอภิปรายกลุ่มการป้องกันภาวะเสี่ยงของโรคเบาหวานและสร้างแนวทางในการปฏิบัติตัวในการป้องกันภาวะเสี่ยงของโรคเบาหวาน ได้แก่ การออกกำลังกาย การงดสูบบุหรี่และงดดื่มสุรา การควบคุมอาหาร การจัดการความเครียด และการรับประทานยาตามแพทย์สั่ง โดยพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวานเกิดจาก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rosenstock (1974) แนวคิดว่าความเชื่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคลต้องการหลีกเลี่ยงต่อการเป็นโรคหรือต้องการมีสุขภาพดี โดยบุคคลนั้นต้องมีการรับรู้ว่าตนเองมีโอกาสรiskต่อการเป็นโรคนั้นๆ และโรคนั้นๆ มีอาการรุนแรงอาจทำให้ตายหรือพิการ ความต้องการลดภาวะคุกคามนั้นๆ นำไปสู่พฤติกรรมป้องกันโรค สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐธิดา หาญลือ และคณะ (2561) โดยกิจกรรมประกอบด้วย การให้คู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลเท้าและการออกกำลังกาย และคู่มือในการดูแลตนเอง หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการปฏิบัติในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานเฉลี่ย มากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$) สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน หันทุย และคณะ (2559) ซึ่งกิจกรรมประกอบด้วย การบรรยายประกอบสื่อ การชม

วิถีทัศน์ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การผ่อนคลายความเครียด การกระตุ้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนปฏิบัติตัวเพื่อการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานเฉลี่ย มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยบริการในพื้นที่ใกล้เคียงสามารถนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันภาวะเสี่ยงของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ได้
2. ในการทำกิจกรรมควรมีการติดตามหรือกิจกรรมกระตุ้นสัปดาห์ละ 1 ครั้งเพื่อให้ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแบบสองกลุ่มคือกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ และมีการตรวจปริมาณน้ำตาลในเลือดเพื่อยืนยันประสิทธิผลของโปรแกรม
2. ควรมีการประยุกต์ใช้โปรแกรมนี้กับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเนื่องจากผู้ป่วยโรคเบาหวานและผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงมีการดูแลสุขภาพใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลอง

ลักษณะข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	5	16.67
หญิง	25	83.33
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 60	14	46.67
สูงกว่า 60	16	53.33
ลักษณะข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ดัชนีมวลกาย (กิโลกรัมต่อตารางเมตร)		
ปกติ (ต่ำกว่า 22.9)	13	43.33
น้ำหนักเกิน (มากกว่า 23.0)	17	56.67
ความดันโลหิต (mmHg)		
น้อยกว่า 139/80	26	86.67
มากกว่า 140/90	4	13.33

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านต่างๆ ของพฤติกรรมภายในกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง
(n=30)

ตัวแปร	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		Mean Diff	95% CI	t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD				
การรับรู้โอกาสเสี่ยงฯ	10.03	3.29	21.00	2.44	10.97	9.38 ถึง 12.54	14.17	< 0.001
การรับรู้ความรุนแรงฯ	9.90	2.87	22.23	1.74	12.33	11.02 ถึง 13.65	19.16	< 0.001
การรับรู้ประโยชน์ฯ	10.93	2.81	21.47	2.26	10.93	9.55 ถึง 12.32	16.13	< 0.001
การรับรู้อุปสรรคฯ	11.33	1.85	20.80	2.50	9.47	8.34 ถึง 10.60	7.90	< 0.001
พฤติกรรม	9.63	3.05	20.73	2.52	11.10	9.49 ถึง 12.72	9.65	< 0.001

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐนิชา หาญถือ, สุภัตสร สิมอุต, สุวิมลรัตน์ รอบรู้เจน และ ภคิน ไชยช่วย. (2561). ประสิทธิผลโปรแกรมดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 1(2), 20-31.
- ดวงเดือน หันทุยง, วรพล แวงนอก และ วรากร เกரியไกรศักดิ์ดา. (2559). ผลของโปรแกรมประยุกต์ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านไผ่. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 11 (1), 36-51.
- ฐานข้อมูล HostXP โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคูฝายใหญ่. (2564). รายงานผู้ป่วยประจำเดือน มิถุนายน 2564. (เอกสารสำเนา)
- ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ. (2565). *อัตราผู้ป่วยเบาหวานที่ขึ้นทะเบียน และมารับการรักษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ*. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2565, จาก http://203.157.184.9/hdc/reports/report.php?source=pformatted/format1.php&cat_id=b2b59e64c4e6c92d4b1ec16a599d882b&id=e9fb648fe9f1858878714a410222eef1
- วรกร วิชัยโย, เพ็งศิริ จงสมิคร, สิริพร ชัยทอง และ ศิริษา โคตรบุตดา. (2564). ผลของโปรแกรมการประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพเพื่อป้องกันโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงและผู้ป่วยโรคเบาหวาน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*, 14 (2), 25-35.
- สายใจ โพนาม. (2558). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยเบาหวานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลปากห้วย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 10 (1), 108-130.
- อรุณ จิรวัฒน์กุล. (2547). *ชีวิตที่ดีที่ใช้ในงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2022). *Living With Diabetes*. Retrieved May 20, 2022 from <https://www.cdc.gov/diabetes/managing/index.html>
- Chohen. J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*. Retrieved August 5, 2022 from <https://www.utstat.toronto.edu/~brunner/oldclass/378f16/readings>.
- National Institute of Diabetes and Digestive and Kidney Diseases. (2016). *Symptoms & Causes of Diabetes*. Retrieved August 5, 2022 from <https://www.niddk.nih.gov/health>.
- World Health Organization. (2021). *Diabetes*. Retrieved January 12, 2022 from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/diabetes>.
- Rosenstock, I.M. (1974). Historical Origins of the Health Belief Model. *Health Education Monographs*, 2, 329-333.

Janz, K.N. and Backer, H. M. (1984). The Health Belief Model: A Decade Later. *Health Education Quarterly*, 11 (1), 1-47.

Singh, A., Niranjana, A. S., Singh, A., Meena, S., and Sial, S. (2021). Effectiveness of an Educational Intervention via Health Belief Model in Promoting Self Care Behavior in Type II Diabetes Mellitus Patients in Lucknow Province of Uttar Pradesh, India: Randomized Controlled Trial. *International Journal of Contemporary Medical Research*, 8 (2), 22-27.

บทความวิจัย (Research article)

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ
สืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์

The Development of Lesson Plan Using Inquiry Science Learning with
Polya's Concept of Grade 10 Students to Study Science Problem
Solving Ability

อภิสิทธิ์ ฤทธาพรหม^{1*} และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์²
Apisit Ritthaprom^{1*} and Parichart Prasertsang²

วันที่รับบทความ (Received)
29 เมษายน 2565

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)
3 สิงหาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
3 ตุลาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) ศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยาและแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา จำนวน 6 แผน ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ระดับความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.45) 2) ผลการศึกษาศักยภาพในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ มีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของนักเรียนทั้งหมด

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้, แนวคิดโพลยา, ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์

¹ครู โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย์ อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

¹Teacher, Nong Phok Wittayalai School, Nong Phok District, Roi Et Province

²รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

²Associate Professor, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

*Corresponding author email: apisit.ritt@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop a learning management plan using inquiry science learning management with Polya's concept for grade 10 students, and 2) study the science problem-solving ability of grade 10 students. The instruments used in this research were a learning management plan based on Polya's concept of inquiry-based science learning management and an assessment of students' problem-solving ability. Statistics used in the research include mean percentages and standard deviations. The results showed that: 1) six plans for learning management using science-based learning management in conjunction with Polya's concept were evaluated by experts at the most appropriate level ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.45). 2) The results of the study on the ability to solve science problems show that ten students met the criteria, which means students made up 76.92% of the total number of students.

Keywords: Inquiry science learning, Polya's concept, science problem-solving ability

บทนำ

การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ก้าวทันโลก และนานาชาติ ในยุคเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพในกระบวนการทางความคิด ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้ก้าวหน้า และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง (สุธิณี กรุดเงิน และพรสิริ เอี่ยมแก้ว, 2564, หน้า 189-202) วิทยาศาสตร์จึงเข้ามามีบทบาทมากมายในปัจจุบัน และอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวัน และการทำงานอาชีพ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย และประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ และเป็นหนึ่งในรายวิชาที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประเทศเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม และพัฒนามนุษย์ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงมุ่งหวังให้มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดการเรียนและการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 30)

การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ไม่ใช่สิ่งมีชีวิต และสิ่งมีชีวิตรอบๆ ตัว ที่ได้จากการสังเกต และรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ จนสรุปเป็นกฎ ทฤษฎีมาเพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น อีกทั้งวิทยาศาสตร์ยังเป็นพื้นฐานของการนำไปประยุกต์ใช้กับศาสตร์สาขาอื่นๆ เช่น วิศวกรรม สถาปัตยกรรม วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น (จุไรรัตน์ สอนสิดา และคณะ, 2560, หน้า 21-37) ซึ่งล้วนแล้วจะต้องมีความรู้พื้นฐานทางวิชาวิทยาศาสตร์ทั้งนั้น ประเทศไทยได้จัด

ให้มีรายวิชาวิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา โลก ดาราศาสตร์ และอวกาศ และเทคโนโลยี) ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากการมีข้อกำหนดว่านักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต้องผ่านการคัดเลือกรายวิชาเหล่านี้ แต่อย่างไรก็ตามวิชาวิทยาศาสตร์ยังส่งผลต่อนักเรียนหลายคนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มักจะทำคะแนนได้ไม่ดีเท่ารายวิชาอื่น และผู้วิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการศึกษา 2564 ภาคการเรียนที่ 1 ของกลุ่มเป้าหมาย ในกลุ่มรายวิชาวิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่า 2.86 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ และจากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมายทำให้ทราบว่า ผู้เรียนขาดทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เมื่อพบโจทย์ปัญหาที่แตกต่างจากเดิมไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ผู้เรียนไม่สามารถเริ่มต้นแก้โจทย์ปัญหาได้ด้วยตนเอง และไม่มีลำดับขั้นตอนของการแก้โจทย์ปัญหาที่ต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ เกริก ศักดิ์สุภาพ (2562, หน้า 8-9) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีข้อบกพร่องในการแก้โจทย์ปัญหาที่ต่างกันไป เช่น ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การค้นหาความสำคัญทางวิทยาศาสตร์ในการแก้โจทย์ปัญหา การเปลี่ยนข้อความเป็นสัญลักษณ์

จากสภาพปัญหาข้างต้นที่กล่าวมา ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของผู้เรียน จึงได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการแก้โจทย์ปัญหา ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมายให้สูงขึ้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงเลือกรูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนที่กระตุ้นกระบวนการทางความคิด สร้างคำถาม และลงมือปฏิบัติเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้ความสะดวกแก่การเรียนให้กับนักเรียน เช่น แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน (ติศนา แหมมณี, 2560: หน้า 141) ผู้สอนเป็นเพียงผู้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดข้อคำถาม เพื่อที่ผู้เรียนจะได้ศึกษาและค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ผู้สอนต้องจัดเตรียมเนื้อหาให้เหมาะสม รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน ครูผู้สอนต้องคอยเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษามากกว่าการสอนผู้เรียนโดยตรง ผู้สอนต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ นักเรียนต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติมากกว่าทำตามครูผู้สอน แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ไม่ได้เน้นกระบวนการที่เกี่ยวกับแก้โจทย์ปัญหาให้กับผู้เรียนโดยตรง ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา โดยโพลยาได้มีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้โจทย์ปัญหา โดยครูจะคอยช่วยเหลือและให้คำชี้แนะเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบหนทางในการแก้โจทย์ปัญหาได้ด้วยตัวเอง ซึ่งจุดประสงค์ของโพลยาต่อการแก้โจทย์ปัญหามี 2 ประการคือ ประการแรกต้องการช่วยเหลือผู้เรียนให้แก้โจทย์ปัญหาได้ และประการที่สอง ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาได้ด้วยตนเองตลอดไป (Polya, 1957: หน้า 1-5) ดังนั้น การเรียนการสอนเกี่ยวกับการแก้โจทย์ปัญหา จึงควรเน้นทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียน ถ้าผู้สอนมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอน และยังมีทักษะในการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและถูกต้องมากยิ่งขึ้น ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เป็นสิ่งสำคัญต่อการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เนื่องจากจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการวิเคราะห์ปัญหา การเชื่อมโยงถึงมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหา ดังนั้นความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนโดยเฉพาะโจทย์ปัญหาใน

รายวิชาวิทยาศาสตร์ รวมถึงรูปแบบการสอนจากครูผู้สอน ที่จะช่วยให้แรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจทฤษฎีและปรากฏการณ์ต่างๆ และให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิดเพื่อสามารถแก้ปัญหาต่างๆ (เอกวิทย์ ดวงแก้ว, 2558 : หน้า 2)

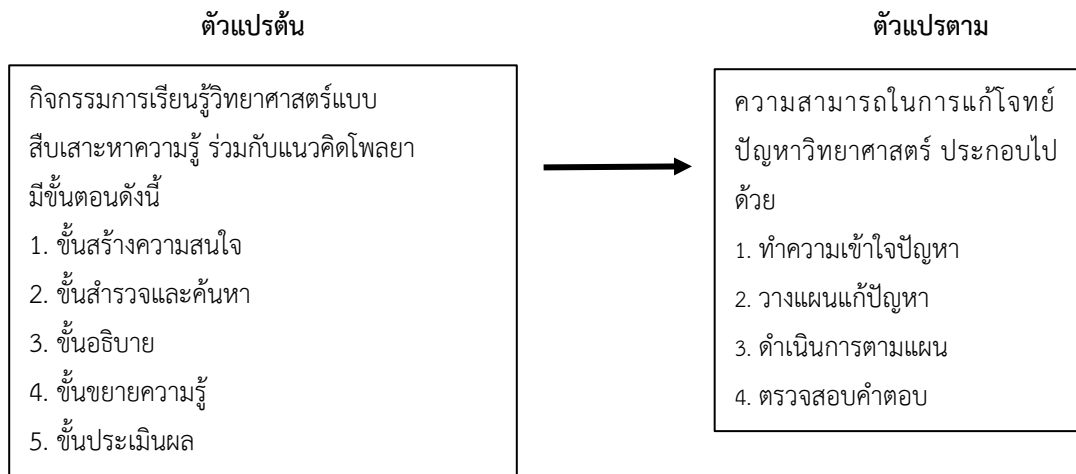
จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ และผู้วิจัยหวังว่าหลังจากการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กรอบแนวคิดการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา ผู้วิจัยได้ ขั้นตอนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนมาจาก Bybee et al. (2006, pp. 6-11) และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2557, หน้า 14-16) และขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาจากการสังเคราะห์ขั้นตอนมาจาก Polya (1957, pp. 6-22), Troutman & Betty (1995, pp. 4-7), อัมพร ม้าคอง (2553, หน้า 41), สุจินต์ สุทธิวรังกุล (2558, หน้า 155) และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560, หน้า 8) มาประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. กลุ่มประชากร

2.1 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่

- 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน
- 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านแนวคิดโพลยา จำนวน 1 ท่าน
- 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ และเนื้อหา จำนวน 2 ท่าน
- 4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน

2.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 13 คน โดยใช้วิธีการเจาะจง จากการแบ่งกลุ่มเรียนของโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือจัดเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง

3.2 แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ จำนวน 15 ข้อ

3.3 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

3.4 แบบประเมินความเที่ยงตรงของแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์

4. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิด โพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) รายวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม ฟิสิกส์ ในเรื่อง งานและพลังงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง งานและพลังงาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

1.2 ศึกษาแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา

1.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ เวลาเรียน จากคำอธิบายรายวิชาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เรื่อง งานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบคือ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล จากนั้นดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่อง งานและพลังงาน

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ และพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งมีลักษณะแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยวิธีการแปลความหมายใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า 100) โดยเกณฑ์การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยอมรับได้ต้องมีค่าเฉลี่ยต้องมีค่าตั้งแต่ 3.51 – 5.00 ขึ้นไปจึงจะสามารถนำไปใช้ได้

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเนื้อหา เวลา และปริมาณกิจกรรมที่ใช้สอนในแต่ละแผน เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวกับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์

2.2 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ รายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระสำคัญ เนื้อหา เพื่อใช้ในการออกข้อสอบ จากนั้นดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ แบบอัตนัย จำนวน 15 ข้อ

2.3 นำแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจหาความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (รชนีเพ็ญ พลเยี่ยม, 2560, หน้า 130)

2.4 นำแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีผลการประเมินเท่ากับ 1.00 และเหลือข้อสอบแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นข้อที่อยู่ในเกณฑ์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นนำแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ ผลการประเมินปรากฏดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	4.95	5.00	4.00	4.38	5.00	4.67	0.46	เหมาะสมมากที่สุด
2	5.00	5.00	4.09	4.38	5.00	4.70	0.43	เหมาะสมมากที่สุด
3	5.00	5.00	4.10	4.43	5.00	4.70	0.42	เหมาะสมมากที่สุด

แผนการจัดการ จัดการ เรียนรู้ที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
4	5.00	5.00	3.95	4.43	5.00	4.68	0.48	เหมาะสมมากที่สุด
5	5.00	5.00	3.96	4.42	5.00	4.68	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
6	5.00	5.00	4.10	4.40	5.00	4.70	0.42	เหมาะสมมากที่สุด
เฉลี่ย	4.99	5.00	4.03	4.40	5.00	4.68	0.45	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.45) สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยาสามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับคุณภาพ
ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้	4.74	0.23	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านสาระการเรียนรู้	4.90	0.11	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.75	0.23	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้	4.49	0.50	เหมาะสมมาก
ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	4.63	0.35	เหมาะสมมากที่สุด
เฉลี่ย	4.70	0.28	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับคุณภาพคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา ภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.28) หากพิจารณารายการประเมิน พบว่า ด้านสาระการเรียนรู้ ที่มีการประเมินความสอดคล้องกับหลักสูตร และความเหมาะสมกับระดับชั้น มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด และมีระดับคุณภาพความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.11) ส่วนด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ที่มีผลการประเมินรายด้านน้อยที่สุด และมีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.50)

2. การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีรายละเอียดผลการพัฒนาปรากฏแสดงดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา

นักเรียนคนที่	ทดสอบครั้งที่ 1 (40 คะแนน)	ทดสอบครั้งที่ 2 (40 คะแนน)	รวมคะแนน (80 คะแนน)	ร้อยละ	ผลการ ประเมิน
1	28	36	64	80	ผ่าน
2	30	37	67	83.75	ผ่าน
3	10	18	28	35	ไม่ผ่าน
4	15	34	49	61.25	ไม่ผ่าน
5	31	35	66	82.50	ผ่าน
6	30	36	66	82.50	ผ่าน
7	33	32	65	81.25	ผ่าน
8	36	31	67	83.75	ผ่าน
9	34	37	71	88.75	ผ่าน
10	29	36	65	81.25	ผ่าน
11	30	32	62	77.50	ผ่าน
12	31	36	67	83.75	ผ่าน
13	19	32	51	63.75	ไม่ผ่าน
รวม	356	432	788	985	ผ่าน
$\bar{X}$	27.38	33.23	60.62	75.76	
S.D.	7.80	5.04	11.70	14.58	

จากตารางที่ 3 พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 60.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.70 คิดเป็นร้อยละ 75.76 ของคะแนนทั้งหมด

สรุปและอภิปรายผล

1. การประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง งานและพลังงาน ซึ่งมีสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมถึงสังเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้

วิเคราะห์บทบาทของครูผู้สอนและบทบาทของผู้เรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา จากนั้นดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน รวมเวลาในการจัดการเรียนรู้ 12 ชั่วโมง หลังจากดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.45) สามารถนำไปใช้ศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ นอกจากนี้คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา ภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.28) เป็นผลอันเนื่องมาจาก ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ออกแบบและนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงมีการไขข้อบกพร่อง แล้วนำไปทดลองศึกษาก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Theresa (2019, pp. 38-48) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย รายวิชาฟิสิกส์ นักเรียนโรงเรียนในเขตการศึกษาอ้าวตา ประเทศไนจีเรีย งานวิจัยนี้ได้ใช้แบบทดสอบในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และใช้สถิติ t-test ในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้เทคนิคการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการใช้เทคนิคการแก้โจทย์ปัญหาแบบเดิมๆ และผู้วิจัยจึงแนะนำการใช้เทคนิคการแก้โจทย์ปัญหาโพลยาไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาฟิสิกส์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bunkure (2019, pp. 296-304) ศึกษาประสิทธิภาพของกลยุทธ์การเรียนรู้ 5E ในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ของนักเรียนในเขตการศึกษารานา รัฐคาโน ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้ 5E มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแนะนำให้ครูผู้สอนนำรูปแบบการสอนแบบ 5E ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาฟิสิกส์ และรายวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 60.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.70 คิดเป็นร้อยละ 75.76 ของคะแนนทั้งหมด ทั้งนี้เป็นผลมาจาก นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่สนใจต่อเนื้อหาการเรียน มีความกระตือรือร้น ใฝ่เรียนรู้ ที่จะทำการแก้โจทย์ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนดให้ ส่งงานตามเวลาที่กำหนด ให้ความร่วมมือระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนอย่างดี นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากการตั้งคำถาม และค้นหาคำตอบจากคำถามด้วยตัวผู้เรียนเอง ทำให้ผู้เรียนได้สติความ และสรุปผลอย่างมีเหตุผล (Good, 1973, pp. 306) และขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาสามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้แก้โจทย์ปัญหาได้ และพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาได้ด้วยตนเอง (Polya, 1957, pp. 1-5) ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามทฤษฎี Constructivism เป็นกระบวนการ

ที่นักเรียนจะต้องลงมือปฏิบัติ สืบเสาะหาความรู้ สำรวจ ตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่างๆ จนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และเกิดการรับรู้ที่มีความหมายจึงจะสร้างองค์ความรู้เป็นของตนเอง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553, หน้า 210-211) สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ ที่กล่าวถึงกฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำบ่อยๆ การเรียนรู้จะไม่คงทน และจะลืมนั่นที่สุด (ปาริชาติ ประเสริฐสังข์, 2564, หน้า 36) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ (B. F. Skinner) กล่าวว่าถ้าการกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้การตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว และการเสริมแรงยังสามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการให้เกิดได้อย่างถาวร ดังที่ Kazdin (1977, pp. 39-45) กล่าวว่า เมื่อผู้เรียนได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร อัตราการเกิดพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ สามารถให้ได้ทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ต้องการโดยไม่ต้องขังขางพฤติกรรมอื่น จึงทำให้คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาจากแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเพิ่มขึ้น ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธนันท์ เจียเจริญ (2560, หน้า 63-74) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ เรื่องสภาพสมดุลและสภาพยืดหยุ่นที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง สภาพสมดุลและสภาพยืดหยุ่น ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัส ชาลี (2562, หน้า 92-149) ที่ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาและผลที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุไรรัตน์ สอนสีดา (2560, หน้า 113-126) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา ที่มีต่อมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และเจตคติต่อวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และเจตคติต่อวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาการเรียน ทำให้ผู้เรียนไม่รู้วิธีการที่จะเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในสถานการณ์ปัญหานั้นๆ และขาดการวางแผนงานที่ละเอียด จึงเป็นผลกระทบต่อด้านอื่นๆ และเมื่อผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์จากแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์ นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์กลับทำแบบวัดความสามารถในการแก้

โจทย์ปัญหาในรูปแบบอัตนัยไม่ได้ จึงทำให้ผู้วิจัยสรุปผลนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินได้ว่า นักเรียนจะแสดงความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาต่อเมื่อมีเพื่อนร่วมชั้นเรียนช่วยกันตอบคำถามหรือแก้ไขสถานการณ์นั้น หรือมีครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำระหว่างแก้โจทย์ปัญหา แต่เมื่อนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวของตัวเอง นักเรียนจะไม่สามารถลงมือปฏิบัติได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ จึงทำให้นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการหาคำตอบของสถานการณ์ปัญหา นักเรียนยังขาดความแม่นยำในกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ประสบการณ์การแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ กรีก ศักดิ์สุภาพ (2562, หน้า 8-9) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีข้อบกพร่องในการแก้โจทย์ปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การค้นหาความสำคัญทางวิทยาศาสตร์ในการแก้โจทย์ปัญหา การเปลี่ยนข้อความเป็นสัญลักษณ์รวมถึงนักเรียนไม่กล้าตอบคำถามเมื่อครูถามคำถาม นอกจากนี้ นักเรียนไม่สามารถระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดมาให้ได้ไม่ครบ หรือระบุสิ่งที่นอกเหนือจากโจทย์กำหนดมาให้ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการคำนวณการแก้โจทย์ปัญหา รวมถึงนักเรียนวางแผนแก้ปัญหาก็ได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดปัญหาในขั้นตอนการตามแผน ที่เป็นขั้นตอนสำคัญในการหาคำตอบของสถานการณ์ปัญหา และจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมเข้าเรียนไม่ตรงเวลา ไม่กล้าถามคำถามหรือตอบคำถามในชั้นเรียนเมื่อครูเปิดโอกาสให้นักเรียนที่ไม่ยอมไม่เข้าใจในเนื้อหาอื่นๆ ถามหรือตอบ ปัจจัยสาเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงส่งผลให้นักเรียนยังไม่ผ่านเกณฑ์การวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ได้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งมีข้อจำกัดในการเรียนการสอนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะเรื่องของเวลาในการจัดการเรียนการสอน เพราะการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแนวคิดโพลยา ค่อนข้างมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ต้องใช้เวลานานในแต่ละขั้น โดยเฉพาะขั้นสำรวจและค้นหาที่นักเรียนต้องศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่ครูผู้สอนกำหนดให้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรออกแบบและจัดสรรเวลาในแต่ละขั้นอย่างรอบคอบ รวมถึงสถานการณ์ปัญหาควรมีอย่างเหมาะสม

1.2 ควรพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดกิจกรรมใหม่ๆ ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และการสร้างสถานการณ์ที่แปลกใหม่ที่น่าสนใจจากบทเรียน เพื่อให้มีความน่าสนใจดึงดูดให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรหากิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาในขั้นตรวจสอบคำตอบให้มีผลลัพธ์ที่ดีขึ้น เพราะจะทำให้นักเรียนทราบถึงกระบวนการที่ได้มาซึ่งคำตอบของสถานการณ์ปัญหา

2.2 ควรศึกษานักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นรายบุคคลโดยใช้การวิจัยแบบกรณีศึกษา หรืออาจจะใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง

2.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน เช่น การเสริมแรง รูปแบบการสอนอื่นๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกริก ศักดิ์สุภาพ. (2562). การแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(2), 7-21.
- จุไรรัตน์ สอนสีดา. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ที่มีต่อมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและเจตคติต่อวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุไรรัตน์ สอนสีดา, กิตติมา พันธุ์พุกษา, เชษฐ ศิริสวัสดิ์ และ ธนาวุฒิ ลาตวงษ์. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ที่มีต่อมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและเจตคติต่อวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(3), 21-37.
- ทิตนา ขมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปาริชาติ ประเสริฐสังข์. (2564). *การเรียนการสอนคณิตศาสตร์สมัยใหม่*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พัทธนันท์ เจียเจริญ. (2560). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ เรื่อง สภาพสมดุลและสภาพยืดหยุ่น ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม. (2560). *การวิจัยทางการศึกษา (Education Research)*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- วินัส ชาลี. (2562). แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาและผลที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *คู่มือการใช้หลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สุจินต์ สุทธิวรากล. (2558). การพัฒนาแบบฝึกวิเคราะห์โจทย์การแก้โจทย์ปัญหาวิทยาศาสตร์คำนวณ วิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ว23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดโพลยา สำหรับการสอนซ่อมเสริม

- กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนท่าชนะ อำเภوتاชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 2(1), 147-169.
- สุธาธินี กรุดเงิน และ พรสิริ เอี่ยมแก้ว. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้บูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 16(3), 189-202.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ม้าคอง. (2553). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกวิทย์ ดวงแก้ว. (2558). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับกลวิธีแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์เชิงตรรกะของเฮลเลอร์และเฮลเลอร์, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bunkure, Y. I. (2019). Efficacy of 5E learning strategy in enhancing academic achievement in physics among students in Rano Education Zone, Kano State, Nigeria. *ATBU Journal of Science, Technology, and Education*, 7(3), 296-304.
- Bybee, R. W., Taylor, J. A., Gardner, A., Van Scotter, P., Powell, J. C., Westbrook, A., & Landes, N. (2006). The BSCS 5E instructional model: Origins and effectiveness. *Colorado Springs, Co: BSCS*, 5, 88-98.
- Good, C. V., & Merkel, W. R. (1973). *Dictionary of education*. McGraw-Hill.
- Matson, J. L., & Kazdin, A. E. (1981). Punishment in behavior modification: Pragmatic, ethical, and legal issues. *Clinical Psychology Review*, 1(2), 197-210.
- Polya, G., & Conway, J. H. (1957). How to solve it: A new aspect of mathematical method (Vol. 2). Princeton, NJ: Princeton university press.
- Okafor, T. U. (2019). Effect of Polya's problem-solving technique on the academic achievement of senior secondary school student in physics. *European Journal of Physics Education*, 10(1), 38-48.
- Troutman, A. P., & Betty, K. L. (1995). *Mathematics is a Good Beginning*. California: Cole Publishing Company.

บทความวิชาการ (Academic article)

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์กับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ Synectics Learning Management Process and Creative Writing

พานิดา เชนหอม^{1*} ปาริชาติ ประเสริฐสังข์² สมร ทวีบุญ³ และ พรชัย ผาดไธสง⁴

Panida chenghom^{1*}, Parichart Prasertsang², Samorn Taweeboon³ and Pornchai Padthaisong⁴

วันที่รับบทความ (Received)

31 กรกฎาคม 2565

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

5 พฤศจิกายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

18 พฤศจิกายน 2565

บทคัดย่อ

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการของการสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่สามารถต่อยอดสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี เพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นการนำการอุปมาหลายประเภทมาใช้เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งใช้การเปรียบเทียบ อุปมาสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กันเป็นมุมมองใหม่ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้ยังเป็นแนวคิดในการสร้างความคุ้นเคยให้กับสิ่งที่ต่างกันและทำให้สิ่งที่ต่างกันมีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหา โดยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนเกิดความสามารถอย่างเป็นลำดับขั้น ซึ่งในขั้นที่ 1 อาจจะยังไม่เกิดความสามารถได้อย่างชัดเจน แต่เริ่มจากขั้นการเปรียบเทียบ จะก่อให้เกิดความสามารถในการใช้สำนวนภาษาที่ดี และสละสลวยขั้นการเปรียบเทียบกับตนเอง ก่อให้เกิดความสามารถในการเรียบเรียงถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดแปลกใหม่ผ่านการเขียนได้ ขั้นการหาคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน ก่อให้เกิดความสามารถในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผ่านจินตนาการและประสบการณ์ต่างๆ ขั้นการเปรียบเทียบทางตรงและอธิบายความหมาย ก่อให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารประสบการณ์ออกมาให้ผู้อ่านอ่านรับรู้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง และขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ก่อให้เกิดความสามารถในการเขียนร้อยเรียงแผ่กระจายความรู้รวมถึง

¹ครู โรงเรียนบ้านหนองคู ณ ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนวนศรี จังหวัดร้อยเอ็ด

¹Teacher, Ban Nong Khun School, Tambon Denrach, Nong Hi District, Roi Et Provinces

²รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

²Associate Professor, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³Assistant Professor, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

⁴อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁴Lecturer, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

*Corresponding author email: panidachenghom@gmail.com

การเร้าความรู้สึกของผู้อ่านได้ อีกทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ก่อให้เกิดความแปลกใหม่ในการนำเสนอ ใช้ประสบการณ์ และจินตนาการของผู้เขียน โดยมีได้ลอกเลียนแบบใคร ดังขั้นตอนการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และการเปรียบเทียบกับตนเองในขั้นที่ 3 ซึ่งสามารถส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการใช้สำนวนภาษาที่สละสลวย และการนำคำใหม่ที่ได้ไปสร้างสรรค์งานในขั้นที่ 6 เพื่อให้งานเขียนเป็นที่น่าสนใจและเกิดการเร้าความรู้สึกของผู้อ่านได้ จึงทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์สอดคล้องสัมพันธ์กับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มาซึ่งสิ่งที่แปลกใหม่ มีจินตนาการ อันเกิดมาจากการคิดสร้างสรรค์ของตัวเอง

คำสำคัญ : ซินเนคติกส์, การเขียนเชิงสร้างสรรค์, การจัดการเรียนรู้, ความคิดสร้างสรรค์

Abstract

Synectics, a learning management process, creates creativity that can be developed into creative writing. This is because the synectics learning management process uses many types of metaphors to create originality, using comparison parables of the unrelated. It is a new perspective that can be used to solve problems. It is also the idea of getting familiar with the differences and making the difference that plays an essential role in solving the problem. Each step of the learning management process trains students to develop their competence hierarchically. This is the first step that may not have any apparent ability, but starting from the comparison stage will create the ability to use excellent and refined language expressions. The self-comparison action causes the ability to arrange and convey feelings and new ideas through writing. Steps to find words with conflicting meanings It creates the ability to use creativity through imagination and experience. Steps for direct comparison and explaining meaning help the reader read fluently and correctly, which is part of using language to share experiences with the reader. Furthermore, the process of bringing new ideas to life creates work. This makes the ability to write and compose knowledge and stimulate the reader's feelings. The synectics learning management process establishes a novelty in presentation. Use experience and the imagination of the author without imitating anyone. as the comparison in step 2 and the self-comparison in step 3 will create the ability to use excellent and refined language expressions and the introduction of new words to develop the work in the sixth step to make the writing enjoyable and stimulate the reader's feelings. So, the synectics learning management process is similar to creative writing, focusing on how learners can use their creativity to learn something new and imaginative.

Keywords: Synectics, Creative writing, Learning Management, Creativity

บทนำ

ภาษาเป็นมรดกล้ำค่าทางวัฒนธรรมที่ทุกคนภาคภูมิใจ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ช่วยสร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกันระหว่างคนในชาติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย มีความสำคัญทางด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม ด้านการศึกษาเล่าเรียน ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการปกครอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 หน้า 6) รวมถึงเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของคนในชาติ อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ได้กำหนดสาระการเรียนรู้โดยแบ่งออกเป็น 8 กลุ่มสาระ และกลุ่มสาระภาษาไทย โดยเฉพาะในสาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 2 การเขียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ดังนั้น จึงต้องมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะจนสามารถนำไปต่อยอดได้ เพราะเป็นทักษะพื้นฐานที่นักเรียนต้องใช้ตั้งแต่ระดับประถมไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย หรือตลอดชีวิตก็ได้

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนซึ่งมีลักษณะของการริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนเองเชื่อมโยงความคิดในการเขียน (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2552 หน้า 3) สอดคล้องกับ พรเพ็ญ ปลีกกล้า (2557 หน้า 15-16) ได้สรุปความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง การแต่งเรื่องตามความคิด ตามจินตนาการของตนเองที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร เป็นภาษาที่สละสลวยทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดทางอารมณ์ ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบและกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนเพื่อให้ได้งานเขียนที่มีคุณภาพอย่างสร้างสรรค์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งในที่นี้จะเน้นเพียงการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลองและกึ่งทดลองในการศึกษา โดยเป็นการทดลองใช้ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ทั้งนี้ยังพบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics learning management process) สามารถส่งเสริมการเขียนได้ และมากกว่านั้นซินเนคติกส์ยังสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ดี เพราะเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจและสามารถที่จะกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ได้สร้างจินตนาการเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนและการคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม จัดกระบวนการเรียนรู้ตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการเปรียบเทียบ จึงสามารถเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละคนและของกลุ่มได้ เพื่อเป็นการให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานที่แปลกใหม่เป็นการคิดที่อิสระในหลายๆ วิธีการ และฝึกความกล้าในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมือนผู้อื่น (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2551 หน้า 113)

จากประเด็นดังกล่าว พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มีขั้นตอนและกระบวนการที่เหมาะสม ที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ ผู้เขียนจึงทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องย้อนหลัง 10 ปี ซึ่งได้สังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 20 เรื่อง จากการเผยแพร่ในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ Thai LIS Digital Collection ผ่านการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ปรากฏพบงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปี 2555 – 2565 เพื่อศึกษาทิศทาง วิธีการสอน ที่ใช้ในการพัฒนาทักษะและกระบวนการสอน เพิ่มความน่าสนใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดในบรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พร้อมทั้งมีข้อความให้ชวนคิดตลอดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนของแนวโน้มการวิจัยทางหลักสูตร จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าจะเป็นไปได้ใน 2 ทิศทาง ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน ทั้งนี้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความจริงทางด้านหลักสูตรและการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อนำไปสู่การค้นพบองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในทางปฏิบัติ ก่อให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านหลักสูตรและการสอนให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งก่อให้เกิดการสอนที่มีคุณภาพและสอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน ยังจำเป็นต้องศึกษาการใช้กระบวนการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในหลายๆ ด้าน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์นั้นก็ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในกระบวนการสอนที่มีความหลากหลาย เพราะนอกจากจะช่วยส่งเสริมความคิดที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์ และน่าสนใจได้ดีแล้ว ยังสามารถต่อยอดพัฒนาสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดีอีกด้วย

แนวคิดของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics) นี้ เป็นกระบวนการที่จอยส์และเวล (Joyce and Weil, 1996 : 239-253) พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดของกอร์ดอน (Gordon, 1961) ที่กล่าวว่า บุคคลทั่วไปมักยึดติดกับวิธีคิดแก้ปัญหาแบบเดิมๆ ของตน โดยไม่ค่อยคำนึงถึงความคิดของคนอื่น ทำให้การคิดของตนคับแคบและไม่สร้างสรรค์ บุคคลจะเกิดความคิดเห็นที่สร้างสรรค์แตกต่างไปจากเดิมได้ หากมีโอกาสดำลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือคิดโดยสมมติตัวเองเป็นคนอื่น และถ้ายังให้บุคคลจากหลายกลุ่มประสบการณ์มาช่วยกันแก้ปัญหา ก็จะยิ่งได้วิธีการที่หลากหลายขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มีบทบาทในการเป็นตัวช่วยไม่เพียงเฉพาะกระตุ้นความคิดเท่านั้น แต่ยังนำการอุปมาหลายประเภทมาใช้เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งการใช้การเปรียบเทียบ อุปมาสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กัน เป็นมุมมองใหม่ที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้ยังเป็นแนวคิดในการสร้างความคุ้นเคยให้กับสิ่งที่ต่างกันและทำให้สิ่งที่ต่างกันมีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหา สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1. การอุปมาอุปไมยโดยอิงตัวเอง (Personal Analogy) เป็นการที่บุคคลจินตนาการว่าตนเองเป็นวัตถุที่ตนกำลังทำงานอยู่ โดย Gordon (1961) เชื่อว่าองค์ประกอบสำคัญของการอุปมาอุปไมยโดยอิงตัวเองคือ ความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
2. การอุปมาอุปไมยโดยตรง (Direct Analogy) หรือการยกตัวอย่าง เป็นกลไกพื้นฐานเมื่อบุคคลพยายามที่มองปัญหาในบริบทใหม่ๆ ซึ่งการอุปมาอุปไมยโดยตรงจะมีความชัดเจนและจำเพาะเจาะจง และทำให้ได้ผลลัพธ์ทันทีและสามารถดำเนินการซ้ำได้
3. การอุปมาอุปไมยโดยอิงบัญญัติหรือสัญลักษณ์ (Symbolic Analogy) เป็นรูปแบบของการอุปมา อุปไมยที่ใช้ภาพเชิงวัตถุและไม่เกี่ยวกับบุคคลในการบรรยายปัญหา คือใช้โน้ตทัศน์ของ "วิธีการ" โดย เปลี่ยนการใช้

สมการแทนด้วยการเขียนภาพประกอบทางความคิด และการใช้มนทัศน์ของ "คุณสมบัติ" ที่มีความหลากหลาย ฉะนั้นการมีความรู้หรือมีประสบการณ์ในหลายสาขาอาชีพที่แตกต่างกันทำให้ผู้แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์มีโอกาสได้ใช้วิธีการ แก้ปัญหาโดยการอุปมาอุปมัยเชิงบัญญัติได้หลายรูปแบบ แน่นอนว่าจะได้ผลลัพธ์ของปัญหาต่างจากที่คุ้นเคยหรือทำปัญหาที่คุ้นเคยให้แปลกได้มากยิ่งขึ้น

4. การอุปมาอุปมัยโดยอิงการเพ้อฝัน (Fantasy Analogy) เป็นการอุปมาอุปมัยที่กล่าวว่าผลงานเชิงสร้างสรรค์เป็นตัวแทนของการเติมเต็มความปรารถนา ซึ่งรูปแบบการอุปมาอุปมัยลักษณะนี้จะมีประสิทธิภาพอย่างมากถ้าใช้ในกระบวนการคิดช่วงต้นสำหรับการสร้างความคุ้นเคยจากสิ่งแปลกใหม่ โดยผู้แก้ปัญหากำหนดปัญหา ด้วยแรงปรารถนาอย่างใดก็ได้อันปลอดจากเหตุผล หรือกฎเกณฑ์ใด ที่เคยประพฤติปฏิบัติมา ซึ่งจะเป็นตัวเชื่อมที่ตีระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้นกับแนวทางการแก้ปัญหา

ขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย อาศัยแนวคิดในการสร้างความคุ้นเคยให้กับสิ่งที่ต่างกันและทำให้สิ่งที่ต่างกันมีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหา อันได้แก่ การอุปมาอุปมัยโดยอิงตัวเอง การอุปมาอุปมัยโดยตรง การอุปมาอุปมัยโดยอิงบัญญัติหรือสัญลักษณ์ และการอุปมาอุปมัยโดยอิงการเพ้อฝัน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ขั้นตอนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

ขั้นตอนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)						
Gordon (1961)	Joyce & Weil (1996, pp. 217-239)	สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545)	ทิศนา ชมรมณี (2547)	ศศกร เดชะกุล (2553)	ฟิลิปส์ ฌอน บัวกนก และไพศาล สุวรรณน้อย (2554)	สรุปขั้นตอน การสอนแบบ ซินเนคติกส์ (Synectics)
ชั้นนำ ผู้สอนให้ ผู้เรียนทำงาน ต่างๆ ที่ ต้องการให้ ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียน บรรยาย เล่า ทำ แสดง วาด ภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงาน นั้นๆตามปกติ ที่เคยทำเสร็จ แล้วให้เก็บ ผลงานไว้ก่อน	บรรยาย สถานการณ์ ขั้นนี้ผู้สอนให้ ผู้เรียน บรรยาย สถานการณ์ หรือหัวข้อ ตามที่ผู้เรียน มองเห็น	ขั้นบรรยาย สถานการณ์ ปัจจุบัน ให้ผู้เรียน บรรยาย สถานการณ์ ปัจจุบันหรือ หัวข้อบทเรียน ที่ผู้เรียน มองเห็น เช่น สภาพเขา หัวโล้นไฟไหม้ ป่า สิ่งสาธาสัตว์ แตกตื่น	ชั้นนำ ผู้สอนให้ ผู้เรียนทำงาน ต่างๆ ที่ ต้องการให้ ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียน บรรยายเล่า ทำ แสดง วาด ภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียน ทำงานนั้นๆ ตามปกติที่เคย ทำเสร็จแล้วให้ เก็บผลงานไว้ ก่อน	บรรยาย สถานการณ์ ขั้นนี้ครูให้ ผู้เรียนบรรยาย สถานการณ์ หรือหัวข้อ ตามที่นักเรียน มองเห็น	หลักการ เนื้อหา (Content) เป็นกิจกรรม รับเนื้อหา ข้อมูลความรู้ และแนวทาง เปรียบเทียบ	ขั้นที่ 1 บรรยาย/ นำสถานการณ์ เป็นขั้นที่ผู้สอน บรรยายเพื่อนำ สถานการณ์ หรือเล่าเนื้อหา เพื่อเกริ่นนำเข้าสู่ การเรียนรู้หรือ การเขียนเรื่อง ซึ่งให้ผู้เรียน ทำงาน เช่น ให้ เขียนเรื่องตาม หัวข้อที่กำหนด เสร็จแล้วให้เก็บ ผลงานไว้ก่อน
การสร้าง อุปมาแบบ ตรงหรือ เปรียบเทียบ แบบตรง ผู้สอนเสนอคำ คู่ให้ผู้เรียน เปรียบเทียบ ความเหมือน และความต่าง เช่น ลูกบอล กับมะนาว เหมือนหรือ ต่างกันอย่างไร	การ เปรียบเทียบ ตรง ขั้นนี้ผู้เรียน เปรียบเทียบ ทางตรง แล้ว เลือกอันที่ดี ที่สุดมาอธิบาย ให้กว้างขึ้น	ขั้น เปรียบเทียบ ทางตรง ให้ผู้เรียน เปรียบเทียบ ทางตรงกับสิ่ง อื่นๆ แล้ว เลือกอันที่ดี ที่สุดมาอธิบาย ให้กว้างขวาง ขึ้น เช่น ให้ ผู้เรียน เปรียบเทียบ ว่าสิ่งใด	การสร้าง อุปมาแบบ ตรงหรือ เปรียบเทียบ แบบตรง ผู้สอนเสนอคำ คู่ให้ผู้เรียน เปรียบเทียบ ความเหมือน และความ แตกต่าง เช่น ลูกบอลกับ มะนาว เหมือนหรือ	การ เปรียบเทียบ ตรง ขั้นนี้นักเรียน เปรียบเทียบ ทางตรง แล้ว เลือกอันที่ดี ที่สุดมาอธิบาย ให้กว้างขวาง ขึ้น	การ เปรียบเทียบ (Analogy) เป็นกิจกรรม การฝึก เปรียบเทียบ เพื่อทำความเข้าใจ เนื้อหาใน มุมมองต่างๆ ตรวจตรา (Prove) เป็นกิจกรรม การวิเคราะห์ เปรียบเทียบ	ขั้นที่ 2 การ เปรียบเทียบ (Direct Analogy) เป็นขั้นที่ผู้สอน จะเสนอคำคู่ เพื่อให้ผู้เรียน เปรียบเทียบ ทางตรงทั้งความ เหมือนและ ความต่างของคำ หรือสิ่งที่ ยกตัวอย่าง โดย

ขั้นตอนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)

Gordon (1961)	Joyce & Weil (1996, pp. 217-239)	สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545)	ทีศนา ชมมณี (2547)	ศศศร เดชะกุล (2553)	ฟิลิกส์ ฌอน บัวนก และไพศาล สุวรรณน้อย (2554)	สรุปขั้นตอน การสอนแบบ ซินเนคติกส์ (Synectics)
คำคู่ที่ผู้สอน เลือกมา ควร ให้มีลักษณะที่ สัมพันธ์กับ เนื้อหาหรือ งานที่ให้ ผู้เรียนทำใน ขั้นที่ 1 ผู้สอน เสนอคำคู่ให้ ผู้เรียน เปรียบเทียบ หลายๆ คู่และ จดคำตอบของ ผู้เรียนไว้บน กระดาน		สามารถ ทำลายได้ เหมือนกัน น้ำป่า-ความ โกรธ ทำลาย ทุกอย่างที่ ขวางหน้า	ต่างกันอย่างไร คำคู่ที่ผู้สอน เลือกมาควรให้ มีลักษณะที่ สัมพันธ์กับ เนื้อหาหรือ งานที่ให้ ผู้เรียนทำใน ขั้นที่ 1 ผู้สอน เสนอคำคู่ให้ ผู้เรียน เปรียบเทียบ หลายๆ คู่ และจดคำตอบ ของผู้เรียนไว้ บนกระดาน		และเชื่อมโยง ความเป็นไปได้ และไม่ได้ ปัญหา (Unfamiliar Task) เป็นกิจกรรม การกำหนด ประเด็นข้อ ปัญหาหลัก วัตถุประสงค์ ของปัญหา คำตอบที่ ต้องการจาก การคิด สร้างสรรค์ เห็นพ้อง ต้องกัน (Coincident) เป็นกิจกรรม เปรียบเทียบ ตรง (Direct Analogy) เทียบเคียงกับ ปัญหา บันทึกลง ทุกความคิด ของสมาชิก กลุ่มร่วมกัน เลือกการ เปรียบเทียบที่ ดีที่สุดเพียง คำตอบเดียว	วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และเชื่อมโยง ความเป็นไปได้ และไม่ได้ ซึ่งคำ ควรให้มีลักษณะ ที่สัมพันธ์กับ เนื้อหาหรืองาน ที่ให้ผู้เรียนทำใน ขั้นที่ 1 และ เลือกคู่ที่ดีที่สุด เช่น นก กับ ไก่ แมลงปอ กับ เฮลิคอปเตอร์ เป็นต้น

ขั้นตอนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)						
Gordon (1961)	Joyce & Weil (1996, pp. 217-239)	สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545)	ทีศนา ชมมณี (2547)	ศศกร เดชะกุล (2553)	พิสิษฐ์ ฌอน บัวนก และไพศาล สุวรรณน้อย (2554)	สรุปขั้นตอน การสอนแบบ ซินเนคติกส์ (Synectics)
ขั้นสร้าง อุปมาบุคคล หรือ เปรียบเทียบ บุคคลกับ สิ่งของ ผู้สอนให้ ผู้เรียนสมมติ ตนเองเป็นสิ่ง ใดสิ่งหนึ่ง และแสดง ความรู้สึก ออกมา เช่น ถ้า เปรียบเทียบ ผู้เรียนเป็น เครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนบันทึก คำตอบของ ผู้เรียนไว้บน กระดาน	การ เปรียบเทียบ กับตนเอง ขั้นนี้ผู้เรียน เปรียบเทียบ สิ่งที่เลือกใน ขั้นที่ 2 กับ ตนเอง	ขั้น เปรียบเทียบ กับตนเอง ให้ผู้เรียน สมมติตนเอง เป็นสิ่งที่เลือก ในขั้นที่ 2 แล้วบรรยาย ความรู้สึกเมื่อ ต้องเป็นสิ่งนั้น	การสร้าง อุปมาบุคคล หรือ เปรียบเทียบ บุคคลกับ สิ่งของ ผู้สอนให้ ผู้เรียนสมมติ ตัวเองเป็นสิ่ง ใดสิ่งหนึ่ง และ แสดง ความรู้สึก ออกมา เช่น ถ้า เปรียบเทียบ ผู้เรียนเป็น เครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจด คำตอบของ ผู้เรียนไว้บน กระดาน	การ เปรียบเทียบ กับตนเอง ขั้นนี้ผู้เรียน เปรียบเทียบสิ่ง ที่เลือกในขั้นที่ 2 กับตนเอง	ความรู้สึก (His/Her Feeling) เป็นการ อุปมาอุปไมย ด้วยความรู้สึก ส่วนตัว (Personal Analogy) โดย ใช้ความรู้สึก ส่วนตัวกับข้อ เปรียบเทียบที่ ได้จากการ อุปมาอุปไมย ตรงร่วมกัน เลือกการ เปรียบเทียบที่ ดีที่สุด	ขั้นที่ 3 การ เปรียบเทียบกับ ตนเอง (Personal Analogy) เป็นขั้นที่ผู้เรียน จะเปรียบเทียบ หรือสมมติ ตนเองเป็นสิ่งใด สิ่งหนึ่งที่เลือก ในขั้นที่ 2 และ แสดงความรู้สึก ออกมา เช่น หากเป็นนกที่ กำลังบินอยู่บน ท้องฟ้าจะมี ความรู้สึก อย่างไร
ขั้นการสร้าง อุปมาคำ ขัดแย้ง ผู้สอนให้ ผู้เรียนนำคำ หรือวลีที่ได้ จากการ เปรียบเทียบ	การหาคำที่มีความหมาย ขัดแย้งกัน จากการ บรรยายในขั้น ที่ 2 และ ขั้นที่ 3	ขั้นการหาคำ คู่ขัดแย้ง ให้นักเรียน เลือกคำที่มีความหมาย ขัดแย้งกันจาก ขั้นที่ 2 และ	การสร้าง อุปมาคำ ขัดแย้ง ผู้สอนให้ ผู้เรียนนำคำ หรือวลีที่ได้ จากการ เปรียบเทียบ	การหาคำที่มีความหมาย ขัดแย้งกัน จากการ บรรยายในขั้น ที่ 2 และขั้นที่ 3	เปรียบเทียบ ตรงข้าม (Indirect) เป็นกิจกรรม การ เปรียบเทียบ แบบคู่คำ ขัดแย้ง	ขั้นที่ 4 การหาคำที่มีความหมาย ขัดแย้งกัน (Compressed Conflict) เป็นขั้นที่ผู้เรียน หาคำหรือวลีซึ่ง

ขั้นตอนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)

Gordon (1961)	Joyce & Weil (1996, pp. 217-239)	สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545)	ทิตนา ชมมณี (2547)	ศศธร เดชะกุล (2553)	พิสิทธ์ ฌอน บัวนก และไพศาล สุวรรณน้อย (2554)	สรุปขั้นตอน การสอนแบบ ซินเนคติกส์ (Synectics)
ในขั้นที่ 2 และ 3 มา ประกอบกัน เป็นคำใหม่ที่มี ความหมาย ขัดแย้งกันใน ตนเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้ง ขม มัจจุราชน้ำ ผึ้ง เชือด นม ๆ เป็นต้น	ผู้เรียนคิดหา คำที่มีความ หมาย ค้านกันมา หลาย ๆ คู่ แล้วเลือกคู่ที่ ดีที่สุด	ขั้นที่ 3 มา สร้างเป็นคำ ใหม่ที่มีความ หมาย ขัดแย้งกัน เช่น ไฟหนาว สวยเจ็บ	ในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบ กันเป็นคำใหม่ ที่มีความหมาย ขัดแย้งกันใน ตัวเอง เช่น ไฟ เย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชน้ำ ผึ้ง เชือด นม ๆ เป็นต้น	นักเรียนคิดหา คำที่มีความ หมาย ค้านกันมา หลาย ๆ คู่ แล้วเลือกคู่ที่ ดีที่สุด	(Compress Conflict) หา คำที่ตรงข้าม กับคำตอบที่ได้ จากขั้นที่ 3 แล้วจับกันเป็น คู่เลือกมาหนึ่ง คู่ที่ดีที่สุด	เป็นคำที่บอก คุณลักษณะที่ได้ จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกัน เป็นคำใหม่ที่มี ความหมาย ขัดแย้งกัน แล้ว เลือกคู่ที่ดีที่สุด
ขั้นการ อธิบาย ความหมาย ของคำคู่ ขัดแย้ง ผู้สอนให้ ผู้เรียนช่วยกัน อธิบาย ความหมาย ของคำคู่ ขัดแย้งที่ได้	การ เปรียบเทียบ ทางตรง ขั้นนี้ผู้เรียนคิด หาการ เปรียบเทียบ ทางตรงโดยใช้ คำคู่ที่เลือกใน ขั้นที่ 4	ขั้นการ เปรียบเทียบ ทางตรง ให้นักเรียนนำ คำ ที่สร้าง ขึ้นมา เปรียบเทียบ ทางตรง แล้ว เลือกคำที่คิด ว่าเหมาะสม ที่สุดมา 1 อย่าง	การอธิบาย ความหมาย ของคำคู่ ขัดแย้ง ผู้สอนให้ ผู้เรียนช่วยกัน อธิบาย ความหมาย ของคำคู่ ขัดแย้งที่ได้	การ เปรียบเทียบ ทางตรง ขั้นนี้นักเรียน คิดหาการ เปรียบเทียบ ทางตรง โดยใช้ คำคู่ที่เลือกใน ขั้นที่ 4	เปรียบเทียบ แนวใหม่ (New Analogy) เป็นกิจกรรมที่ ใช้คู่คำขัดแย้ง ที่เลือกไว้มา เปรียบเทียบ ตรงอีกครั้ง เลือกการ เปรียบเทียบที่ ดีที่สุด	ขั้นที่ 5 การ เปรียบเทียบ ทางตรง และอธิบาย ความหมาย เป็นขั้นที่ผู้เรียน นำคำคู่ซึ่งเป็น คำใหม่จากขั้นที่ 4 มา เปรียบเทียบ ทางตรงและ ผู้เรียนช่วยกัน อธิบาย ความหมายของ คำใหม่
ขั้นการนำ ความคิดใหม่ มาสร้างสรรค์ งาน	ตรวจสอบ ปัญหา เริ่มแรกอีก ครั้ง	ขั้นตรวจสอบ ปัญหา เริ่มแรก ให้นักเรียน ย้อนกลับไป	การนำ ความคิดใหม่ มาสร้างสรรค์ งาน	ตรวจสอบ ปัญหาเริ่มแรก อีกครั้ง ขั้นนี้ผู้สอนให้ นักเรียนหัน	กลับสู่ต้นเหตุ (Original Reverse) เป็นกิจกรรม การย้อนกลับ	ขั้น 6 การนำความคิด ใหม่มา สร้างสรรค์งาน

ขั้นตอนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)

Gordon (1961)	Joyce & Weil (1996, pp. 217-239)	สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545)	ทิศนา ชมรมณี (2547)	ศศกร เดชะกุล (2553)	ฟิลิปส์ ฌอน บัวกนก และไพศาล สุวรรณน้อย (2554)	สรุปขั้นตอน การสอนแบบ ซินเนคติกส์ (Synectics)
ผู้สอนให้ ผู้เรียนนำงาน ที่ทำไว้เดิมใน ชั้นที่ 1 ออกมา ทบทวนใหม่ และลองเลือก นำความคิดที่ ได้มาใหม่จาก กิจกรรมชั้นที่ 5 มาใช้ในงาน ของตนทำให้ งานของตนมี ความคิด สร้างสรรค์ มากขึ้น ผู้เรียนจะเกิด ความคิดใหม่ ๆ และ สามารถนำ ความคิดใหม่ ๆ นั้น ไปใช้ใน งานของตน ทำให้งานของ ตนมีความ แปลกใหม่ น่าสนใจมาก ขึ้น นอกจากนั้น ผู้เรียนอาจเกิด ความตระหนัก	ชั้นนี้ผู้สอนให้ นักเรียนหันมา สำรวจปัญหา เริ่มแรกแล้วใช้ การ เปรียบเทียบ หรือ เปรียบเทียบ ขั้นสุดท้าย โดยใช้ ประสบการณ์ ทั้งหมดที่ได้ใช้ กระบวนการ ซินเนคติกส์ เข้าช่วย	สำรวจปัญหา เริ่มแรกโดยใช้ การ เปรียบเทียบ ประสบการณ์ ที่ได้จากการ ทำกิจกรรมชั้น ต่างๆ ของ ซินเนคติกส์ไป ปรับปรุง ผลงานให้ แปลกใหม่	ผู้สอนให้ ผู้เรียนนำงาน ที่ทำไว้เดิมใน ชั้นที่ 1 ออกมา ทบทวนใหม่ และลองเลือก นำความคิดที่ ได้มาใหม่จาก กิจกรรมชั้นที่ 5 มาใช้ในงาน ของตน ทำให้ งานของตนมี ความคิด สร้างสรรค์ มากขึ้น	กลับมาสำรวจ ปัญหาเริ่มแรก แล้วใช้การ เปรียบเทียบ ขั้นสุดท้ายโดย ใช้ ประสบการณ์ ทั้งหมดที่ได้ กระบวนการ ซินเนคติกส์เข้า ช่วย	ไปสู่เงื่อนไข ปัญหาเริ่มต้นที่ ได้ระบุตอนเริ่ม เรียน นำ คำตอบสุดท้าย จากชั้นที่แปด มาเป็นแนว ทางการ แก้ปัญหาเพื่อ นำไปปฏิบัติ และสร้างสรรค์ ต่อไป	เป็นขั้นที่ผู้สอน ให้ผู้เรียนนำงาน เขียนที่ทำไว้เดิม ในชั้นที่ 1 ออกมาทบทวน ใหม่ และลอง เลือกนำ ความคิดที่ได้มา ใหม่จาก กิจกรรมชั้นที่ 5 มาใช้ในงาน เขียนของตน ทำ ให้งานเขียนมี ความคิด สร้างสรรค์มาก ขึ้น

ขั้นตอนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)						
Gordon (1961)	Joyce & Weil (1996, pp. 217-239)	สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545)	ทีศนา ชมมณี (2547)	ศศศร เดชะกุล (2553)	พิสิทธ์ ฌอน บัวนก และไพศาล สุวรรณน้อย (2554)	สรุปขั้นตอน การสอนแบบ ซินเนคติกส์ (Synectics)
ในคุณค่าของ การคิดและ ความคิดของ ผู้อื่นอีกด้วย						

จากตาราง ผู้เขียนวิเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ (Synectics) ได้เป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 บรรยาย/นำเสนอการณ

เป็นขั้นที่ผู้สอนบรรยายเพื่อนำสถานการณ์ หรือเล่านิทานเพื่อเกริ่นนำเข้าสู่การเรียนรู้หรือการเขียนเรื่อง ซึ่งให้ผู้เรียนทำงาน เช่น ให้เขียนเรื่องตามหัวข้อที่กำหนด เสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบ

เป็นขั้นที่ผู้สอนจะเสนอคำคู่เพื่อให้ผู้เรียนเปรียบเทียบทางตรงทั้งความเหมือนและความต่างของคำหรือสิ่งที่ยกตัวอย่าง โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบและเชื่อมโยงความเป็นไปได้และไม่ได้ ซึ่งคำควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ให้ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 และเลือกคู่ที่ดีที่สุด เช่น นก กับ ไก่ แมลงปอ กับ เฮลิคอปเตอร์ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับตนเอง

เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะเปรียบเทียบหรือสมมติตนเองเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งที่เลือกในขั้นที่ 2 และแสดงความรู้สึกออกมา เช่น หากเป็นนกที่กำลังบินอยู่บนท้องฟ้าจะมีความรู้สึกอย่างไร

ขั้นที่ 4 การหาคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน

เป็นขั้นที่ผู้เรียนหาคำหรือวลีซึ่งเป็นคำที่บอกคุณลักษณะที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน แล้วเลือกคู่ที่ดีที่สุด

ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบทางตรงและอธิบายความหมาย

เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำคำคู่ซึ่งเป็นคำใหม่จากขั้นที่ 4 มาเปรียบเทียบทางตรงและผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำใหม่

ขั้นที่ 6 การนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานเขียนที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานเขียนของตน ทำให้งานเขียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics) เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกันทั้ง 6 ขั้น โดยอาศัยแนวคิดในการสร้างความคุ้นเคยให้กับสิ่งที่ต่างกัน และใช้การเปรียบเทียบ เพื่อต่อยอดสู่การเกิดสิ่งใหม่ที่มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังสามารถใช้เป็นกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ได้หลากหลายวิชา เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์แล้ว ยังก่อให้เกิดความแปลกใหม่ได้อีกด้วย เช่น การสร้างคำใหม่เพื่อใช้ปรับปรุงให้งานเขียนมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

การเขียนเชิงสร้างสรรค์

ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ปราณี สุรสิทธิ์ (2549 หน้า 40) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเขียนสร้างสรรค์ 3 ประการ ดังนี้

1. มีจินตนาการ ผู้เขียนต้องใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงเขียนให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ คล้อยตามผู้เขียน โดยผู้เขียนจะต้องสร้างภาพให้แจ่มชัดในความรู้สึกก่อนเสมอ จากนั้น จึงจัดองค์ประกอบต่างๆ ของงานเขียนให้ครบถ้วนเป็นเรื่องราว

2. สำนวนภาษาดี ผู้เขียนต้องเลือกเฟ้นถ้อยคำนำมาเรียบเรียงให้ไพเราะสละสลวยและมีความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการ

3. มีคุณค่าทางด้านจิตใจและสติปัญญา ผู้อ่านอ่านแล้วมีความรู้สึกที่จรโล่งความตึงเครียดและ มองโลกในแง่ดี

กรรณิการ์ พวงเกษม (อ้างถึงใน พิสมัย ช่วงภักดี, 2554 หน้า 16) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพในใจ

2. สำนวนภาษาดี สละสลวย มีท่วงทำนองในการเขียน

3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา

พงษ์จันทร์ คล้ายสุบรรณ (อ้างถึงใน พิสมัย ช่วงภักดี, 2554 หน้า 16) กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ สรุปได้ดังนี้

1. มีจินตนาการ ผู้เขียนต้องใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการคล้อยตามผู้เขียน

2. สำนวนภาษาดี ผู้เขียนต้องเลือกสรรถ้อยคำมาเรียบเรียงให้เกิดความไพเราะ สละสลวย และมีความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการ

3. มีคุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา ผู้อ่านอ่านแล้วมีความคิด ความรู้สึกที่ดีและมองโลกในแง่ดี

กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน ขนนิ มั่นตะสูตร, 2564 หน้า 50) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ให้ความคิดที่แปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำแบบหรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่นมา เป็นความคิดของตนหรือดัดแปลงมาอย่างแยบคายด้วยภูมิปัญญาของตน

2. ใช้ภาษาคมคาย กะทัดรัด ทั้งนี้จะต้องเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษาซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน

3. สามารถรับรู้สีกของผู้อ่าน อาจเป็นความขบขัน ความปิติยินดี ความพิศวง ความอ้าลยความซาบซึ้ง ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันได้

4. เป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ให้ข้อคิดเป็นคติในการดำรงชีวิต ชี้ให้เห็นคุณค่าและโทษ แนะนำให้คนรู้จักสังเกตพิจารณาสิ่งต่างๆ โดยแยกคาย ก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ติงามหรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจในลักษณะของนันทนาการ

จากลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะต้องมึลักษณะแปลกใหม่ในการนำเสนอเป็นการเขียนจากข้อสังเกต ประสบการณ์ จินตนาการของผู้เขียน โดยมีได้ลอกเลียนแบบใคร ใช้สำนวนภาษาดี สละสลวย มีท่วงทำนองในการเขียน และให้สาระความรู้รวมถึงการเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

สัมฤทธิ์ จิระประภัทร์ (2560 หน้า 10) ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยมีองค์ประกอบครบถ้วน ได้แก่ ตั้งชื่อเรื่อง สอดคล้องกับเรื่องที่เขียน มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ลำดับเรื่องได้ดี ใช้ภาษาเหมาะสม สะกดถูกต้อง เรื่องที่เขียนมึใจความสมบูรณ์ เขียนได้ตามปริมาณที่กำหนดให้ เขียนเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ทั้งเป็นงานเขียนที่ให้คุณค่าแก่ผู้อ่าน

สินธ์ ศรีพลพา (2557 หน้า 7) ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการเขียนเรียบเรียงความรู้ ประสบการณ์ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการด้วยถ้อยคำที่สละสลวย มีแนวคิดแปลกใหม่ สนใจ เป็นตัวของตัวเองและมีคุณค่าในทางสร้างสรรค์

สมจิตร ศรีสุข (2550 หน้า 8) ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ตามที่กำหนดไว้ในเกณฑ์การประเมิน ผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม การเชื่อมโยงความคิด เสนอเนื้อเรื่อง การใช้ภาษาและเนื้อหาสาระ

ศรีประภา ไชยานนท์ (2559 หน้า 5) ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนโดยใช้ความรู้้าอาศัยประสบการณ์และจินตนาการ โดยถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ของผู้เขียนออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ในลักษณะที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ แสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล โดยแสดงให้เห็นความสามารถทางด้านความคิดคล่อง ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการเขียนเรียบเรียงเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดริเริ่มแปลกใหม่ ผ่านจินตนาการและประสบการณ์ต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว เพื่อสร้างสรรค์ออกมาเป็นงานเขียนที่มีความแปลกใหม่ทั้งรูปแบบ และเนื้อหาสาระ โดยไม่ลอกเลียนแบบผู้อื่น ซึ่งความสามารถนี้วัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถสรุปความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดการวิเคราะห์ของผู้เขียน ได้ดังนี้

1. ความสามารถในการใช้สำนวนภาษาที่ดี และสละสลวย หมายถึง การใช้ภาษาในการสื่อสารได้ตรงกับจุดประสงค์ และเรียบเรียงได้อย่างเหมาะสม และมึสำนวนไพเราะกลมกลืน

2. ความสามารถในการเรียบเรียงถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดแปลกใหม่ผ่านการเขียน หมายถึง การเรียงลำดับความคิดได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของเนื้อเรื่องกับภาพหรือชื่อเรื่อง และการถ่ายทอดความคิดที่แปลกใหม่

3. ความสามารถในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผ่านจินตนาการและประสบการณ์ต่างๆ หมายถึง การมีความคิดแปลกใหม่ในเชิงบวก

4. ความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารประสบการณ์ออกมาให้ผู้อ่านรับรู้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง หมายถึง การใช้ถ้อยคำ สำนวนถูกต้องเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย และเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง

5. ความสามารถในการเขียนร้อยเรียงแผ่สาระความรู้รวมถึงการเร้าความรู้สึกของผู้อ่านได้ หมายถึง นำเสนอเรื่องที่น่าสนใจและสอดแทรกคุณธรรมข้อคิดข้อปฏิบัติหรือคติสอนใจ

ในปัจจุบันการเขียนได้มีรูปแบบและมุมมองที่กว้างขึ้น มุมมองการเขียนในหมวดทักษะในศตวรรษที่ 21 กำลังเป็นที่น่าสนใจและควรให้ความสำคัญ นั่นคือ ทักษะการอ่านออกเขียนได้ (Literacy) หมายถึง ชุดความรู้และทักษะ รวมถึงความสามารถ (competency) ที่จะนำความรู้ ทักษะ ทักษะคิด ค่านิยมเหล่านั้นไปใช้งานได้ ผ่านการอ่าน การเขียน และการใช้ตัวเลข ไม่ว่าจะเป็นการใช้มือเขียน การพิมพ์ หรือข้อความทางดิจิทัล และเป็นทักษะการอ่านออกเขียนได้ในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเพาะอย่างยิ่งในกลุ่มสาระภาษาไทยซึ่งได้ระบุถึงสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ในด้านการเขียนไว้ ได้แก่ การเขียนสะกดคำตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารรูปแบบต่างๆ การเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้และฝึกฝนจนเกิดเป็นความสามารถตามลักษณะที่กล่าวไว้

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดีของผู้สอนกับผู้เรียน โดยบทบาทของครู คือ ต้องเป็นผู้คอยกระตุ้น และชี้แนะให้ผู้เรียนได้คิดตามในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่หลากหลายเพื่อยอดสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และในส่วนของบทบาทของผู้เรียน คือ ต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ กล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น และพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์กับการเขียน
เชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา

กระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)	บทบาท		ความสามารถในการ เขียน เชิงสร้างสรรค์ (ความสามารถในการ เขียนเชิงสร้างสรรค์ตาม แนวความคิดวิเคราะห์ของ ผู้เขียน)
	ครู	นักเรียน	
ขั้นที่ 1 บรรยาย/นำ สถานการณ์ เป็นขั้นที่ผู้สอนบรรยาย เพื่อนำสถานการณ์ หรือเล่า นิทานเพื่อเกริ่นนำเข้าสู่การ เรียนหรือการเขียนเรื่องซึ่งให้ ผู้เรียนทำงาน เช่น ให้เขียน เรื่องตามหัวข้อที่กำหนด เสร็จ แล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน	ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้นักเรียนแต่ละคนแต่ง เรื่องตามจินตนาการเกี่ยวกับ ธรรมชาติ โดยให้นักเรียน กำหนดชื่อเรื่องเอง	ผู้เรียนทำงานนั้นๆ ให้ เสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ ก่อน	-
ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบ (Direct Analogy) เป็นขั้นที่ผู้สอนจะเสนอคำ คู่เพื่อให้ผู้เรียนเปรียบเทียบ ทางตรงทั้งความเหมือนและ ความต่างของคำหรือสิ่งที่ ยกตัวอย่าง โดยวิเคราะห์ เปรียบเทียบและเชื่อมโยง ความเป็นไปได้และไม่ได้ ซึ่งคำ ควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับ เนื้อหาหรืองานที่ให้ผู้เรียนทำ ในขั้นที่ 1 และเลือกคู่ที่ดีที่สุด เช่น นก กับ ไก่ แมลงปอ กับ เฮลิคอปเตอร์ เป็นต้น	ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียน เปรียบเทียบความเหมือน และความต่าง เช่น - นก กับ ไก่ - วัว กับ ควาย - สวนสัตว์ กับ ป่า - แมลงปอ กับ เฮลิคอปเตอร์ เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มหาคำ ที่มีลักษณะคล้ายกันแล้ว ร่วมกันเปรียบเทียบว่าคำแต่ ละคู่ มีความเหมือนหรือ ต่างกันอย่างไรบ้าง ครูเขียน คำตอบของนักเรียนไว้บน กระดาน โดยเขียนเฉพาะคำ แสดงคุณลักษณะ เช่น กว้าง แคบ ยาวน่ารัก กลม เป็นต้น	ผู้เรียนเปรียบเทียบ ทางตรงทั้งความเหมือน และความต่างของคำหรือ สิ่งที่ยกตัวอย่าง วิเคราะห์ เปรียบเทียบและเชื่อมโยง ความเป็นไปได้และไม่ได้ และเลือกคู่ที่ดีที่สุด	1. ใช้สำนวนภาษาที่ดี และ สละสลวย
ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับ ตนเอง (Personal Analogy)	ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตนเอง เป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และแสดง ความรู้สึกออกมา เช่น ถ้า	ผู้เรียนเปรียบเทียบหรือ สมมติตนเองเป็นสิ่งใดสิ่ง	2. สามารถเรียบเรียงถ่ายทอด ความรู้สึก ความคิดแปลกใหม่ ผ่านการเขียนได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)	บทบาท		ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดการวิเคราะห์ของผู้เขียน)
	ครู	นักเรียน	
เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะเปรียบเทียบหรือสมมติตนเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เลือกในขั้นที่ 2 และแสดงความรู้สึกออกมา เช่น หากเป็นนกที่กำลังบินอยู่บนท้องฟ้าจะมีความรู้สึกอย่างไร	นักเรียนเป็นนกที่บินอยู่บนท้องฟ้า นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร นักเรียนเห็น ได้อินเสียง หรือได้กลิ่นอะไรบ้าง ผู้สอนบันทึกคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน	หนึ่งที่เลือกในขั้นที่ 2 และแสดงความรู้สึกออกมา	
ขั้นที่ 4 การหาคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน (Compressed Conflict) เป็นขั้นที่ผู้เรียนหาคำหรือวลีซึ่งเป็นคำที่บอกคุณลักษณะที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน แล้วเลือกคู่ที่ดีที่สุด	ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีครูยกตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดาน เช่น กว้างขวางแต่รู้สึกอึดอัด เป็นต้น	นักเรียนนำคำที่ได้จากขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ที่ครูจดไว้บนกระดาน มารวมกันให้เป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตนเอง โดยใช้คำอื่นมาเชื่อมได้	3. ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผ่านจินตนาการและประสบการณ์ต่างๆ ได้
ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบทางตรงและอธิบายความหมาย เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำคำคู่ซึ่งเป็นคำใหม่จากขั้นที่ 4 มาเปรียบเทียบทางตรงและ ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำใหม่	ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้คู่คำขัดแย้งที่เลือกไว้มาเปรียบเทียบตรงอีกครั้ง แล้วเลือกการเปรียบเทียบที่ดีที่สุด	ผู้เรียนคิดหาการเปรียบเทียบทางตรง โดยใช้คำคู่ที่เลือกในขั้นที่ 4 ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มนำคำที่ได้มาเปรียบเทียบกับสิ่งที่นักเรียนพบเห็นอยู่บ่อยๆ	4. ใช้ภาษาในการสื่อสารประสบการณ์ออกมาให้ผู้อ่านรับรู้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics)	บทบาท		ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดการวิเคราะห์ของผู้เขียน)
	ครู	นักเรียน	
ขั้นที่ 6 การนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานเขียนที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานเขียนของตน ทำให้งานเขียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น	ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น	ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น	5. สามารถเขียนร้อยเรียงแผ่กระจายความรู้รวมถึงการสร้างความรู้สึกของผู้อ่านได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการของการสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่สามารถต่อยอดสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นสามารถส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบ ก่อให้เกิดความสามารถในการใช้สำนวนภาษาที่ดี และสละสลวย นั่นคือ การสอนเปรียบเทียบจะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักเลือกใช้คำ ซึ่งหากสามารถบอกได้ถึงความเหมือนความต่างของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบได้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความสามารถในการเลือกใช้ถ้อยคำ สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี

2. การเปรียบเทียบกับตนเอง ก่อให้เกิดความสามารถในการเรียบเรียงถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดแปลกใหม่ผ่านการเขียนได้ นั่นคือ การสอนให้ผู้เรียนได้ลองเปรียบเทียบตนเองเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งที่กำลังอยู่ในเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ย่อมเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้แสดงความคิด ถ่ายทอดความรู้สึก ที่แปลกใหม่อย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้เกิดความสามารถในการเขียนที่แปลกใหม่

3. การหาคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน ก่อให้เกิดความสามารถในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผ่านจินตนาการและประสบการณ์ต่างๆ ได้ นั่นคือ การสอนให้ผู้เรียนนำคำที่ไม่เกี่ยวข้องกันมาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัว โดยอาจใช้คำเชื่อมได้ ย่อมเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ใช้จินตนาการ และประสบการณ์อย่างหลากหลายในการที่จะสร้างคำใหม่ขึ้นมา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์

4. การเปรียบเทียบทางตรงและอธิบายความหมาย ก่อให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารประสบการณ์ออกมาให้ผู้อ่านรับรู้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง นั่นคือ การที่ผู้เรียนฝึกอธิบายความหมายเป็นการฝึกการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อให้สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้ได้อย่างถูกต้อง

5. การนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ก่อให้เกิดความสามารถในการเขียนร้อยเรียงแผ่สาระความรู้รวมถึงการเร้าความรู้สึกของผู้อ่านได้ นั่นคือ การที่ผู้เรียนนำความคิดใหม่หรือคำใหม่ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ในขั้นที่ 4 และการอธิบายความหมายของคำใหม่ในขั้นที่ 5 มาสร้างสรรค์งาน ทำให้งานเขียนมีความน่าสนใจ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตาม และเป็นการเร้าความรู้สึกของผู้อ่านด้วย

นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ยังสอดคล้องกับลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ก่อให้เกิดความแปลกใหม่ในการนำเสนอ ใช้ประสบการณ์ และจินตนาการของผู้เขียน โดยมีได้ลอกเลียนแบบใคร ดังขั้นตอนการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และการเปรียบเทียบกับตนเองในขั้นที่ 3 ซึ่งสามารถส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการใช้สำนวนภาษาดี สละสลวย และการนำคำใหม่ที่ได้ไปสร้างสรรค์งานในขั้นที่ 6 เพื่อให้งานเขียนเป็นที่น่าสนใจและเกิดการเร้าความรู้สึกของผู้อ่านได้

บทสรุป

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีลักษณะสำคัญมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนและการคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมการเขียนได้ และมากไปกว่านั้นซินเนคติกส์ยังสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ดี เพราะเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจและสามารถที่จะกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ได้สร้างจินตนาการ เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ กระบวนการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ จัดกระบวนการเรียนรู้ตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการเปรียบเทียบ องค์ความรู้โดยสรุปที่ได้จากการศึกษาพบว่า มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นคือ ขั้นที่ 1 บรรยาย/นำสถานการณ์ ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบ ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับตนเอง ขั้นที่ 4 การหาคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบทางตรงและอธิบายความหมาย และขั้นที่ 6 การนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ส่วนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองที่แต่งขึ้นตามความคิด ตามจินตนาการของตนเอง มีความแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร เขียนด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ก่อให้เกิดงานเขียนที่มีคุณค่าและให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านได้ มีลักษณะแปลกใหม่ในการนำเสนอเป็นการเขียนจากข้อสังเกต ประสบการณ์ จินตนาการของผู้เขียน โดยมีได้ลอกเลียนแบบใคร ใช้สำนวนภาษาดี สละสลวย มีท่วงทำนองในการเขียน และให้สาระความรู้รวมถึงการเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน ทั้งนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีความสอดคล้องกับลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ก่อให้เกิดความแปลกใหม่ในการนำเสนอ ใช้ประสบการณ์ และจินตนาการของผู้เขียน โดยมีได้ลอกเลียนแบบใคร ดังขั้นตอนการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และการเปรียบเทียบกับตนเองในขั้นที่ 3 ซึ่งสามารถส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการใช้สำนวนภาษาดี สละสลวย และการนำคำใหม่ที่ได้ไปสร้างสรรค์งานในขั้นที่ 6 เพื่อให้งานเขียนเป็นที่น่าสนใจและเกิดการเร้าความรู้สึกของ

ผู้อ่านได้ จึงเป็นผลให้สอดคล้องกับลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีลักษณะแปลกใหม่ในการนำเสนอเป็น การเขียนจากข้อสังเกต ประสบการณ์ จินตนาการของผู้เขียน โดยมีได้ลอกเลียนแบบใคร ใช้สำนวนภาษาดี สละสลวย มีท่วงทำนองในการเขียน และให้สาระความรู้รวมถึงการเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชนนี มั่นตะสูตร. (2564). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้กลวิธี SCPC ร่วมกับโปรแกรม Scratch ในการสร้างการ์ตูน Animation สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6*. การค้นคว้าอิสระ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิตนา แคมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2549). *การเขียนสร้างสรรค์ เชิงวารสารศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงดาวจำกัด.
- พนิดา เชิงหอม, “การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์กับการเขียนเชิงสร้างสรรค์,” ใน รายงานสืบเนื่องจากการ ประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ครั้งที่ 4 “ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในสังคมวิถีใหม่สู่อนาคต”, วันที่ 20 พฤษภาคม 2565, ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, หน้า 460 – 472.
- พรเพ็ญ ปลีกเล่า. (2557). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- พิสมัย ช่วงภักดี. (2554). *การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิสิทธ์ ฌอน บัวนกและไพศาล สุวรรณน้อย. (2553). *การพัฒนารูปแบบกิจกรรม CAPUCHINO MODEL ด้วยเทคนิคซินเนคติกส์*. In Proceeding การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ (พิมพ์ครั้งที่ 8). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 16-17 กันยายน 2553. กรุงเทพฯ.
- ศรีประภา ไชยานนท์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้การสอนซินเนคติกส์ร่วมกับการสอนแบบ เรียนปนเล่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน สมเด็จเจ้าพระยา.
- ศศพร เตชะกุล. (2553). *การพัฒนาชุดกิจกรรมทัศนศิลป์สร้างสรรค์ แบบเทคนิคซินเนคติกส์ สำหรับเด็กหญิงชั้น ประถมศึกษาของสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านธัญพร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สินธ์ ศรีพลพา. (2557). *การพัฒนาความสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- สมจิตร ศรีสุข. (2550). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สัมฤทธิ์ จิระประภัทร์. (2560). *ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจรรูวัฒนานุกูล ที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบซินเนคติกส์ และเรียนรู้ด้วยรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคต ตามแนวคิดของทอร์เรนซ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, โครงการบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุนันท์ สินธพานนท์และคณะ. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). *21 วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2552). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gordon, W JJ.(1961). *Synectics: The Development of Creative Capacity*.New York : Harper&Row.
- Joyce,B. & Weil, M. (1996). *Model of teaching*.5th ed. Boston : Allyn and Bacon.

บทความวิจัย (Research article)

ความสามารถทางการจัดการสื่อสารกับการปรับตัว
ของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี
Communication Management Ability and Adaptability
of Cambodian Workers in Chantaburi Province

อภิวรรณ ศิรินันทนา^{1*} ฐริพัฒน์ แก้วตารณวัฒนา² จำเริญ คังคะศรี³

และ สันดุสิตธี บรวิงษ์ตระกูล⁴

Apiwan Sirinantana¹, Puripat Kaewtathanawattana², Chamroen Khangkasri³

and sandusit Brorewongtrakhul⁴

วันที่รับบทความ (Received)

8 กรกฎาคม 2565

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

29 กันยายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

18 พฤศจิกายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสามารถทางการจัดการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี และเพื่อศึกษาระดับการปรับตัวของแรงงานชาวกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการจัดการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1,816 คน กำหนดขนาดตัวอย่างใช้สูตรของทาร์ยามานะ ได้ขนาดของตัวอย่าง จำนวน 328 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน¹

¹รองศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹Associate Professor, Faculty of Communication Arts Rambhai Barni, Rajabhat University

²อาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

²Instructor, Faculty of Communication Arts Rambhai Barni, Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

³Assistant Professor, Faculty of Communication Arts Rambhai Barni, Rajabhat University

⁴อาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

⁴Instructor, Faculty of Communication Arts Rambhai Barni, Rajabhat University

*Corresponding author; email: apiwannarak999@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถทางการสื่อสารของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสามารถความรู้สึก อยู่ในระดับมาก ด้านความสามารถทางการปฏิบัติ และด้านความสามารถทางความคิด อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ และการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมีความสุข กินดีอยู่ดี อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ ด้านการนับถือและสัมพันธ์ที่ดีเยี่ยม และด้านความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการจัดการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้ประกอบการที่มีการจ้างแรงงานกัมพูชา ควรสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อความสะดวกสบายต่อการอยู่ร่วมกันระหว่างคนไทยกับแรงงานกัมพูชา ประกอบกับควรจัดกิจกรรมให้แรงงานกัมพูชากับแรงงานคนไทยร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้แรงงานกัมพูชามีการเรียนรู้วัฒนธรรมของคนไทยที่แท้จริง ที่จะช่วยให้สามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

คำสำคัญ : ความสามารถทางการจัดการสื่อสาร, การปรับตัว, แรงงานกัมพูชา

Abstract

The purpose of this research was to study the level of competence in management, communication and adjustment of Cambodian workers. Chanthaburi Province and to study the level of adjustment of Cambodian workers Chanthaburi Province and to find the relationship between The ability to manage, communicate with the adjustment of Cambodian workers. Chanthaburi Province The sample group used in this research was Cambodian workers. Chanthaburi Province, 1,816 people, set the sample size Using Taroyamane's formula, a sample size of 328 people was obtained and Purposive Sampling. The tool used for data collection was a 5 Rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean. standard deviation and Pearson's correlation statistic.

research results found that the communication ability of Cambodian workers Chanthaburi Province Overall, it was at a moderate level. ability of feeling at a high level competence practical and cognitive abilities at the moderate level, respectively, and the adjustment of Cambodian workers Chanthaburi Province Overall, it was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that On the happy side, eating well was at a high level. followed by successful work Excellent respect and relationship And the value of Thai culture was at a moderate level, respectively. As for the hypothesis testing, it was found that relationship between The ability to manage, communicate with the adjustment of Cambodian workers Chanthaburi Province The relationship was at a moderate level. statistically significant at the .01 level. Therefore,

entrepreneurs who employ Cambodian workers Language learning and communication in various forms should be encouraged. to add more For the convenience of coexistence between Thai people and Cambodian workers In addition, activities should be organized for Cambodian workers and Thai workers to participate in activities together. To enable Cambodian workers to learn the true Thai culture to help them adapt better.

Keywords: Communication Management Ability, adaptability, Cambodian Workers

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก เนื่องจากส่งเสริมให้เกิดการเปิดเสรีการค้าเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกที่ลึกซึ้งและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการครองชีพและความกินดีอยู่ดีของประชาชน และลดช่องว่างการเหลื่อมล้ำทางสังคมให้น้อยลง การพัฒนาประเทศจึงอยู่ในช่วงที่สำคัญ โครงสร้างเศรษฐกิจภายในประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการที่ทันสมัย ผลของการพัฒนาทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงาน ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน มีสภาพความเป็นอยู่เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่ดีกว่าประเทศไทยเป็นผลทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาทำงานมากขึ้นในกิจการที่คนไทยในท้องถิ่นทำงานไม่ได้ ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของการเข้ามาหางานทำในกิจการรับจ้างที่ใช้แรงงานมากยิ่งขึ้น (จารุวัฒน์ เกียรติวรรณ และ วิทยากร บุญเรือง, 2555, หน้า 13)

จากสภาพดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยดึงดูดให้แรงงานข้ามชาติเข้ามาหางานทำในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สถิติแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ณ เดือน สิงหาคม 2565 โดยสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน พบว่ามีแรงงานข้ามชาติ 4 สัญชาติ ได้แก่ เมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม มีทั้งหมด 2,408,716 คน เป็นแรงงานฝีมือ และอื่นๆ 240,779 คน เป็นแรงงานประเภททั่วไป 2,167,987 คน เป็นแรงงานที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานตาม Mou 498,876 คน เป็นแรงงานต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี 29 ธันวาคม 2563 จำนวน 412,736 คน เป็นแรงงานต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี 13 กรกฎาคม 2564 จำนวน 935,098 คน เป็นแรงงานต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี 28 กันยายน 2564 จำนวน 304,270 คน และเป็นแรงงานต่างด้าวทำงานไป-กลับ หรือตามฤดูกาล จำนวน 16,957 คน (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2565, หน้า 5) และพบว่าแรงงานกัมพูชามีจำนวนมากที่สุด เนื่องจาก ปัจจัยสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยต่อการอพยพ เพราะประเทศไทยและประเทศกัมพูชามีอาณาเขตติดต่อกัน และประเทศไทย มีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคและกระบวนการพัฒนาทางประชาธิปไตยที่มากกว่าเมื่อเทียบกับประเทศกัมพูชา รวมไปถึงค่าตอบแทนที่ชาวกัมพูชาได้รับก็สูงกว่าสามถึงสี่เท่าเมื่อเทียบกับการทำงานในกัมพูชาประกอบกับความขึ้นชื่อของผู้ประกอบการต่อแรงงานชาวกัมพูชาที่มีค่าแรงที่ถูกกว่าตลอดจนมีความขยันอดทนในการทำงานมากกว่าแรงงานไทยทำให้

แรงงานกัมพูชาอพยพเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทยเป็นจำนวนมากและมากกว่าจำนวนแรงงานข้ามชาติของประเทศอื่นๆ (ศิพิมพ์ ศรบัลลังก์, 2555, หน้า 13)

แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ต่างต้องเผชิญกับการปรับตัวมากมาย ทั้งการปรับตัวทางวัฒนธรรม ปรับตัวในการใช้ชีวิต พบเจอกับสิ่งต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคย ภาษา อาหาร ผู้คน ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ของคนไทยที่แตกต่างจากวัฒนธรรมเดิมของตน การสื่อสารเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม ที่เป็นเช่นนั้นเพราะการสื่อสารและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การสื่อสารจะเกิดขึ้นในบริบทของวัฒนธรรม ทั้งนี้การสื่อสารระหว่างสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันนั้น ก็จะทำให้เกิดการรับรู้ ทัศนคติพฤติกรรมและภาษาของบุคคลที่เราปฏิสัมพันธ์ด้วยแตกต่างกันออกไป ความแตกต่างของภาษาทุกภาษาล้วนมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ในแต่ละวัฒนธรรมจะมีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งรวบรวมสัญลักษณ์ที่กลุ่มคนในวัฒนธรรมนั้นๆ ใช้และเข้าใจ รวมถึงกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น การใช้เสียง ไวยากรณ์ มารยาทในการพูด รูปแบบการใช้ภาษาที่ดีและเหมาะสม ฯลฯ ดังนั้นเมื่อเราต้องการสื่อสารในอีกภาษาหนึ่ง สิ่งสำคัญที่เราต้องทราบจึงไม่ใช่แต่เพียงคำศัพท์และสัญลักษณ์ของภาษานั้นเท่านั้น แต่ต้องเข้าใจถึง วัฒนธรรม กฎเกณฑ์ทางการสื่อสารและสภาพแวดล้อมทางสังคมด้วย ดังนั้นแรงงานกัมพูชาเหล่านี้จึงจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ ผ่านการแสวงหาข่าวสารในช่องทางต่างๆ ทั้งจากสื่อบุคคลและสื่อสารมวลชนที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงความคิดทัศนคติและพฤติกรรมเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุขตลอดระยะเวลาที่เข้ามาทำงาน (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548, หน้า 21)

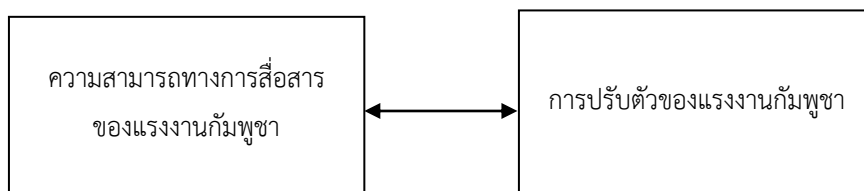
ทั้งนี้ในบริบทของการปรับตัวทางวัฒนธรรม การสื่อสารจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่าง ซึ่งการปรับตัวที่แตกต่างกันนั้น จะสามารถอธิบายได้จากการสื่อสารที่เกิดขึ้น การสื่อสารถือเป็นหัวใจของการปรับตัวทางวัฒนธรรม เพราะการปรับตัวจะเกิดขึ้นได้ด้วยการสื่อสารระหว่างผู้มาใหม่กับสภาพแวดล้อมที่เข้าไปอยู่ การสื่อสารเป็นเพียงหนทางเดียวเท่านั้น ที่จะทำให้ผู้มาใหม่เรียนรู้สัญลักษณ์ต่างๆ และสามารถทำกิจกรรมของตนเอง และกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ จะเห็นได้ว่าการปรับตัวทางวัฒนธรรมของแรงงานข้ามชาติจะเชื่อมโยงกับการสื่อสาร ทั้งนี้ในการปรับตัว แรงงานไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะมีผลกระทบทั้งอาการทางกาย อาการทางจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นความวิตกกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัย ความกลัว ความเหงา ความสิ้นหวัง รู้สึกไม่มีพวก ซึ่งทั้งหมดล้วนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันในประเทศไทยทั้งสิ้นด้วยความสำคัญของการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงประโยชน์ในการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางการจัดการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติต่อไป นอกจากนี้ยังจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องมี การติดต่อร่วมงานกับบุคคลที่เป็นแรงงานข้ามชาติหรือร่วมงานกับชาวต่างชาติ ที่จะทำความเข้าใจถึงกระบวนการปรับตัวของผู้ที่มาจากต่างวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมและทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถทางการจัดการสื่อสารของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการจัดการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสามารถทางการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี และศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แรงงานกัมพูชาที่ได้รับอนุญาตทำงานอย่างถูกกฎหมายในประเภทของพินิจสัญชาติและการนำเข้าตาม MOU จังหวัดจันทบุรี มีจำนวน 1,816 คน (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2558, หน้า 35) กำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample size) ใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1970) กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซนต์ และค่าความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้ที่ 5 เปอร์เซนต์ ได้ขนาดของตัวอย่างจำนวน 328 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่ไปใช้บริการ ที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ในช่วงเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 09.00 - 16.00 น. ตั้งแต่วันจันทร์จนถึงวันศุกร์ เนื่องจากเป็นวันเวลาราชการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ลักษณะที่พัก ระยะเวลาเข้ามาทำงานในประเทศไทย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถทางการจัดการสื่อสารของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี ในด้านความสามารถทางความคิด ความสามารถทางความรู้ และความสามารถทางปฏิบัติการ มีลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert's) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.63 - 0.89 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี ในด้านมีความสุข กินดีอยู่ดี ด้านการนับถือ ด้านทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ และสัมพันธ์ที่ดีเยี่ยม และด้านความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมไทย มีลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert's) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.61 - 0.85 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Description analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ในส่วนที่ 1 ของแบบสอบถามโดยใช้ตารางแสดงค่าร้อยละ (Percentage) เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ลักษณะที่พัก ระยะเวลาเข้ามาทำงานในประเทศไทย และการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อนำมาวิเคราะห์ในส่วนของแบบสอบถามที่ 2 และส่วนที่ 3 กำหนดระดับความสำคัญแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยได้แก่ 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับมาก 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับน้อย 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121)

3. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมุติฐานซึ่งทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สถิติ (Pearson correlation coefficient) ของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 2 และแบบสอบถามในส่วนที่ 3

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลของแรงงานกัมพูชา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.50 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 48.50 มีอายุระหว่าง 35-44 ร้อยละ 55.00 ส่วนใหญ่สถานภาพโสด ร้อยละ 52.00 ลักษณะที่พักส่วนใหญ่อยู่รวมห้องกับชาวกัมพูชา ร้อยละ 72.10 ระยะเวลาเข้ามาทำงานในประเทศไทย เป็นเวลา 2-5 ปี ร้อยละ 72.40

2. ความสามารถทางการสื่อสารของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถความรู้สึกรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ด้านความสามารถทางการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.39$) และด้านความสามารถทางความคิด ($\bar{X} = 2.71$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3. การปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยพบว่า พบว่า ด้านความสุข กินดีอยู่ดี ($\bar{X} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.33$) อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการนับถือและสัมพันธ์ที่ดีเยี่ยม ($\bar{X} = 2.75$) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมไทย ($\bar{X} = 2.61$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความสามารถทางการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถทางการสื่อสารของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก แรงงานกัมพูชาที่มีการรวมกลุ่มและการสื่อสารกันเอง และจะมีการสื่อสารกับคนไทยเท่าที่จำเป็นเนื่องจากแรงงานกัมพูชาไม่จำเป็นต้องมีความรู้ภาษาไทยมากนัก เพราะสื่อและสภาพแวดล้อม อย่างเช่น ป้ายโฆษณา สินค้าบางชนิด ต่างก็มีภาษากัมพูชากำกับอยู่ และยังสามารถรับชมรายการโทรทัศน์ต่างๆ ของทางกัมพูชาได้ผ่านดาวเทียม อีกทั้งคนไทยในจังหวัดจันทบุรี บางส่วนสามารถสื่อสารเป็นภาษากัมพูชาได้ และส่วนใหญ่ต่างเคยชินกับสำเนียงภาษาไทย อีกทั้งยังมีลูกจ้างเป็นกัมพูชาที่สามารถพูดภาษาไทยได้ที่คอยทำหน้าที่ในการเป็นตัวกลางในการสื่อสารอีกด้วยจึงทำให้ความสามารถทางการสื่อสารของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัชชา วิทย์วิโรจน์ (2552) ได้ศึกษาความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางการสื่อสารของชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง

2. การปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากแรงงานกัมพูชามีการปรับตัวเล็กน้อยเท่าที่จำเป็น ที่มาอาศัยทำงานในประเทศไทยต้องหัดการเรียนรู้ในเรื่องของการปรับตัวการใช้ชีวิตประจำวันต่างๆ แต่ทั้งนี้ก็อาจจะยังคงปรับตัวได้ไม่มากเนื่องจากระยะเวลาที่แรงงานกัมพูชาเข้ามาอาศัยในประเทศไทยมีระยะเวลาน้อย จึงทำให้การปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา ทานรุ่งขโรทร (2542) ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวของแรงงานต่างชาติด : ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานในจังหวัดสมุทรสาคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี ยี่รา (2552) ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวของแรงงานพม่าในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่าแรงงานชาวพม่ามีการปรับตัวทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง แต่ถึงอย่างไรแรงงานกัมพูชาที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยต่างก็ต้องปรับตัวเพื่อให้ตนเองอยู่รอดในสังคมไทย เพราะปัจจุบันประเทศไทยได้เปิดรับแรงงานกัมพูชาเป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ Young Yun Kim (1995) ที่กล่าวว่าในทางเศรษฐกิจถือเป็นเรื่องดีเนื่องจากการที่เจ้าบ้านต่างเปิดรับการเข้ามาของแรงงานกัมพูชาขึ้นถือเป็นการเปิดพื้นที่ทางสังคมของแรงงานพม่าในฐานะกลุ่มคนที่เข้ามาขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจทดแทนแรงงานไทยอย่างถูกกฎหมาย ไม่ต้องหลบซ่อน ความหวาดระแวงเหมือนเช่นในอดีต

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากแรงงานกัมพูชาที่ได้อาศัยในประเทศไทย ได้มีโอกาสได้พบปะ มีปฏิสัมพันธ์กับคนไทย ใช้ชีวิตท่ามกลางวัฒนธรรมไทย และเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีไทย มาเป็นเวลานานจึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรีมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชนก พันธุพัก (2554) ได้ศึกษาวิจัย

เรื่องการสื่อสารและการปรับตัวของแรงงานกัมพูชาในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า ในการพูดภาษาไทย ความถี่ในการเปิดรับสื่อภาษาไทย และความถี่ในการสื่อสารกับชาวไทยนอกที่ทำงานมีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการปรับตัวของแรงงานพม่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความสามารถทางการสื่อสารกับการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการเปิดรับการเข้ามาของแรงงานกัมพูชาจะก่อให้เกิดการกดทับอัตลักษณ์ของชุมชนชาวจังหวัดจันทบุรี ดังนั้นนอกจากที่ภาครัฐจะสนใจประเด็นเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐแล้ว จึงควรหันมาสนใจประเด็นความมั่นคงทางวัฒนธรรมท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย อีกด้วย
2. ผู้ประกอบการที่มีการจ้างแรงงานกัมพูชา ควรสนับสนุนการเรียนรู้ทางภาษาและการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อความสะดวกสบายต่อการอยู่ร่วมกันระหว่างคนไทยกับแรงงานกัมพูชา
3. ผู้ประกอบการที่มีการจ้างแรงงานกัมพูชา ควรจัดกิจกรรมให้แรงงานกัมพูชากับแรงงานคนไทยร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้แรงงานกัมพูชามีการเรียนรู้วัฒนธรรมของคนไทยที่แท้จริง ที่จะช่วยให้สามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของแรงงานกัมพูชา ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ทางสังคม หรือ บทบาทของสื่อต่อการปรับตัว เพื่อให้การวิจัยครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
2. ควรทำการวิจัยโดยใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างแรงงานกัมพูชา ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดจันทบุรี เพียงเท่านั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย เนื่องจากปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่ต่างกันอาจทำให้กลุ่มแรงงาน ที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ มีความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวแตกต่างกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดจันทบุรี

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก พันธุ์พัก. (2554). *การสื่อสารและการปรับตัวของแรงงานกัมพูชาในสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทนา ห่านรุ่งโชทร. (2542). *การปรับตัวของแรงงานต่างชาติด : ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานในจังหวัดสมุทรสาคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จารุวัฒน์ เกียรติวรรณ และ วิทยากร บุญเรือง. (2555). *บันทึกเดินทาง : ข้ามาสร้างเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คนทำงาน.

- รัชชา วิทย์วิโรจน์. (2552). *ความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เมตตา วิวัฒนานุกุล. (2548). *การสื่อสารต่างวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิพิมพ์ ศรบัลลังก์. (2555). *การทำให้แรงงานข้ามชาติเป็นปัญหาความมั่นคง ศึกษากรณีพม่าในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. (2558). *จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2558*. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานการจัดระบบองค์การเอกซนการเคลื่อนย้ายบุคคลตามข้อตกลงการค้าเสรีและสารสนเทศ.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. (2565). *สถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร ประจำเดือน สิงหาคม 2565*. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานพัฒนาระบบควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว.
- สุนทรี ยี่รำ. (2552). *การปรับตัวของแรงงานพม่าในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- Taro Yamane. (1970). *Statistics : An Introductory Analysis, (2nd ed.)*. Tokyo : John Weather-hill
- Young Yun Kim. (1995). *Cross-cultural adaptatiom : an integrative theory intercultural Communication Theory*. California : Wadsworth.

บทความวิจัย (Research article)

การรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบาย
ร้านสวัสดิการแห่งรัฐ

Perception and expectation of welfare card holders towards
implementation provincial welfare store policy

ภาสกรณ วัฒนพฤกษ์¹ ดวงรัตน์ เหลืองอ่อน² รัตนชัย เพ็ชรสมบัติ¹ ปิยะทิพย์ ประดุงพรหม³
และ กนก พานทอง^{3*}

Pasakorn Watanapruk¹, Duangrat Luangon², Rattanachai Pechsombut¹, Piyathip Pradujprom³
and Kanok Panthong^{3*}

วันที่รับบทความ (Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
8 ตุลาคม 2565 17 พฤศจิกายน 2565 21 พฤศจิกายน 2565

บทคัดย่อ

รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยให้ความสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำ เป็นโครงการประชารัฐ ภายใต้ชื่อร้านธงฟ้าเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นโครงการที่รัฐบาลช่วยเหลือทางด้านสังคมกับผู้มีรายได้น้อย การวิจัยนี้จึงศึกษาการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดชลบุรี ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แนวปรากฏการณ์วิทยา โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงในจังหวัดชลบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และจดบันทึกข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบายร้าน

¹นักศึกษา หน่วยวิจัยวิทยาการปัญญาและนวัตกรรม วิทยาลัยการวิจัยและวิทยาการทางปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Graduate Students, College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

²อาจารย์ หน่วยวิจัยวิทยาการปัญญาและนวัตกรรม วิทยาลัยการวิจัยและวิทยาการทางปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

²Instructor, College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หน่วยวิจัยวิทยาการปัญญาและนวัตกรรม วิทยาลัยการวิจัยและวิทยาการทางปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

³Assistant Professor, College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

*Corresponding author email: kanok1459@gmail.com

สวัสดิการแห่งรัฐ ด้านสิทธิและประโยชน์ของการมีการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถรับรู้ได้จากการดูโทรทัศน์ รับรู้จากการเล่นโซเชียลมีเดีย (Facebook) รับรู้จากญาติบอกต่อ รับรู้จากป้ายประกาศของธนาคารกรุงไทย และรับรู้จากเทศบาลหรือผู้ใหญ่บ้านมาสำรวจในพื้นที่ และยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังไม่ทราบสิทธิ และประโยชน์ของการมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2) การคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ มีดังนี้ อยากได้วงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเป็น 500 บาทต่อเดือน เพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของผู้มีรายได้น้อย อยากให้นโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐช่วยเหลือค่าชุดนักเรียนให้บุตรทุกปี และอยากให้โครงการร้านสวัสดิการแห่งรัฐและการช่วยเหลือจากวงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีต่อไปเพื่อช่วยให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : ร้านสวัสดิการแห่งรัฐ, บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ, ประชากรรัฐ

Abstract

The government has formulated a 20-year national strategy for opportunity creation and social equality. The policy project emphasizes reducing inequality through provincial welfare stores with welfare cards. This project that the government provides social assistance to low-income people. The objectives of this research were to study the perceptions and expectations of welfare cardholders towards the implementation of the provincial welfare store policy in Chonburi province. The research uses qualitative research methodology as a phenomenological approach. (Creswell, 1998). Samples were selected by purposive sampling in Chonburi province. (Patton, 1990, 169). Data collection by in-depth interviews, observation without participation, and recording data and sound from the group of contributors. Samples are welfare card holders and provincial welfare store owners in Chonburi province, a total of 30 people. Data analysis by content analysis and descriptive methodology. The results are 1) The perception of welfare card holders and provincial welfare store owners for the provincial welfare store policy is perceived by watching television, perceived social media sharing (Facebook), perceived from relatives, the perceived announcement of the Krung Thai Bank, and perceived from the municipality and village headman to explore the area. And some still don't know their rights or the benefits of having a provincial welfare card. 2) The expectations from welfare card holders and provincial welfare store owners are that it is nice to have an extra welfare card value of 500 baht per month, they need a provincial welfare store policy to help subsidy school uniforms for children every year, and they want to carry on the project for a long time to make it successful.

Keywords: Provincial Welfare Store, Welfare Card, Civil State

บทนำ

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2561-2564) รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยให้ความสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำ จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานบูรณาการลดความเหลื่อมล้ำ และแก้ไขปัญหาความยากจน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) จากยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว รัฐบาลจึงมีโครงการประชารัฐ เป็นนโยบายส่งเสริมให้ร้านขายของชำหรือร้านโชห่วยท้องถิ่นสมัครเป็นร้านธงฟ้า เกิดเป็นโครงการร้านธงฟ้าเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นโครงการที่รัฐบาลช่วยเหลือทางด้านสังคม (Social Assistance) (Cavanaugh & Ly, 2016, p.15) โดยกระทรวงพาณิชย์ และกรมการค้าภายในเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในส่วนของการจัดหาร้านสวัสดิการแห่งรัฐ รวมถึงการพัฒนาและยกระดับให้สามารถดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืน และเป็นมืออาชีพ โดยคัดเลือกจากร้านโชห่วยที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชน การคมนาคมสะดวก และมีสินค้าวางจำหน่ายพร้อมในการจำหน่ายให้กับผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอยู่แล้ว (กองส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ กรมการค้าภายใน, 2560 หน้า 16) ซึ่งต่อไปนี้เรียกร้านธงฟ้าเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ว่า “ร้านสวัสดิการแห่งรัฐ (Provincial Welfare Store)”

ร้านสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นสวัสดิการที่รัฐจัดให้ตรงจุด สามารถช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อยจำนวน 11.67 ล้านราย ทั่วประเทศ ผ่านทาง “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” เพื่อช่วยสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งเป็นการช่วยลดทั้งปัญหาความเหลื่อมล้ำ และความยากจน ซึ่งโครงการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ จุดเด่นก็คือ ตั้งอยู่ในชุมชนหรืออยู่ใกล้ที่อยู่อาศัยของผู้บริโภค ครอบคลุมและกระจายทุกพื้นที่อย่างน้อยตำบลละ 1 แห่ง ซึ่งปัจจุบันจังหวัดชลบุรี มีร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ที่เข้าร่วมโครงการประชารัฐ และเป็นร้านค้าได้รับการติดตั้งเครื่องรับชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Capture: EDC) จำนวน 316 ร้าน ที่สามารถให้บริการซื้อสินค้าด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ครอบคลุมพื้นที่ 11 อำเภอ 92 ตำบล ทำให้ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสะดวกในการใช้บริการ สามารถซื้อสินค้าในร้านสวัสดิการแห่งรัฐกลับบ้านในราคาถูกกว่าร้านสะดวกซื้อทั่วไป จึงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้เป็นอย่างดี (สมพล หุ่นหัว, 2561 หน้า 145)

จากนโยบายดังกล่าวผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถจำหน่ายสินค้าให้ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรายละ 200 สำหรับผู้ที่มีรายได้ไม่เกินกว่า 100,000 บาทต่อปี วงเงิน 300 บาท สำหรับผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี (Thai news, 2561) ซึ่งวงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีสิทธิประโยชน์ใน 2 ส่วนหลัก คือ 1) ช่วยค่าใช้จ่ายการเดินทางโดยสารพาหนะสาธารณะต่างๆ ที่รัฐบาลกำหนด และ 2) ช่วยด้านค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเพื่อการศึกษา และวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรมในราคาถูก ผ่านร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ดังนั้นในชีวิตประจำวันของผู้บริโภค จะซื้อสินค้าไปเพื่อบริโภคกับตนเองหรือกับครอบครัว โดยเฉพาะผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จะมีความสัมพันธ์กับร้านสวัสดิการแห่งรัฐเป็นประจำทุกเดือน เมื่อรัฐจัดสรรวงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ ก็จะนำไปซื้อสินค้าจากร้านสวัสดิการแห่งรัฐในทุกๆ เดือน ซึ่งวงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จะมีมูลค่าตั้งแต่ 200-300 หรือเพิ่มให้เมื่อรัฐมีนโยบายช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจให้กับผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ร้านสวัสดิการแห่งรัฐช่วยลดค่าครองชีพให้กับประชาชนผู้ที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถใช้ซื้อสินค้าที่จำเป็นในร้านค้าสวัสดิการแห่งรัฐ โดยสินค้าที่มีจำหน่ายในร้านค้าสวัสดิการแห่งรัฐ แบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพ เช่น อาหารสด ผักผลไม้ เครื่องปรุงรสอาหาร และเครื่องดื่ม ของใช้ประจำวัน ยาสามัญประจำบ้าน เป็นต้น รวมทั้ง สินค้าชุมชน โอท็อป ยกเว้นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ บุหรี่ หรือสินค้าฟุ่มเฟือย 2) สินค้าเพื่อการศึกษา เช่น เครื่องแบบนักเรียน เครื่องเขียน สมุด หนังสือ เป็นต้น 3) สินค้าวัตถุดิบเพื่อการเกษตร เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี เมล็ดพันธุ์พืช เป็นต้น (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2559 หน้า 7)

จากกระบวนการแนวทางการให้ความช่วยเหลือของโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐโดยรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นจุดเริ่มต้นการออกบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้กับผู้มีรายได้น้อย เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป การดำเนินการของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในปัจจุบันเกิดปัญหาที่สำคัญหลายประการ ยังไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนที่แท้จริง และยังไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ จะเห็นได้ว่าโครงการการให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะทำให้การช่วยเหลือจากภาครัฐถูกกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด (ณัฐ ระมั่งทอง และวิจิตรา ศรีสอน, 2564 หน้า 51-53) นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนจน ถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชน ดังนั้นจึงไม่แปลก หากระหว่างการดำเนินนโยบายจะมีปัญหา และอุปสรรคเกิดขึ้นบ้างเป็นเรื่องในทางเทคนิค แต่ประเด็นเรื่องการตอบโจทย์สวัสดิการที่มอบให้ผู้มีรายได้น้อย อาจจะต้องทบทวนกันว่าตรงใจ ตรงจุด และตรงประเด็นที่ผู้มีรายได้น้อยต้องการอย่างแท้จริงหรือไม่ และมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บุรฉัตร จันทร์แดง และคณะ, 2562 หน้า 1)

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นนโยบายสวัสดิการสำคัญที่เริ่มดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. 2560 เป็นช่วงเวลาที่ยุคประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังในฐานะหน่วยงานหลัก อ้างถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นหลักสำคัญในการริเริ่มดำเนินนโยบาย อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตหลายประการในการดำเนินงาน กลไกที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำขาดความชัดเจน และไม่มีการประเมินผลของโครงการอย่างเป็นระบบ (วีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร, 2564 หน้า 18)

จากเหตุผลข้างต้นทำให้ ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ เกี่ยวกับการใช้และประโยชน์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ตลอดจนการใช้บริการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลให้ทางภาครัฐได้ให้บริการได้ตรงจุด ตรงตามความต้องการ ตรงตามความจำเป็น ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและความต้องการของผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ผ่านมารัฐได้ช่วยเหลือตรงความต้องการของประชาชนจริงหรือไม่ ดังนั้นเพื่อตอบสนองนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐของรัฐบาล ในการลดความเหลื่อมล้ำของผู้มีรายได้น้อย ผู้วิจัยจึงมองเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาเรื่องการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (Sustainable

Development Goals) เข้าเป้าตามนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งร้านสวัสดิการแห่งรัฐขึ้นมา โดยทำการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบาย ร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รูปแบบการวิจัยแนวปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological approach)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดชลบุรี โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์คัดเข้าต้องมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐใช้งานมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ตามเกณฑ์จำนวนของผู้ให้ข้อมูลขั้นต่ำ (Nastasi & Schensul, 2005, p. 177) เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ 15 วัน ระหว่างวันที่ 1-15 กันยายน พ.ศ. 2565 กระจายตามพื้นที่ทุกอำเภอทั้ง 11 อำเภอในจังหวัดชลบุรี

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อตรวจสอบการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ กับกลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ 30 คน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ตามทฤษฎีการรับรู้ และการคาดหวัง เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-End Questionnaires)

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้นเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล ลักษณะคำถามจะมีการปรับเปลี่ยนตามข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกเกี่ยวกับการรับรู้ความเข้าใจ ความต้องการ ความคาดหวังผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านค้าสวัสดิการแห่งรัฐที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (James Spradley, 1979) เป็นวิธีการหลักในการรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยจะทำการสังเกต (Observation) พฤติกรรมทั่วไปของผู้ให้

ข้อมูล โดยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อวิเคราะห์หรือหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้น ปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูล โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมการค้าภายในจังหวัดชลบุรี

วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาที่ได้ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการกลั่นเอาความหมายของปรากฏการณ์จากเนื้อหาของปรากฏการณ์ ในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล และความหมายจากปรากฏการณ์โดยทั่วไป มาจัดกลุ่มเรื่องการรับรู้ และการคาดหวังต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่จังหวัดชลบุรี เป็นประเด็นหลักในรูปลักษณะการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. การรับรู้ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดชลบุรี มีดังนี้

ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีการรับรู้ (Perception) จากการได้พบได้เห็น ได้ยินข่าวสารที่เกี่ยวกับทางภาครัฐมอบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้กับผู้มีรายได้น้อย และรับรู้เรื่องสิทธิการมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจากสื่อโฆษณา โดยในบางพื้นที่ยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลการรับรู้ในครั้งแรก เนื่องจากบ้านอยู่ในชนบทลึกๆ ไม่มีโอกาสเข้ามาในตัวอำเภอ จึงรับรู้จากการประกาศข่าวผ่านสื่อโทรทัศน์ จากการบอกต่อของผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการในหมู่บ้าน หรือจากเครือข่ายที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแล้วจึงบอกต่อ และส่วนหนึ่งรับรู้จากการทำธุรกรรมกับธนาคารกรุงไทย จึงเห็นป้ายประกาศที่ธนาคาร รับรู้จากกิจกรรมเกี่ยวกับร้านสวัสดิการแห่งรัฐที่ทางภาครัฐจัด และจากการสำรวจจากหน่วยงานของรัฐ และการรับรู้ส่วนหนึ่งมาจากการเล่นเฟซบุ๊ก ผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่วนมากรับรู้จากโซเชียล บางคนไม่มีสมาร์ตโฟนใช้โทรศัพท์ธรรมดาจึงเข้าไม่ถึงการมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ดังข้อความคัดสรร ต่อไปนี้

“หนูทราบจากการดูข่าวในทีวีค่ะ” รับรู้จากสื่อโฆษณา

“รู้จากป้ายโฆษณาของธนาคารกรุงไทยครับ” รับรู้จากสื่อโฆษณา

“รู้จากญาติที่บ้านค่ะ แม่ทำแล้วบอกมาค่ะ ญาติเค้าคุยกันที่ขอนแก่นค่ะจึงทำ” รับรู้จากเครือข่าย

“รู้จากการเล่น Facebook ค่ะ” รับรู้จากเล่นโซเชียล

“ได้ทำบัตรเนื่องจากเทศบาลมาสำรวจที่บ้าน เลยสมัครตั้งแต่วันนั้นเลยค่ะ” รับรู้จากกิจกรรมและการ

สำรวจ

“ผู้ใหญ่บ้านมาบอกค่ะ ก็เลยไปลงชื่อที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน” รับรู้จากกิจกรรมและการสำรวจ

“ไปทำเองที่เทศบาล เขาก็แนะนำว่าร้านไหนติดป้ายธงฟ้าก็เข้าไปแลกของได้ อย่างร้านที่มีเราก็ก้าวไปแลกของได้ ไม่รู้เรื่องการอบรมเลย” รับรู้จากการใส่ใจ

ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีการรับรู้เรื่องสิทธิการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพียงแต่การรู้ซื้อสินค้าอุปโภค และสินค้าบริโภคที่ร้านสวัสดิการแห่งรัฐเพียงเท่านั้น ส่วนสิทธิอื่นๆ เช่นการช่วยเหลือค่าโดยสารรถสาธารณะ และช่วยเหลือก๊าซหุงต้ม โดยมากแล้วจะไม่ทราบกัน ดังข้อความคัดสรร ต่อไปนี้

“ไม่ทราบ รู้แต่รู้ซื้อของใช้อะคะ อย่างปีที่แล้วสามารถซื้อชุดนักเรียนได้”

“ซื้อของอุปโภคบริโภคครับ แล้วก็ให้เงินไปกดที่ธนาคาร”

“สิทธิเนี่ยป่าไม่เข้าใจหรอก ซื้อของใช้ อย่างอื่นไม่ทราบ มีแต่มาแลกของ”

ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับรู้สิทธิ และประโยชน์จากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากการแนะนำหรือการอธิบายสิทธิการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากทางภาครัฐยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากยังขาดเรื่องการสื่อสารในบางพื้นที่ จึงต้องมีการปรับปรุงในโอกาสต่อไป ดังข้อความคัดสรร ต่อไปนี้

“ไม่รู้เลยคะ ไม่ทราบว่าสามารถใช้ซื้อชุดนักเรียนได้ ซื้อแต่ของกิน”

“ทำที่บ้านนอกอะคะ ไม่มีการอธิบายอะไรให้เลย”

“เคยมีเจ้าหน้าที่ไปบ้านตอนที่ทำบัตรใหม่ เขาถามว่าจะอบรมอาชีพมั๊ย ก็ลงทะเบียนอยู่คะ ก็ลงชื่อ แต่ก็ไม่ได้อะ”

โดยทั่วไปผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะใช้บัตรซื้อสินค้ากับร้านที่อยู่ใกล้บ้านเป็นส่วนมาก แต่ก็มีการใช้บริการกับร้านประจำที่ต้องเดินทางไกลๆ เนื่องจากติดใจและยอมรับการบริการและอภัยภัยของผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐที่บริการเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทำให้มีการเลือกร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ดังข้อความคัดสรร ต่อไปนี้

“ร้านนี้ใกล้ครับและเขาบริการดีด้วยครับ” เลือกร้านใกล้บ้าน

“สะดวก สบายคะ บริการดีใช่คะ” เลือกร้านที่สะดวก และบริการดี

“ของถูก และมีของครบตามที่ต้องการ อยู่ใกล้บ้านประมาณสองกิโล” เลือกร้านที่มีของครบและถูก

“ที่อื่นไม่มีสินค้าที่เราต้องการ ที่นี่มี มาเจอกับเจ็ดตลอดเลย อยู่หนองปลาไหล ถูกชะตากับร้านนี้หัวเราะ” เลือกร้านที่บริการดี

2. การคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดชลบุรี

ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ มีความคาดหวัง (Expectation) โดยส่วนมีความต้องการ หรือคาดหวังจากวงเงินในบัตรเพิ่มขึ้น เพื่อใช้ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในร้านสวัสดิการแห่งรัฐได้เพิ่มขึ้น ให้เพียงพอต่อความต้องการของครอบครัวในแต่ละเดือน ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วก็ตามความคาดหวังของบุคคลจะได้รับความพึงพอใจ หรือไม่พอใจก็ตาม และในขณะเดียวกันก็คาดหวังอาจจะสูงขึ้นเรื่อยๆ เป็นการตั้งความปรารถนาที่จะเกิดขึ้นของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการ

แห่งรัฐในสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตมีความคาดหวังสิทธิเงินจากการซื้อสินค้าจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ดังข้อความคัดสรร ต่อไปนี้

“ไม่แล้วค่ะ อยากได้เงินเพิ่มอย่างเดียวค่ะ” ต้องการวงเงินในบัตรเพิ่ม

“ซื้อพวกอุปกรณ์การเรียนของลูก ไม่รู้ว่าซื้อได้” ต้องการช่วยเหลืออุปกรณ์การเรียน

“เท่านี้หนูก็โอเคแล้วค่ะ ซื้อของใช้ในครัวเรือน” เพียงพอต่อการใช้จ่ายในหนึ่งเดือน

“เท่านี้ว่ามันก็โอเค ให้ยอดมันเพิ่มขึ้นอีกนิดหนึ่ง” ต้องการวงเงินในบัตรเพิ่ม

“น่าจะได้อีกหน่อยก็ดี คือประมาณ 500 บาทก็เพียงพอกำลังดีนะในปัจจุบัน” ต้องการวงเงินในบัตรเพิ่ม

“อยากได้ซัก 500 ก็ยังดี” ต้องการวงเงินในบัตรเพิ่ม

จึงสรุปได้ว่าโดยทั่วไปผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะมีความคาดหวัง หรือมีความต้องการให้เพิ่มวงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติม เพื่อใช้สิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภคของครอบครัวในแต่ละเดือน ดังข้อความคัดสรร ต่อไปนี้

“อยากได้วงเงินเพิ่ม ไม่ได้ออกไปไหน ส่วนมากจะใช้นายมจำเป็น เวลาที่ซื้อข้าว ของใช้อะไรอย่างนี้ อยากได้วงเงินเพิ่ม”

“ก็อยากให้ช่วยค่าชุดนักเรียนทุกปีอะค่ะ โตเร็วมากเลย เหมือนปีที่แล้วให้ 800 ได้แค่ชุดนักเรียน รองเท้าก็ไม่ได้ เพราะว่าได้จะดีมากเลย เพราะเด็กโตเร็วทุกปี”

“อยากได้ตั้งค์เพิ่มอีกหน่อยหนึ่ง ซื้อข้าวเพราะถุงหนึ่งกินได้แป๊บเดียว อยากเติมแก๊สซักถังหนึ่ง”

“ก็จะขอเพิ่มวงเงินเป็นห้าร้อยบาทค่ะ จะได้ซื้อของเพิ่มอะค่ะ ถ้าได้เพิ่มมันจะรู้สึกดีอะค่ะ”

ส่วนความต้องการของผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ มีความคาดหวังในอนาคตกับโครงการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ อยากให้เกิดความยั่งยืน ไม่ต้องกลัวว่าโครงการจะหยุดไปทำให้ขาดรายได้ เนื่องจากที่ผ่านมาช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังข้อความคัดสรร ต่อไปนี้

“น่าจะต่อเนื่องนะ อยู่ต่อไปเรื่อยๆ ค่ะ ก็ให้เป็นอย่างนี้ไปเรื่อยๆ ค่ะ”

“อยากให้มันนานๆ ก็ดีอะค่ะ อยากให้อยู่ยาวๆ”

“อยากให้อยู่ตลอด ไม่อยากให้หยุด ”

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านการรับรู้ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ได้พบได้ยีนข่าวสาร สิทธิและประโยชน์การใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากฐานะและภูมิหลังความเป็นอยู่ของประชากรศาสตร์ ทำให้การรับรู้แตกต่างกันไป เช่นรับรู้ได้จากการโฆษณาทางทีวีสำหรับ ผู้ที่มีภูมิสำเนาในชนบท หรือผู้ที่ไม่มีสมาร์ทโฟน ดูได้จากโซเชียลในวัยทำงานและผู้ที่มีสมาร์ทโฟน ส่วนผู้สูงอายุสามารถรับรู้ได้จากการบอกต่อ หรือการแนะนำของคนใกล้ชิด วัฒนธรรมและสังคมจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สรุปได้

ว่าช่วงอายุเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างเรื่องการรับรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภมาส ปลื้มกุล (2559) ที่ศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ขององค์กรจากการรับรู้ของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย ดังนั้นช่วงอายุที่แตกต่างกัน ทำให้การสนใจสื่อที่แตกต่างกัน เช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโซเชียล และสื่อใหม่/ สื่อออนไลน์ โดยเฉพาะคนที่มีความรู้พื้นฐานจะรับรู้ข่าวสารทางโซเชียล แตกต่างกับคนที่ไม่มีพื้นฐาน

ด้านการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ที่มีความต้องการ มีความคาดหวัง มีความพึงพอใจในปัจจุบัน ดังนั้นตามความต้องการในอนาคต เรื่องความมั่นคงของโครงการในระยะยาว ก็เป็นความคาดหวังที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา และปรับปรุงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ตรงตามการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยต้องมีการทบทวนเกณฑ์ของผู้ที่มีสิทธิ์ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในการช่วยลดค่าครองชีพจากเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายใช้สอย ของจำเป็นพื้นฐานของครอบครัว เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และความยากจนได้จริงๆ ของผู้มีรายได้น้อย การประกอบอาชีพมีผลต่อความคาดหวัง สอดคล้องกับงานวิจัยของธานี สุวรรณไตรย์ และศรีรัฐ โกวงค์ (2559) ที่ศึกษาเรื่องความคาดหวังที่มีต่อกระบวนการขับเคลื่อนการจัดทำบริการสาธารณะแนวใหม่ในชุมชน ดังนั้นการบริหารกิจการบ้านเมืองของภาครัฐจึงต้องปรับตัว หากประชาชนไม่ตอบสนองต่อสิ่งที่รัฐจัดให้ หมายถึงปัญหาความสลับซับซ้อน และกว้างเกินกว่าความสามารถ ของนักบริหารรัฐกิจแบบเดิมจะรับมือได้ จึงต้องมีการพัฒนา และจำเป็นต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาของณัฏฐ์ ระมั่งทอง และวิจิตรา ศรีสอน พบว่าผู้ลงทะเบียนฯ มีทัศนคติต่อโครงการฯ โดยรวมในระดับมาก มีทัศนคติต่อกระบวนการแนวทางการให้ความช่วยเหลือของโครงการฯ โดยรวมในระดับปานกลาง และช่องทางการใช้สิทธิตามโครงการฯ ในระดับน้อย ดังนั้น

1. เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ควรสร้างการรับรู้ให้กับผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ โดยมีการสื่อสาร หรือทำกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้การมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และสร้างเครือข่ายโซเชียล ในการสื่อสารให้กว้างขวาง และให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น
2. เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ควรจัดกิจกรรมสินค้าราคาถูก การอบรมการใช้ หรือมีระบบ POS ให้สามารถสั่งซื้อสินค้าที่ขายดีในแต่ละจังหวัด ให้ผู้ประกอบการร้านสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถส่งและส่งให้ลูกค้าในพื้นที่ของตนเอง หรือให้นักท่องเที่ยว นักช็อป ได้มีโอกาสซื้อสินค้าของฝากจากต่างจังหวัดได้ที่ร้านสวัสดิการแห่งรัฐได้ทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยของวีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร เพื่อเป็นการสนับสนุน และนำไปสู่ผลการศึกษาว่า นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ทางการเมืองมากกว่าใช้เป็น

เครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ดังนั้นจึง

1. ควรมีการสร้างการรับรู้เรื่องสิทธิ และประโยชน์ของการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ให้กับผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในหลายๆ ระบบเพื่อสามารถสร้างการรับรู้สิทธิขั้นพื้นฐาน ให้กับประชาชนคนไทย ที่พึงมีในการลดความเหลื่อมล้ำ และความยากจนได้อย่างยั่งยืน
2. การศึกษาการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดอื่นๆ ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบาย ร้านสวัสดิการแห่งรัฐ ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนก พานทอง อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูล และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร้านสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดชลบุรีทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนในด้านข้อมูล ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่างๆ และเอื้อเฟื้อสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับการรับรู้และการคาดหวังของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการดำเนินนโยบายร้านสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถนำไปปรับปรุงเพื่อตอบสนองให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ หรือผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และตรงตามความคาดหวังของผู้ประกอบการร้านค้าสวัสดิการแห่งรัฐ การปรับปรุงแบบ และข้อเสนอแนะการให้บริการของภาครัฐ ที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากรมการค้าภายใน สามารถนำไปดำเนินการพัฒนาการให้บริการแก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้ตรงเป้า และเกิดประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2559). *คู่มือปฏิบัติงาน (Operation Manual) ธุรกิจค้าส่งค้าปลีก คู่มือปฏิบัติงานกิจกรรมยกระดับมาตรฐานคุณภาพบริหารจัดการธุรกิจค้าส่งค้าปลีก*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- กองส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ กรมการค้าภายใน. (2560). *หลักเกณฑ์การรับสมัครและคัดเลือกร้านค้าธงฟ้าประชารัฐที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2561, จาก https://www.dit.go.th/FILE/CONTENT_FILE/256009221737038779571.pdf
- ณัฐ ธรรมังทอง และวิจิตรา ศรีสอน. (2564). โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐกรณีศึกษาตำบลหนองปลิง อำเภอมืองจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6 (2), 51-61
- บุรฉัตร จันทรแดง เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร สัญญา เคนาภูมิ. (2562). นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 13 (31), 1-13.

- ธานี สุวรรณไตรย์ และศรีรัฐ โกวงศ์. (2559). ความคาดหวังที่มีต่อกระบวนการขับเคลื่อนการจัดทำบริการสาธารณะ แนวใหม่ในชุมชน: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร. *วารสารการบริหารปกครอง*, 5 (2), 221-236.
- วีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร. (2564). ปัญหากระบวนการกำหนดนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ, *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*, 9 (2), 18-38.
- ศุภมาศ ปลื้มกุล. (2559). อัตลักษณ์ขององค์กรจากการรับรู้ของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11 (1), 23-33.
- สมพล พุ่งหว่า. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด(7Ps) ของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (โชห่วย). ใน *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 41 และนานาชาติครั้งที่ 5* (หน้า 143-156). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562, จาก http://www.nesdb.go.th/article_attach/article
- Creswell, JW. (1998). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- James P. Spradley. (1979). *The Ethnographic Interview*. The University of Michigan. Holt, Rinehart, and Winston.
- Nastasi, B. K., & Schensul, S. L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology*, 43 (3), 177-195
- Pablos-Mendez, A., Cavanaugh, K., & Ly, C. (2016). The new era of health goals: universal health coverage as a pathway to the Sustainable Development Goals. *Health Systems & Reform*, 2 (1), 15-17.
- Patton, MQ. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. Second Edition. Newbury Park, CA: Sage.
- Thai news. (2561). *จำนวนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในจังหวัดชลบุรี*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562, จาก (http://prd.go.th/th/news/print_news/WNSOC6112210010045)

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
Institute of Research
and Development

https://so02.tci-thaijo.org/index.php/hsi_01/index